

Nr 4

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1960/61 under fjärde huvudtiteln, avseende anslagen inom försvarsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

1:o) **Inledning.** Departementschefen har i propositionen nr 1 under fjärde huvudtiteln (punkt 1, s. 1—31 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960) redogjort för frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1960/61 av utgifterna under fjärde huvudtiteln.

Utskottet. Departementschefen har under förevarande punkt lämnat en allmän orientering rörande Kungl. Maj:ts förslag under fjärde huvudtiteln mot bakgrunden särskilt av de av 1958 års riksdag fastställda grundlinjerna rörande försvarsmaktens fortsatta utformning. Under respektive punkter i huvudtiteln redovisas de konkreta förslag, som Kungl. Maj:t framlagt för fullföljande av angivna riktlinjer. Beträffande vissa av dessa förslag ha framställts motionsvis gjorda yrkanden. Härvid må endast erinras om motionerna I: 156 och II: 222, I: 238 och II: 299 ävensom II: 108, samtliga avseende begränsningar av försvarskostnaderna, motionerna I: 88 och II: 109, I: 89 och II: 110 samt I: 90 och II: 111, vilka motioner avse marinen, samt de i anledning av anslagen till försvarets forskningsanstalt väckta motionerna I: 12 och II: 19 samt I: 338 och II: 481. Härtill komma vissa motioner, I: 154 och II: 223, I: 236 och II: 297, I: 155 och II: 221 samt II: 3 rörande utredning om försvarets framtida utformning.

Utskottet kommer under vederbörliga punkter i det följande eller senare under riksdagen att behandla Kungl. Maj:ts förslag samt de i anledning därav väckta motionerna, vilket utskottet härmed velat för riksdagen anmäla.

2:o) **Motioner om begränsning av försvarskostnaderna.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* (I: 156) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.* (II: 222), har hemställts, att riksdagen måtte besluta besparingar, respektive sänka beställningsbemyndiganden med i motionerna angivna belopp beträffande 26 anslag ävensom avslå ett anslag under fjärde huvudtiteln.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Söderberg* och *Thun* (I: 238) och den andra inom andra kammaren av herr *Karlsson* i *Olofström m. fl.* (II: 299), har hemställts, att riksdagen måtte besluta besparingar, respektive sänka beställningsbemyndiganden med i motionerna angivna belopp beträffande av Kungl. Maj:t äskade 9 anslag under fjärde huvudtiteln.

I en inom andra kammaren av herr *Lundberg* väckt motion (II: 108) har hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte avslå den 2,5-procentiga anslagshöjningen för teknisk utveckling på cirka 134 miljoner kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 221, I: 238 och II: 108.

Utskottet. Under hänvisning till den samförståndslösning i försvarsfrågan, som uppnåddes vid 1958 års riksdag och som avsåg de närmaste tre till fyra budgetåren, anser utskottet sig icke böra biträda de förslag om nedskärning av försvarets kostnadsram eller ändring i de då beslutade riktlinjerna för försvarets utformning, som de föreliggande motionerna innebära. Desamma avstyrkas alltså.

Beträffande motionerna I: 156 och II: 222 samt I: 238 och II: 299 gör utskottet hemställan under vederbörliga punkter i det följande eller senare under riksdagen i de fall, förstnämnda båda motioner väckts i anledning av i statsverkspropositionen av Kungl. Maj:t i avbidan på särskilda propositioner nu endast beräknade belopp.

I detta sammanhang hemställer utskottet,

att motionen II: 108, såvitt nu är i fråga, icke må av riksdagen bifallas.

3:o) **Motioner om utredning rörande försvarets framtida utformning.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wärnberg m. fl.* (I: 154) och den andra inom andra kammaren av herr *Ekström* i *Björkvik m. fl.* (II: 223), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om tillsättande av en parlamentarisk utredning med uppdrag att utreda och framlägga förslag i frågan om den framtida försvarsorganisationen och kostnadsramen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av

herr *Bengtson m. fl.* (I: 236) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund m. fl.* (II: 297), har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om tillsättande snarast av en parlamentarisk utredning med uppgift att genomföra en allsidig prövning av försvarets aktuella sammansättning och behov samt lämpliga riktlinjer för dess fortsatta utveckling i syfte att såväl upprätthålla en effektiv försvarsorganisation som genomföra de kostnadsminskningar och besparingar i densamma som kan befinnas möjliga.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* (I: 155) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.* (II: 221), har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t understryker nödvändigheten av att den signalerade beredningen av försvarsfrågorna, utöver uppgiften att starkt nedpressa kostnaderna och göra slut på det militära slöseriet, skall ta upp frågorna om neutralitetsförsvarets problem och uppgifter, om det svenska försvaret under det fria krigets betingelser — partisankriget, milisprincipen — om en begränsning av flyget till spanings- och neutralitetsvaktsuppgifter samt att utgångspunkten skall vara att Sverige icke räknar med att anskaffa atomvapen.

I en inom andra kammaren av herrar *Åkerström* och *Spångberg* väckt motion (II: 3) har hemställts, att riksdagen vid behandlingen av fjärde huvudtiteln måtte besluta att en parlamentarisk utredning snarast skall tillsättas med uppgift att, och under beaktande av vad i motiveringen i motionen anförts, utreda och framlägga förslag till ett neutralitetsförsvaret som i kostnadshänseende kan hållas inom en kostnadsram som är avsevärt lägre än den nuvarande.

Beträffande de skäl, motionärerna anført till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna I: 154, II: 297, II: 221 och II: 3.

Utskottet. Vid 1958 års B-riksdag fattades beslut om försvarshuvudtitelns utveckling under de därpå följande budgetåren. Beslutet innebar, att den ekonomiska ramen för fjärde huvudtitelns driftbudget fixerades till 2 700 miljoner kronor med utgångspunkt i budgetåret 1958/59. Därutöver skulle försvarshuvudtiteln tillåtas stiga med i genomsnitt 2,5 % årligen för teknisk utveckling. Vidare bestämdes, att från och med innevarande budgetår skulle utgå kompensation för löne- och prisstegringar. Vid 1959 års riksdag fastställdes vissa regler rörande beräkningen av dessa kostnadsändringar. Den överenskommelse mellan de fyra demokratiska partierna rörande de löpande försvarskostnaderna, som föregick försvarsbeslutet, gällde de efter budgetåret 1958/59 följande 2—3 budgetåren.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att 1958 års försvarsbeslut har karaktären av allmänna riktlinjer för krigsmaktens fortsatta utveckling och således icke innebär någon definitiv fastläsning i fråga om detaljer.

Med anledning härav har Kungl. Maj:t i anslutning till försvarsbeslutet låtit företaga översyner och utredningar rörande såväl principiella som organisatoriska frågor inom försvaret. Sålunda må erinras om att den civila kontrollen över och medverkan i försvarets ekonomiska förvaltning i olika sammanhang utretts. Vidare har år 1958 tillsatts den s. k. försvarsledningskommittén, som haft till uppgift att verkställa förberedande utredning rörande frågan om krigsmaktens högsta ledning. Denna kommitté har nyligen avlämnat betänkande med förslag i vissa hithörande större principfrågor. Vidare har i syfte att åstadkomma underlag för kommande överläggningar rörande försvarskostnadernas storlek år 1959 tillsatts en särskild besparingsutredning för inventering av eventuella besparingsmöjligheter på försvarsutgifterna. Denna utredning har enligt direktiven att utgå från den år 1958 beslutade målsättningen för försvaret.

Det kan vidare erinras om att den inom staberna och förvaltningarna fortgående planeringsverksamheten bygger på kontinuerligt studium av relevanta omständigheter i det internationella skeendet. Organisation, taktik och materielanskaffning kunna, inom ramen för de genom 1958 års beslut uppdragna riktlinjerna, anpassas till denna utveckling.

Av det föregående framgår att budgetåret 1960/61 blir det tredje, som omfattas av 1958 års försvarsöverenskommelse. Föredragande departementschefen har i anslutning härtill framhållit, att nya överläggningar skola komma till stånd mellan de demokratiska partierna i syfte att med beaktande av såväl de utrikes- och militärpolitiska synpunkterna på vårt lands försvarsfråga som de statsfinansiella förhållandena pröva den fortsatta kostnadsramen och med en sådan ram förknippade budgetära konsekvensregler. Utskottet ansluter sig härtill och vill därjämte föreslå, att, såsom även motionsvis hemställts, för bedömande av här ifrågavarande spørsmål en parlamentarisk utredning kommer till stånd. Densamma bör bestå av representanter för de fyra demokratiska partierna.

Utskottet vill erinra om att till grund för 1955 års försvarsberednings överväganden och ställningstaganden förelåg ett omfattande och grundläggande material rörande hela det frågekomplex, som sammanhängde med försvarsorganisationens utveckling. Genom detta utredningsmaterial, som icke minst genom den hos staber och myndigheter fortgående planerings- och utredningsverksamheten alltjämt torde vara aktuellt, samt vad som framkommit och kan framkomma genom de av departementschefen senare verkställda utredningar och översyner, som i det föregående exemplifierats, torde redan visst underlag finnas för den nu föreslagna utredningens arbete. Till följd härav torde kunna räknas med att utredningen kan slutföras utan alltför stor tidsutdräkt, vilket med hänsyn bland annat till den tidsbegränsning, som nu gällande försvarsöverenskommelse innebär, torde vara nödvändigt och önskvärt. I syfte att skapa förutsättningar till snabbt och effektivt arbete anser utskottet, att utredningen i görligaste mån bör antalsmässigt begränsas.

I övrigt anser utskottet, att det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare direktiv för utredningen, som kunna erfordras. Utskottet kan därför icke tillstyrka, att, såsom i vissa motioner yrkats, riksdagen nu tar ställning till den närmare utformningen av direktiven för utredningens arbete.

Av det anförda följer att utskottet tillstyrker motionerna I: 154 och II: 223 samt I: 236 och II: 297. Motionen II: 3 tillstyrkes jämväl, såvitt den avser tillsättande av en parlamentarisk utredning, men avstyrkes i den mån den innehåller direktiv för den föreslagna utredningen. De i motionerna I: 155 och II: 221 framförda förslagen torde, om så befinnes lämpligt, bli föremål för prövning inom utredningen, varför dessa motioner icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må, med bifall till motionerna I: 154 och II: 223, I: 236 och II: 297 samt II: 3, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte tillsätta en parlamentarisk utredning rörande försvarets fortsatta kostnadsram m. m. enligt vad utskottet föreslagit;

b) att motionerna I: 155 och II: 221 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

c) att motionen II: 3, i vad den icke behandlats under a), icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

4:o) **Viss beredskapsfråga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 1, s. 31) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 medgiva, att därest av beredskapsskäl värnpliktiga inkallas till repetitionsövning av större omfattning eller beredskapsövning eller ock av samma skäl andra särskilda åtgärder måste vidtagas, följande under riksstatens fjärde huvudtitel uppförda, av riksdagen maximerade anslag, nämligen Armén: Övningar m. m., Armén: Underhåll av tygmateriel m. m., Armén: Förhyrning av motorfordon m. m., Marinen: Övningar m. m., Marinen: Underhåll av fartyg m. m., Flygvapnet: Övningar m. m. samt Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m., må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande överskridas.

Försvarsdepartementet

5:o) **Försvarsdepartementet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 32—34) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för försvarsdepartementet, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Försvarsdepartementet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 424 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 379 000 kronor.

De senaste årens erfarenheter bestyrker att ökad kapacitet för handläggning av organisations- och rationaliseringsärendena inom försvarsdepartementet måste vara särskilt värdefull. För de närmaste åren kommer främst genomförandet av de organisationsförändringar som föranledes av 1958 års riksdagsbeslut om försvarets organisation att kräva betydande insatser på departementsplanet.

På anförda skäl föreslår departementschefen, att en organisationsavdelning inrättas inom försvarsdepartementet. En tjänst för avdelningschef i Br 4 bör härvid tillkomma i utbyte mot en kanslirådstjänst i Bo 1. Möjlighet bör föreligga att vid behov föra sistnämnda tjänst på övergångsstat.

En uppräknig av anslagsposten till ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft bör ske för att öka möjligheterna att tillgodose tillfälliga behov av personalförstärkning.

Den under avlöningsanslagen uppförda anslagsposten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör — i enlighet med vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor — uppräknas så att den motsvarar cirka 2 % av posterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän samt avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Anslagsposterna till rörligt tillägg påverkas av den under år 1959 beslutade lönehöjningen.

Med beaktande av det nu anförda samt av löneklassförändringar och belastningen på olika anslagsposter beräknar departementschefen anslaget till 1 424 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att en avdelning för handläggning av organisations- och rationaliseringsärenden inrättas inom försvarsdepartementet och att i samband därmed en tjänst för avdelningschef i Br 4 tillkommer i utbyte mot en kanslirådstjänst i Bo 1. Utskottet har icke något att erinra mot att sistnämnda tjänst vid behov föres på övergångsstat. Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under anslaget har ej heller givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarsdepartementet, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960 föreslagit;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	47 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	678 000
3. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	104 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 920
5. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	115 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	265 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	193 880
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	19 000
<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black; margin-top: 5px; margin-bottom: 5px;"/> Summa kronor	1 424 000

c) till *Försvarsdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 424 000 kronor.

6:o) **Försvarsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 34), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 117 000 kronor.

CENTRALA FÖRVALTNINGSMYNDIGHETER

7:o) **Vissa frågor beträffande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, s. 39—94) att godkänna vad departementschefen föreslagit i fråga om organisation och personal inom den tekniska tjänsten vid flygvapnet.

Genom beslut den 30 juni 1954 uppdrog Kungl. Maj:t åt *chefen för flygvapnet* att, i samråd med *flygförvaltningen* och under beaktande av vad som anförts i frågan vid anmälan av propositionen 1954: 109, utreda frågan om en sammanslagning av den i flygledningen ingående inspektionen för den tekniska tjänsten och flygförvaltningens materielinspektion. Resultatet av utredningen har framlagts för Kungl. Maj:t med skrivelse den 8 juni 1959.

1954 års utredning angående vissa personalkårer inom försvaret, som jämväl anmodats yttra sig över flygledningens förenämnda förslag, har behandlat förslaget i ett den 30 september 1959 avgivet betänkande (stencilerat) angående vissa personalfrågor m. m. inom den tekniska tjänsten vid flygvapnet.

I förevarande proposition lämnas redogörelse för flygledningens förslag å s. 46—50 och för personalkårutredningens förslag å s. 51—80, vartill torde få hänvisas.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

»De ifrågasatta organisatoriska och personella förändringar inom den tekniska tjänsten vid flygvapnet för vilka jag redogjort i det föregående bygger på förslag dels av flygledningen, dels av personalkårutredningen. Flygledningens förslag innebär i korthet att den nuvarande inspektionen för den tekniska tjänsten ombildas till en inspektion för bastjänsten och att till denna knytes en bastjänstskola. Den tekniska inspektionens nuvarande uppgifter avseende grundläggande teknisk utbildning förutsättes i samband härmed skola överföras till flygstabens utbildningsavdelning medan bastjänstinspektionen bör leda och övervaka den tillämpade tekniska utbildningen. Vidare innebär förslaget att flygförvaltningens materielinspektion utgår och dess uppgifter fördelas på andra organ. Sålunda föreslås, att detaljinspektionerna av flygmaterielen i stället skall ske genom sakavdelningarnas försorg, att översiktsinspektionerna övertages av bastjänstinspektionen samt att frågor om utbildningsmaterielens utformning skall åvila underhållsavdelningen, där en särskild utbildningssektion bör inrättas inom driftbyrån. För kvarvarande uppgifter föreslås att en fristående haverisektion tillkommer vid flygförvaltningen.

Huvudpunkterna i kårutredningens förslag är följande. Utredningen anser sig icke kunna förorda att den civilmilitära tekniska personalen inom flygvapnet sammanhålls i personalkår men föreslår, att den nu vakantsatta beställningen för flygöverdirektör återbesättes och att flygöverdirektören under chefen för flygvapnet erhåller ledande uppgifter med avseende å flygingenjörspersonalen motsvarande vad som i en kårorganisation faller på kårchefen. Utredningen biträder de av flygledningen föreslagna organisationsändringarna och den i samband därmed ifrågasatta omfördelningen av arbetsuppgifter med undantag dock för att frågor om teknisk utbildning och därmed sammanhängande ärenden bör under chefen för flygvapnet handläggas av flygöverdirektören. Denne föreslås skola

placeras i flygförvaltningen, där en personal- och utbildningssektion bör inrättas för att biträda flygöverdirektören i nyss angivna ärenden. Därutöver bör flygöverdirektören under souschefen för flygförvaltningen svara för ledningen av den verksamhet som bedrivs inom systemplaneringen och haverisektionen, det sistnämnda organet av utredningen i stället benämnt materielkontrollsektion.

Utredningens förslag i dessa delar har biträtts av flertalet remissmyndigheter. Överbefälhavaren och flygledningen hävdar dock, att den slutliga handläggningen av frågor som rör grundläggande teknisk utbildning m. m. bör ankomma på flygstaben (utbildningsavdelningen) och att flygöverdirektören bör biträda souschefen för flygförvaltningen i förvaltningens medverkan i den tekniska utbildningen.

Vad till en början gäller de organisatoriska förändringar som ifrågasatts inom flygledningen och om vilka enighet i stort sett råder finner jag de skäl som anförts för inrättandet av ett sammanhållande organ för bastjänsten övertygande och anser att ett dylikt organ fyller en viktigare uppgift än den nuvarande tekniska inspektionen. Jag kan därför tillstyrka den föreslagna ombildningen av detta organ till en inspektion för bastjänsten liksom även att till denna knytes en bastjänstskola. Jag räknar därvid med att bastjänstinspektionen erhåller i stort sett de uppgifter som föreslagits av flygledningen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera fastställa instruktion för ifrågavarande organ.

Jämväl de föreslagna förändringarna i flygförvaltningens organisation anser jag i allt väsentligt lämpliga. Jag räknar sålunda med att materielinspektionen utgår och att i stället inrättas ett centralt organ för haveriärenden och materiefellsuppföljning m. m., benämnt materielkontrollsektion. Likaså tillstyrker jag, av skäl som framgår av det följande, att en personal- och utbildningssektion tillkommer vid förvaltningen. Däremot anser jag någon utbildningssektion vid underhållsavdelningens driftbyrå icke erforderlig.

Vad kårutredningen anfört i fråga om kompetenskrav och anställningsform för den tekniska personalen vid flygvapnet har icke givit mig anledning till erinran. Jag finner det även lämpligt att chefen för flygvapnet får i uppdrag att närmare utreda frågan om anställningsform för vissa nu civila befattningshavare vid flygförbanden. Därvid bör även den ifrågasatta möjligheten till vidareutbildning av mästarpersonal övervägas.

I likhet med flertalet remissmyndigheter biträder jag utredningens förslag i kårfrågan. Jag tillstyrker likaså att flygöverdirektören ålägges att biträda chefen för flygvapnet i frågor som rör flygingenjörspersonalen. Särskilt värdefullt anser jag det vara att åtgärder härigenom vidtages för att säkerställa ett effektivt utnyttjande av de tillgängliga personalresurserna. Utredningens förslag i detta avseende innebär ett steg i angiven riktning och jag tillstyrker att personalorganisationen i denna del utformas i enlighet härmed.

I fråga om flygöverdirektörens ställning och uppgifter i övrigt biträder jag förslaget att han placeras i flygförvaltningen och att såväl systemplaneringen som materielkontrollsektionen underställes honom. Vidare räknar jag med att han i personal- och utbildningsfrågor skall biträdas av den förut angivna personal- och utbildningssektionen.

När det gäller den ställning flygöverdirektören bör intaga i fråga om utbildningen av personal med tekniska uppgifter har skiljaktiga meningar yppats. För egen del är jag av den uppfattningen att det måste vara till gagn för verksamheten vid flygvapnet om utbildningen av personal i teknisk tjänst samordnas och anpassas till materielens utveckling. Det är därför naturligt att flygöverdirektören, som med den här föreslagna ställningen kommer att bli den främsta företrädaren för den tekniska sakkunskapen inom flygvapnet med inriktning på såväl personal- som materielfrågor, i betydande omfattning engageras i ärenden som rör den tekniska personalens utbildning och vad därmed sammanhänger. Av det sagda torde framgå att jag anser skäl tala för att flygöverdirektören med biträde av personal- och utbildningssektionen skall vara det organ inom flygledningen som svarar för samordningen av den grundläggande utbildningen av all personal i teknisk tjänst. Härigenom förändras icke flygstabens utbildningsavdelnings ställning som ett organ för sammanhållande av utbildningsfrågor inom flygvapnet i dess helhet eller underhållsavdelningens uppgifter med avseende på ledningen av utbildningen för personal i verkstadstjänst. I frågor rörande den tekniska utbildningen bör ett intimt samråd ske mellan personal- och utbildningssektionen, flygstabens utbildningsavdelning och flygförvaltningens underhållsavdelning. Hur detta samrådsförfarande närmare skall utformas torde vara en intern fråga för flygledningen och behöver icke påkalla några detaljföreskrifter av Kungl. Maj:t. Det bör också påpekas att flygöverdirektörens och chefens för utbildningsavdelningen beslutanderätt i utbildningsfrågor förutsättes grunda sig på bemyndigande av chefen för flygvapnet (chefen för flygstaben). Det ankommer alltså på chefen för flygvapnet själv att avgöra om och i vad mån han vill överlämna beslutanderätt till ifrågavarande befattningshavare. Då jag sålunda i denna fråga i huvudsak ger min anslutning till utredningens synpunkter förutsätter jag, att alla rimliga åtgärder vidtages för att åstadkomma en smidig och enkel handläggning av här avsedda ärenden. I anslutning till vad jag anfört utgår jag från att, i överensstämmelse med utredningens förslag, den för beredning av tekniska utbildningsfrågor erforderliga personalen redovisas vid personal- och utbildningssektionen. Förslaget att placera en flygingenjör vid utbildningsavdelningen kan jag således inte biträda.

Flygöverdirektörens uppgifter bör närmare preciseras i bestämmelser som meddelas av Kungl. Maj:t.

Till ifrågasatt ändring av flygöverdirektörens lönegradsplacering tar jag icke ställning i detta sammanhang.

Personalbehovet för de nya organen anser jag i huvudsak böra tillgodoses med anlåtande av befintliga beställningar och tjänster. Jag ansluter mig i huvudsak till utredningens beräkningar av personalbehovet och utgår från den personaluppsättning som utredningen föreslagit (jfr sammanställning å s. 58). Jag kan alltså icke tillstyrka, att nya beställningar och tjänster inrättas i vidare mån än att en majorsbeställning tillkommer, avsedd för chef för bastjänstskolan. Den för tekniska inspektionen avsedda inspektörstjänsten i Bo 4 bör ombildas till inspektör för bastjänsten och till skillnad från nuvarande tjänst avses för enbart officer. Då jag även räknar med att stabschefen vid bastjänstinspektionen skall vara officer — överstelöjtnant eller major — erfordras ej längre en nu vakant beställning för flygdirektör av 1. graden. Vidare får indragningen av överstelöjtnantsbefattningen vid materielinspektionen till följd att ett förordnande å regementsofficersbeställning vid flygvapnet upphör att utgå. Övrig personal vid materielinspektionen bör disponeras för materielkontrollsektionen samt personal- och utbildningssektionen med undantag av en amanuens, vilken bör överflyttas till flygstabens flygsäkerhetsavdelning. Jag kan dock icke tillstyrka att ifrågavarande tjänst i samband härmed utbytes mot tjänst för förste byråsekreterare. Slutligen räknar jag med att ett biträde för skriv- och kontorsgöromål vid flygplanavdelningen överföres till materielkontrollsektionen.

Utredningens förslag till fördelning av befattningarna vid flygförvaltningen på olika personalkategorier anser jag mig i huvudsak böra biträda. Detta gäller i fråga om såväl de ledande befattningarna för byråchefer och högre som övriga befattningar. Då jag utgår från att officerare skall avses för befattningar i den utsträckning utredningen föreslagit, anser jag mig icke böra räkna med att flera ledande befattningar göres alternativa jämväl för militär personal än de som upptagits i utredningens förslag. Med anledning av vissa remissinstansers uttalanden på denna punkt vill jag framhålla att detta icke innebär att någon av ifrågavarande chefs-tjänster icke skulle kunna besättas med militär personal. Den föreslagna fördelningen av befattningarna mellan civilmilitär och civil personal finner jag i stort sett lämplig. Jag anser även välbetänkt att ett relativt stort antal tjänster i gränsområdet mellan dessa kategorier göres alternativt civilmilitära/civila. Vidare förordar jag att bestämmelser meddelas rörande tillsättande m. m. av alternativa tjänster i enlighet med utredningens förslag och utgår även från en pensionsålder av 65 år för civilmilitär innehavare av alternativ tjänst vid flygförvaltningen. Det fåtal lönerogleringar som föreslagits av utredningen i samband med avvägningen kan jag biträda med det undantaget att jag föreslår att befattningen som militär-assistent vid elektroavdelningen bör avses för major eller kapten.

Vissa smärre avvikelser från utredningens förslag anser jag mig dock böra föreslå. Sålunda utgår jag från att följande beställningar och tjäns-

ter göres alternativa för civilmilitär eller civil personal, nämligen, vid flygplanbyrån, en flygdirektör av 1. graden i A 26 å projektsektionen och en flygingenjör av 2. graden i A 21 å flygplansektionen samt, vid försökscentralen, en förste byråingenjör i A 23 å robotsektionen och en flygingenjör av 2. graden i A 21 å flygplansektionen. Härutöver bör tjänsten för överingenjör i ABp 26 vid robotbyrån vara alternativt civilmilitär/civil. Å andra sidan räknar jag icke med — i anslutning till förslag av de försvarsförvaltningssakkunniga — att tre byråingenjörstjänster i A 21 vid robotbyrån göres alternativt civilmilitära/civila. Jag ansluter mig där-
emot till förslaget beträffande alternativa tjänster i A 26—A 23 vid robotbyrån. I enlighet härmed bör samtliga ingenjörsbefattningar i angivna lönegrader vid byrån vara alternativa, dock att högst det av utredningen angivna antalet tjänster samtidigt får avses för civilmilitära beställningshavare. Likaså anser jag att en löjtnant och en flaggunderofficer vid byråns militärsektion bör utgå ur organisationen. Detta medför att två beställningar vid flottan kan indragas. Jag återkommer med hemställan härom vid behandlingen av marinens allmänna avlöningsanslag.

Vad utredningen i övrigt anfört i fråga om tjänsterna vid flygförvaltningen har icke givit mig anledning till erinran. Jag räknar alltså med att de alternativa tjänsterna redovisas i flygförvaltningens personalförteckning och utgår från att tjänsterna uppföres såsom ordinarie respektive extra ordinarie i de proportioner som förordats. I anslutning härtill och till det förut anförda föreslår jag, att i flygförvaltningens personalförteckning uppföres tjänster för 5 flygdirektörer av 1. graden eller byrådirektörer i Ao 26, 16 flygdirektörer av 2. graden eller byrådirektörer i Ao 24, 3 armé-, marin- eller flygdirektörer av 2. graden eller byrådirektörer i Ao 24, 13 flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ao 23, 3 armé-, marin- eller flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ao 23, 16 flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ae 23, 15 flygingenjörer eller byråingenjörer i Ae 21, en ingenjör i Ao 17 och en ingenjör i Ao 15. Därjämte bör följande tjänster utgå ur förvaltningens personalförteckning, nämligen en byrådirektör i Ao 26, en byrådirektör i Ae 26, 10 byrådirektörer i Ao 24, 3 byrådirektörer i Ae 24, 12 förste byråingenjörer i Ao 23, 12 förste byråingenjörer i Ae 23, 10 byråingenjörer i Ao 21 samt en amanuens i reglerad befordringsgång.

Utredningens förslag i fråga om de centrala flygverkstäderna kan jag till alla delar biträda. Jag räknar alltså med att tre tjänster för överingenjör i Ae 26 överföres från sakanslag till flygvapnets avlöningsanslag och avses för civilmilitär eller civil innehavare samt att en tjänst för chef för materiallaboratoriet vid CVM i Ae 26 inrättas i utbyte mot beställning för flygdirektör av 1. graden. Då jag vidare biträder den föreslagna kvalitetsförstärkningen å verkstädernas produktionsavdelning, bör tre tjänster å sakanslag för driftingenjör i Ae 19 utgå.

I fråga om antalet flygingenjörer vid förband m. m. utgår jag från utredningens beräkningar. Jag kan alltså icke biträda flygledningens förslag att ytterligare en flygdirektör avses för F 2 eller F 8. Frågan om ändrad löneställning för förste flottiljingenjörer torde få behandlas i annat sammanhang. Då jag räknar med att såsom chef för flygvapnets tekniska skola (FTS) avses flygdirektör av 2. graden kan en för ändamålet avsedd beställning för major eller kapten utgå. Vidare tillstyrker jag utredningens förslag om extraordinariesättning av 13 tjänster å sakanslag för driftingenjör i Ag 19, av vilka tre för regional televerkstad samt 10 för sektoringenjör, liksom att tjänsterna i samband därmed överföres till flygvapnets avlöningsanslag.

Utredningen har i detta sammanhang icke prövat det totala behovet av teknikerpersonal inom flygvapnet men ifrågasatt vissa anordningar rörande vakanthållande av det antal beställningar som beräknas bli övertaliga vid genomförande av 1958 års försvarsbeslut. För egen del finner jag önskvärt att frågan om behovet av här avsedd personal utredes så snart omständigheterna medger. Denna fråga torde emellertid i stor utsträckning vara beroende av det framtida behovet av personal inom stridsledningsorganisationen och för robotförband. I avvaktan på att detta behov närmare klarlägges, anser jag försiktigheten bjuda att Kungl. Maj:t bemyndigas att vidtaga åtgärder av det slag som utredningen ifrågasatt.

I likhet med utredningen finner jag ej skäl att föreslå någon ändring i den för verkmästare i verkstadsbefattning nu gällande anställningsformen. Ehuru jag sålunda räknar med att de alltjämt skall vara civilmilitärer, anser jag mig dock på de skäl utredningen anfört böra föreslå, att för dylika beställningshavare fastställs en pensionsålder av 63 år, vilket vederbörande personalorganisation ej motsatt sig. I övrigt ifrågasätter jag ingen ändring i pensionsåldern för teknikerpersonalen.

Till frågan om behovet av en reserv för flygingenjörer är jag icke beredd att nu taga ställning. Jag ansluter mig därför till flygledningens förslag att denna fråga bör utredas av chefen för flygvapnet. I avvaktan på resultatet av en dylik utredning bör nyanställning i reserven icke få ske. Vad flygledningen i sitt yttrande anfört i fråga om behovet av en reserv för förtidsavgångna verkmästare, mästare och flygtekniker har däremot icke övertygat mig om att en dylik reserv av nuvarande omfattning erfordras. Då jag sålunda finner lämpligt att jämväl frågan härom närmare utredes av chefen för flygvapnet, bör ytterligare anställning i reserven av här avsedd personal icke få äga rum intill dess Kungl. Maj:t på grundval av nu ifrågasatt utredning kan taga ställning i berörda fråga.

Jag har för avsikt att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att erforderliga föreskrifter i berörda hänseenden utfärdas.

Vad utredningen anfört i fråga om rekrytering och utbildning av flygingenjörer och teknikerpersonal har icke givit mig anledning till erinran.

Jag anser det värdefullt att samtliga flygingenjörer erhåller en grundläggande militär utbildning. Den föreslagna utbildningsgången för icke flygförarutbildade flygingenjörer finner jag väl avvägd. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att på grundval av utredningens förslag utforma de närmare bestämmelser som erfordras i detta avseende.

Vid mina beräkningar av det totala antalet flygingenjörer vid flygvapnet utgår jag från utredningens förslag med de ändringar som betingas av den ställning jag tagit till avvägningen mellan olika personalkategorier i flygförvaltningen. Jag förutsätter att samtliga flygingenjörbeställningar uppföres såsom ordinarie med undantag för de för flygingenjör i A 21, vilka bör vara extra ordinarie. Lika med utredningen räknar jag med att 20 beställningar för flygingenjör i reglerad befordringsgång erfordras för nästa budgetår, vilka bör disponeras på sätt föreslagits. I anslutning härtill bör de åtgärder vidtagas rörande vakanthållning av tjänster vid flygförvaltningen m. m. som utredningen föreslagit. Jag har heller ingen erinran mot beräkningen av antalet flygande flygingenjörer men vill framhålla, att återhållsamhet bör iakttagas i fråga om anställande av dylika flygingenjörer. Jag förutsätter därför, att det föreslagna antalet icke överskrides. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter härom.

De förändringar i flygvapnets personalförteckningar som följer av det förut anförda kan sammanställas enligt följande. Förutom att inspektören för den tekniska tjänsten ombildas till inspektör för bastjänsten erfordras beställningar för en major i Ao 24, 5 flygingenjörer i Ae 21 och 20 flygingenjörer i reglerad befordringsgång samt tjänster för 3 överingenjörer i Ae 26, en chef för materiallaboratoriet vid CVM i Ae 26, 13 driftingenjörer i Ae 19 och en amanuens i reglerad befordringsgång. Å andra sidan kan beställningar indragas för en kapten i Ao 21, 9 flygdirektörer av 1. graden i Ao 26, 7 flygdirektörer av 2. graden i Ao 24, 4 flygingenjörer av 1. graden i Ao 23, 16 flygingenjörer av 2. graden i Ao 21, en verkmästare i Ao 16 och en förste mästare i Ao 14. Det bör observeras, att vissa beställningar nu vakanthålles till följd av 1954 års förvaltningsbeslut. Jag återkommer med slutlig hemställan härom vid behandlingen av flygvapnets avlöningsanslag. Härjämte kan vissa tjänster å sakanslag indragas, nämligen 3 överingenjörer i Ae 26 och 16 driftingenjörer i A 19, av vilka 3 extra ordinarie och övriga extra.

De personalförändringar som jag räknat med i det föregående bör genomföras från och med nästa budgetår. I anslutning härtill torde vissa övergångsanordningar bli erforderliga av i stort sett den innebörd som utredningen berört. Den närmare utformningen av dylika bestämmelser torde få ankomma på Kungl. Maj:t, som bör bemyndigas att i samband med organisationens genomförande föra ordinarie tjänster och beställningar på övergångsstat i den mån så kan visa sig erforderligt.

Den nya organisationen beräknas för nästa budgetår komma att medföra i stort sett oförändrade kostnader, dock att förslagets genomförande innebär en viss förskjutning mellan olika anslag.»

Utskottet. En utgångspunkt i det nu framlagda förslaget har varit, att personalfrågor inom försvarsgrenarnas tygförvaltningstjänst böra bedömas försvarsgrensvis. I anledning härav må erinras om att utskottet i sitt år 1958 avgivna utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande vissa anslag under fjärde huvudtiteln framhöll, då det gällde frågan om de militära och civilmilitära personalkårerna för tygförvaltningstjänsten inom armén, att, då den tekniska utvecklingen på hithörande område vore likartad för samtliga försvarsgrenar, det syntes angeläget att åstadkomma bästa möjliga samordning och möjliggöra utbyte av kompetent personal mellan försvarsgrenarna, där detta kunde visa sig önskvärt. Även ändringar i avvägningen mellan försvarsgrenarna kunde aktualisera omflyttningar av detta slag. Det kunde vidare icke anses uteslutet, att det framtida kunde visa sig lämpligt att närmare sammanknyta försvarsgrenarnas tygförvaltningskårer.

Med hänsyn härtill och till att den nutida militärtekniska och strategiska utvecklingen synes peka hän mot en utökad integration av försvarsmaktens olika funktioner, finner utskottet vägande skäl alltjämt tala för sin förberörda principiella inställning till denna fråga. Utskottet, som dock icke vill motsätta sig förslaget i denna del, utgår emellertid från liksom skedde vid behandlingen av motsvarande spörsmål vid 1958 års riksdag att, därest framtida erfarenheter så skulle visa, sådana ändringar vidtagas beträffande kårernas sammansättning och verksamhetsområden, som kunna befinnas påkallade till gagn för tygförvaltningstjänsten.

Beträffande frågan om kårtillhörighet tillstyrker utskottet departementschefens förslag om bibehållande av nuvarande bestämmelser för flygingenjörspersonalen och för den tekniska personalen. Utskottet anser tillräckligt vägande skäl anförda för förslaget om återbesättande av tjänsten som flygöverdirektör och tillstyrker detsamma. Utskottet tillstyrker vidare, att flygöverdirektören ålägges att biträda chefen för flygvapnet i frågor, som röra flygingenjörspersonalen, och har ej heller något att erinra mot departementschefens förslag beträffande flygöverdirektörens ställning och uppgifter i övrigt. De föreslagna personella och organisatoriska förändringarna inom såväl flygförvaltningen som flygledningen i övrigt biträdas likaledes av utskottet.

Icke heller mot förslaget i övrigt har utskottet något att invända.

Såsom i ämnet anförts beräknas den nya organisationen komma att för nästa budgetår medföra i stort sett oförändrade kostnader, dock att förslagets genomförande innebär en viss förskjutning mellan olika anslag.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med organisationens genomförande föra ordinarie tjänster och beställningar på övergångsstat, därest så kan befinnas erforderligt.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må godkänna vad departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960 föreslagit i fråga om organisation och personal inom den tekniska tjänsten vid flygvapnet.

8:o) **Flygvapnets markärenden.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, s. 94—105) att godkänna vad departementschefen föreslagit beträffande handläggningen av ärenden rörande byggande och underhåll m. m. av flygfält samt anskaffning m. m. av mark för flygfältsändamål.

Vid anmälan av fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag för budgetåret 1958/59 (prop. 1958: 110, s. 167 ff) uttalade departementschefen sin avsikt att låta utreda huruvida ärenden angående inköp och försäljning av mark för militära flygfält och ärenden angående nybyggnad och underhåll av sådana flygfält m. m. helt borde överföras från flygförvaltningen till fortifikationsförvaltningen (prop. 1958: 110, s. 198). De angivna frågorna har numera prövats av *1956 års försvarsförvaltningssakkunniga*. I skrivelse den 29 september 1959 har de sakkunniga överlämnat resultaten av utredningarna i dessa frågor. I förevarande proposition lämnas en redogörelse för de sakkunnigas förslag å s. 95—100, vartill torde få hänvisas.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

»I proposition till 1947 års riksdag angående omorganisation av fortifikations- och byggnadsförvaltningen inom försvaret m. m. (prop. 1947: 142, s. 62) framhöll föredragande departementschefen, bland annat, att, då ansvaret för flygsäkerheten måste åvila flygledningen, det med flygsäkerheten intimt sammanhängande underhållet av de militära flygfälten i enlighet med fortifikations- och byggnadsutredningens förslag syntes bära åvila flygförvaltningen. Även planerandet och utförandet av förbättrings- och utvidgningsarbeten på de militära flygfälten borde, åtminstone tills vidare, kvarligga hos flygförvaltningen. Sedan de omfattande arbeten, som med hänsyn till teknikens utveckling kunde beräknas bli erforderliga under de närmaste åren, i huvudsak fullbordats, borde det emellertid övervägas, huruvida en ändrad organisation i fråga om dessa arbeten av nybyggnadskaraktär borde genomföras. Vidare uttalades, att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa kompetensfördelningen i detalj mellan den nya fortifikationsförvaltningen och flygförvaltningen.

Genom brev den 27 april 1951 har sedermera vissa bestämmelser meddelats angående kompetensfördelningen mellan fortifikationsförvaltningen och flygförvaltningen. Härvid har stadgats, att ärenden angående byggande och underhåll och förvaltning i övrigt av dels flottiljflygfält, dels krigsflygfält, övningsplatser samt bombfällnings- och skjutplatser med därå befintliga byggnader m. m. samt tillhörande jordbruks- och skogsfastigheter skall handläggas av flygförvaltningen. Ärenden som rör den rättsliga vården samt försäljning, uthyrning och arrendering av den del av flygvapnets fastighetsbestånd, som skall förvaltas av flygförvaltningen, ävensom angående markförvärv och arrendering, som erfordras för utvidgning av flygfält m. m. eller eljest föranledes av den omedelbara flygverksamhetens behov, handläggas likaså av flygförvaltningen.

Vid remissbehandlingen av fortifikationsförvaltningens förslag av år 1957 till ny organisation av ämbetsverket uttalade försvarets civilförvaltning och statens organisationsnämnd, att ärenden angående inköp och försäljning av mark för flygfält borde överföras från flygförvaltningen till fortifikationsförvaltningen. Försvarets förvaltningsdirektion uttalade sig jämväl i denna riktning. Chefen för flygvapnet förklarade, att handläggningen av flygvapnets markförvärsärenden borde närmare utredas. Organisationsnämnden föreslog jämväl, att frågan om utnyttjande av den tekniska personalen vid militärbefälsstabernas sektion VIII och i samband därmed frågan om överförande till fortifikationsförvaltningen av nybyggnad och underhåll av militära flygfält skulle närmare utredas. För egen del ansåg jag det lämpligast att hela det angivna frågekomplexet prövades i ett sammanhang. Jag avsåg därför att låta utreda dessa frågor (prop. 1958: 110, s. 198). Statsutskottet (SU 1958: B 53) fann det likaledes lämpligt, att frågan om överflyttning av ärenden rörande inköp och försäljning av mark ävensom angående överförande till fortifikationsförvaltningen av nybyggnad och underhåll av militära flygfält blev föremål för utredning.

Sedan 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga fått i uppdrag att verkställa ifrågavarande utredning, har de sakkunniga i skrivelse den 29 september 1959 överlämnat resultatet av sitt utredningsarbete.

I sitt i det föregående redovisade förslag har försvarsförvaltningssakkunniga förordat, att beslut fattas om att ärenden angående byggande och underhåll av flygfält m. m. samt ärenden angående markförvärv m. m. överföres till fortifikationsförvaltningen. Med hänsyn främst till pågående utbyggnad av flygbaserna enligt 1958 års flygfältsplan samt till att fortifikationsförvaltningen nyligen omorganiserats, varför arbetsformer och arbetsrutiner ännu icke utvecklats till avsedd effektivitet inom ämbetsverket, anser de sakkunniga att med verkställigheten av överförandet av dessa ärenden bör anstå intill den 1 juli 1963. För att önskvärd personalförstärkning för markförvärsärenden m. m. inom flygförvaltningen skall erhållas intill denna tidpunkt, föreslår de sakkunniga vidare, att före-

skriften till flygförvaltningens personalförteckning om vakanthållande av en tjänst för förste byråsekreterare i Ae 23 upphäves från och med den 1 juli 1960.

Frågorna rörande de organisationsändringar m. m., som kan föranledas av överförandet av ifrågavarande ärenden, anser de sakkunniga det vara mest ändamålsenligt att utreda i samband med kommande översyn av fortifikationsförvaltningens nya organisation. De sakkunniga föreslår slutligen att för tiden intill den 1 juli 1963 i markärenden för flygvapnets räkning av större ekonomisk räckvidd samarbete med fortifikationsförvaltningen göres obligatoriskt, samt att föreskrifter utfärdas som medger att teknisk personal ur militärbefälsstabernas sektion VIII, då så är ändamålsenligt, ställs till vederbörande chefers vid flygvapnet förfogande för biträde vid handläggningen av flygfältsfrågor.

Jag delar i allt väsentligt de sakkunnigas uppfattning. Vad angår ärendena rörande markförvärv m. m. för flygfältsändamål finner jag sålunda i likhet med de sakkunniga det mest ändamålsenligt, att all markanskaffning m. m. för försvaret ombesörjes av en myndighet. Härigenom vinnes fördelar i form av enhetliga värderingsförfaranden, tillämpning av konsekventa ekonomiska principer m. m. Jag räknar därför med att beslut fattas om att dessa ärenden överföres från flygförvaltningen till fortifikationsförvaltningen. Med hänsyn till vad de sakkunniga anfört bör emellertid överförandet komma till stånd först från och med den 1 juli 1963. I detta sammanhang vill jag emellertid erinra om att vissa ärenden angående markförvärv m. m., nämligen för flygvapnets bombfällnings- och skjutplatser, kommer att överföras till fortifikationsförvaltningen redan från och med den 1 juli 1960 genom beslut av Kungl. Maj:t den 11 december 1959.

För att bereda flygförvaltningen personalförstärkning för handläggning av markförvärvsärenden m. m. intill tidpunkten för dessa ärendens överförande till fortifikationsförvaltningen tillstyrker jag att en för närvarande vakanthållen tjänst för förste byråsekreterare i Ae 23 skall få tillsättas från och med den 1 juli 1960. Denna tjänst bör den 1 juli 1963 utgå ur ämbetsverkets personalförteckning.

Vad angår byggande och underhåll av flygfält m. m. delar jag likaså försvarsförvaltningssakkunnigas uppfattning att dessa uppgifter inte tekniskt skiljer sig från de byggnads- och underhållsarbeten som för närvarande tillhör fortifikationsförvaltningens verksamhetsområde. Både ur effektivitetssynpunkt och av kostnadsskäl synes det vara en fördel om denna verksamhet koncentreras till en myndighet. Jag anser mig därför böra biträda förslaget att beslut fattas om att ifrågavarande ärenden överföres till fortifikationsförvaltningen från flygförvaltningen. Av skäl som de sakkunniga anfört bör emellertid även verkställigheten av överförandet av ifrågavarande ärenden anstå ytterligare några år. Jag finner det ur

många synpunkter önskvärt och lämpligt, att överförandet kan komma till stånd vid samma tidpunkt som markförvärsärendena överföres, d. v. s. den 1 juli 1963. Jag räknar för närvarande även med att detta skall kunna ske, men en förnyad prövning av tidpunkten kan måhända bli erforderlig med hänsyn till takten i flygbasutbyggnaden.

I samband med kommande översyn av fortifikationsförvaltningens nya organisation (jfr prop. 1958: 110, s. 202) bör det klarläggas hur flygfältsärendena organisatoriskt skall handläggas inom fortifikationsförvaltningen.

Vad angår försvarsförvaltningssakkunnigas förslag i övrigt vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 11 december 1959 dels uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att utfärda föreskrifter, som medger att teknisk personal ur sektion VIII vid militärbefälsstaberna skall av vederbörande chefer vid flygvapnet få tagas i anspråk för biträde vid handläggningen av flygfältsärenden, dels ock anmodat flygförvaltningen att under tiden före överförandet av flygfältsärendena samarbeta med fortifikationsförvaltningen i de fall ärendena är av större ekonomisk räckvidd.»

Utskottet finner det ur flera synpunkter riktigt och lämpligt, att all markanskaffning m. m. för försvaret koncentreras till en myndighet och att därför ärenden rörande byggande och underhåll av flygfält m. m. samt anskaffning av mark för flygfältsändamål överflyttas från flygförvaltningen till fortifikationsförvaltningen, där en markbyrå sedan år 1958 varit inrättad. Med verkställigheten av överförandet av dessa ärenden har ansetts böra anstå till den 1 juli 1963. Detta uppskov, vilket främst motiverats av den pågående utbyggnaden av flygbaserna enligt 1958 års flygfältsplan, synes böra godtagas. Det bör, såsom departementschefen framhållit, i samband med kommande översyn av fortifikationsförvaltningen klarläggas, hur flygfältsärendena organisatoriskt skola handläggas inom fortifikationsförvaltningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960 föreslagits beträffande handläggningen av ärenden rörande byggande och underhåll m. m. av flygfält samt anskaffning m. m. av mark för flygfältsändamål.

FÖRSVARETS CIVILFÖRVALTNING

9:o) **Försvarets civilförvaltning: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7, s. 105—108) att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas

tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Försvarets civilförvaltning: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 5 170 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 5 065 000 kronor.

En amanuensbefattning och en tjänst för sorteringsbiträde föreslås skola indragas. Övriga tjänster för sorteringsbiträde bör utbytas mot tjänster för biträde i reglerad befordringsgång. Vidare föreslås, att en tjänst för kanslibitråde i Ae 7 vid lönebyråns avlöningssentral inrättas i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång vid byråns expedition.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget har beaktats — förutom tidigare nämnda personalförändringar m. m. — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot föreslagna personalförändringar och gjorda anslagsberäkningar under förevarande punkt, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets civilförvaltning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 436 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	9 400
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 860 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	776 600
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	86 200
	Summa kronor 5 170 000

b) till *Försvarets civilförvaltning*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 170 000 kronor.

10:o) **Försvarets civilförvaltning: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8, s. 108—110) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 234 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 194 000 kronor. Civilförvaltningen har under anslaget räknat med ökningsar av medelsbehovet om sammanlagt 75 100 kronor. Med hänsyn till att av anslaget för innevarande budgetår ett belopp av 30 100 kronor avsetts för utgifter av engångsnatur, har ämbetsverket föreslagit en till 45 000 kronor begränsad anslagshöjning.

Med anledning av civilförvaltningens förslag räknar departementschefen med en ökning av anslaget för nästa budgetår med 40 000 kronor. Departementschefen anmäler, att Kungl. Maj:t genom beslut den 11 december 1959 bemyndigat civilförvaltningen att teckna kontrakt angående förhyrande av en databehandlingsmaskin, typ IBM 1401, varvid Kungl. Maj:t förklarar sig framdeles efter framställning i samband med medelsäskandena för budgetåret 1961/62 vilja förordna om bestridandet av de med förhyrningen förenade kostnaderna. Genom förhyrning av ifrågavarande maskin, vilken beräknas kunna levereras under juli månad 1961, kommer kapaciteten vid civilförvaltningens hålkortscentral att öka, varigenom personalbesparingar kan bli möjliga. De årliga hyreskostnaderna för maskinen uppgår till omkring 572 000 kronor. Vid förhyrningen blir emellertid vissa konventionella hålkortsmaskiner obehövlige och kan återlämnas. Kostnaderna för dessas förhyrning uppgår till omkring 342 000 kronor för år. Engångskostnaderna för tull och frakt m. m. vid förhyrande av databehandlingsmaskin IBM 1401 beräknas till omkring 230 000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Försvarets civilförvaltning: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 234 000 kronor.

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSSTYRELSE

11:o) **Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9, s. 111—113) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för försvarets sjukvårdsstyrelse, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets sjukvårdsstyrelse, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 115 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 085 000 kronor. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid

anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor har medel beräknats för utbyte av tjänster för en kansliskrivare i Ae 10 och en kontorist i Ao 9 mot tjänster för förste kansliskrivare i Ae 12 och kansliskrivare i Ao 10.

Departementschefen räknar med att två tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkommer i utbyte mot tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget har beaktats — förutom tidigare nämnda tjänsteförändringar — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, har icke något att erinra mot av Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagna personalförändringar och verkställda anslagsberäkningar.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarets sjukvårdsstyrelse som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsstyrelse, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	536 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	54 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	46 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	302 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	160 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 400
Summa kronor 1 115 000	

c) till *Försvarets sjukvårdsstyrelse*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 115 000 kronor.

12:o) **Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 113 och 114), innebärande en anslagshöjning av 6 000 kronor med hänsyn till belastningen å delposten till bränsle m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets sjukvårdsstyrelse*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 106 000 kronor.

FORTIFIKATIONSFÖRVALTNINGEN

13:o) **Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11, s. 114—126) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Fortifikationsförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 7 515 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 6 665 000 kronor.

Vid anmälan av fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag för budgetåret 1958/59 uttalade departementschefen (prop. 1958: 110, s. 201), att avlöningskostnadernas fördelning mellan avlöningsanslag och byggnadsanslag vid fortifikationsförvaltningen förtjänade att närmare utredas. De angivna frågorna har numera prövats av *1956 års försvarsförvaltningssakkunniga*. I särskild skrivelse den 29 september 1959 har de sakkunniga överlämnat resultaten av utredningarna i dessa frågor.

Departementschefen har för egen del anfört i huvudsak följande.

»Genom beslut av 1958 års B-riksdag har fortifikationsförvaltningen undergått en tämligen genomgripande omorganisation (jfr prop. 1958: 110, s. 167—204). Denna har successivt genomförts under budgetåret 1958/59 och från och med den 1 maj 1959 har den definitivt trätt i kraft. Vid anmälan av frågan för 1958 års riksdag anslöt jag mig till uppfattningen att en översyn av ämbetsverkets organisation och personalbehov borde ske sedan den nya organisationen någon tid varit i verksamhet (prop. 1958: 110, s. 202). Jag anser alltjämt, att en sådan översyn bör komma till stånd. Den bör enligt min mening lämpligen igångsättas, sedan fortifikationsförvaltningens nya organisation tillämpats under något år. Med denna utgångspunkt är jag inte beredd att medverka till ändringar i ämbetsverkets organisation, innan resultatet av översynen föreligger. Med anledning av de framförda förslagen om nya tjänster och lönegradsuppflyttningar anser jag mig dock böra föreslå, att en tjänst för förste byråsekreterare i Ao 21 vid markbyrån utbytes mot en tjänst i Ao 23 samtidigt som en tjänst i Ae 23 utbytes mot en tjänst i Ae 21. Liknande tjänsteutbyte tillstyrker jag även för administrativa byråns del. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet förut denna dag föreslagit vid an-

målan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för utbyte av en tjänst för forskningsingenjör i högst Ae 23 mot en sådan tjänst i högst Ae 24.

Jag tager icke nu slutlig ställning till frågan huruvida någon beställning för fortifikationsofficer bör tillkomma för befattning inom fortifikationsförvaltningen.

I enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag räknar jag med att fem tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkommer vid ämbetsverket i utbyte mot samma antal tjänster i befordringsgången.

Frågan om ett särskilt arvode till chefen för befästningsbyrån för att han vid förfall för generaldirektören har att utöva dennes ämbete anser jag böra prövas i samband med kommande översyn av fortifikationsförvaltningens organisation.

Jag övergår nu till att behandla frågan om ordningen för avlöningskostnadernas bestridande vid fortifikationsförvaltningen.

Jag vill inledningsvis erinra om att den principiella fördelningen av avlöningskostnaderna för den icke-ordinarie personalen vid fortifikationsförvaltningen mellan avlönings- och byggnadsanslag ansetts vara den att de avlöningskostnader, som kan hänföras till nybyggnadsverksamhet, skall bestridas från byggnadsanslag, medan avlöningskostnader, som erfordras för underhålls- och förvaltningsverksamhet, skall bestridas från avlöningsanslag.

Vid remissbehandlingen av fortifikationsförvaltningens i propositionen 1958: 110 redovisade förslag till omorganisation av ämbetsverket uttalades av vissa myndigheter, att avlöningskostnaderna i princip helt borde bestridas från avlöningsanslag. Å andra sidan framhölls även, att man för att erhålla rättvisande byggnadskostnader och därmed även ett riktigt underlag för beräkningen av underhållsanslagen borde låta avlöningskostnaderna för den personal som sysselsättes med nybyggnadsföretag belasta byggnadsanslagen. Med hänsyn till de delade meningar, som yppades i förevarande fråga, uttalade jag som min uppfattning att frågan förtjänade att närmare utredas (prop. 1958: 110, s. 201).

1956 års försvarsförvaltningssakkunniga har föreslagit, att samtliga i fortifikationsförvaltningens personalförteckning upptagna tjänster för personal tjänstgörande i verket avlönas från avlöningsanslag. Enligt de sakkunnigas mening bör vidare fortifikationsförvaltningen i princip ej längre ha befogenhet att med anlitande av byggnadsanslag inrätta tjänster utöver de i personalförteckningen uppförda. Undantag göres i vad gäller byggnadskontrollanter och personal vid den s.k. Musköavdelningen. I övrigt bör enligt de sakkunniga även personal som anställs för mera tillfälliga behov avlönas från avlöningsanslag.

Vid remissbehandlingen av försvarsförvaltningssakkunnigas förslag har

vissa myndigheter ifrågasatt lämpligheten av ett överförande till avlöningsanslag med hänsyn bland annat till att en sådan anordning skulle ge missvisande byggnadskostnader och därmed oriktiga fastighetsvärden.

Med anledning av försvarsförvaltningssakkunnigas förslag och däröver avgivna yttranden har sedermera inom försvarsdepartementet utarbetats en promemoria i ämnet. I denna föreslås att avlöningskostnaderna för i princip all personal vid fortifikationsförvaltningen skall bestridas från avlöningsanslag. Därjämte föreslås att avlöningsanslaget tillgodoföres ersättning för personal med nybyggnadsuppgifter från investeringsanslag.

Med hänsyn till de delade meningar som yppats i frågan angående sättet för avlöningskostnadernas bestridande vid fortifikationsförvaltningen är jag icke beredd att biträda ett överförande till avlöningsanslaget av kostnaderna för personal med nybyggnadsuppgifter. Avlöningskostnaderna för de tjänster, som för närvarande är uppförda på personalförteckningen med avlöning från byggnadsanslag, bör sålunda även nästa budgetår bestridas från byggnadsanslag. Möjlighet bör även föreligga att anställa annan icke-ordinarie personal (extra eller mot arvode) med anlåtande av sådana anslag. En anpassning bör emellertid enligt min mening ske till den ordning för avlöningskostnadernas bestridande som för närvarande tillämpas vid byggnadsstyrelsen. Jag anser därför, att en särskild stat bör fastställas för avlöningskostnader för icke-ordinarie personal, som avlönas från byggnadsanslag. Utgifterna enligt den fastställda staten fördelas sedan mellan de skilda investeringsanslagen. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa dylik stat och att närmare reglera dess användning.

Jag vill i detta sammanhang anmäla, att avlöningskostnaderna för de extra ordinarie tjänstemän som nu är uppförda på fortifikationsförvaltningens personalförteckning med avlöning från byggnadsanslag, uppgår till omkring 2 100 000 kronor. Medelsbehovet för anställande av extra personal — inklusive för Musköavdelningen — kan för nästa budgetår uppskattas till omkring 2 300 000 kronor.

I enlighet med försvarsförvaltningssakkunnigas förslag bör anslag för forskningsverksamhet och fortifikatorisk rustningsplanläggning icke vidare utan Kungl. Maj:ts särskilda medgivande få utnyttjas för anställande av löneplansanställd personal.

Jag förutsätter, att avlöningskostnaderna för tjänster för planering av allmänna arbeten för arbetslöshetens bekämpande alltjämt skall bestridas från reservationsanslaget till arbetslöshetens bekämpande. I samband med den kommande översynen av fortifikationsförvaltningens nya organisation bör dock undersökas, i vad mån behovet av dessa tjänster är stadigvarande och huruvida tjänsterna i så fall bör infogas i ämbetsverkets normala organisation. Vid nämnda översyn bör även enligt min mening uppmärksammas frågor angående anslagsmetodik m. m. vid fortifikations-

förvaltningen, såsom t. ex. utnyttjandet av programmeringsanslaget Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m.m.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget beaktar jag — förutom tidigare nämnda personalförändringar m. m. — merkostnaderna för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 7 515 000 kronor enligt följande.»

Utskottet vill ansluta sig till vad departementschefen anfört beträffande sättet för avlöningskostnadernas bestridande vid fortifikationsförvaltningen. Utskottet tillstyrker alltså, att en särskild stat fastställs för avlöningskostnader för icke-ordinarie personal, som avlönas från byggnadsanslag, och att utgifterna enligt denna stat sedan fördelas mellan de skilda investeringsanslagen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa dylik stat.

Mot av departementschefen under förevarande punkt förordade tjänstebyten har utskottet icke något att invända.

Aberopande det anförda och under erinran om att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för fortifikationsförvaltningen, som förordas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960;

b) fastställa följande avlöningsstat för fortifikationsförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 035 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbestämmelser, <i>förslagsvis</i>	365 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 600
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	4 840 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 120 200
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	122 200
	Summa kronor 7 515 000

c) till *Fortifikationsförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 515 000 kronor.

14:o) **Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 126 och 127), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 510 000 kronor.

15:o) **Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 127), innebärande en anslagshöjning av 800 000 kronor, avsedd att främst utnyttjas för en ökning av forskningsverksamheten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fortifikationsförvaltningen: Forskningsverksamhet m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kronor.

16:o) **Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m. Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens materiel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 14 och 15, s. 128 och 129), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m.* ett reservationsanslag av 270 000 kronor;

b) till *Fortifikationsförvaltningen: Byggnads- och reparationsberedskapens materiel* ett reservationsanslag av 100 kronor.

ARMÉTYGFÖRVALTNINGEN

17:o) **Armétygförvaltningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16, s. 129—136) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för armétygförvaltningen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för armétygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Armétygförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* (I: 156) och den andra inom andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.* (II: 222), hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 22 000 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 221.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 22 900 000 kronor. Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Vid min bedömning av personalbehovet för armétygförvaltningen för nästkommande budgetår har jag fäst särskild uppmärksamhet vid sådana förändringar som syftar till en kvalitativ förstärkning av den tekniska personalen inom oförändrad eller sänkt kostnadsram (jfr uttalande till 1959 års statsverksproposition, bil. 6, s. 32). Jag anser mig därför böra i huvudsak tillstyrka förslaget att förstärka ritkontoren å vapen-, fordons- och elektroavdelningarna. För vapenavdelningen räknar jag med tjänster för en förste byråingenjör i Ae 23, en byråingenjör i Ae 19, en ingenjör i Ae 17 och en tekniker i Ae 9. Samtidigt bör vid ritkontoret utgå tjänster för tre biträdande ingenjörer i Ae 13, två tekniker i Ae 10 och ett tekniskt biträde i Ae 7 samt — på 2. vapenbyråns ballistiska detalj — en tjänst för ingenjörbiträde i Ae 12. För fordonsavdelningen räknar jag med tjänster för en byrådirektör i Ae 24, en byråingenjör i Ae 19, två ingenjörer i Ae 17 och en tekniker i Ae 10. Samtidigt bör tjänster för två ingenjörer i Ae 15, två biträdande ingenjörer i Ae 13, tre ingenjörbiträden i Ae 12 och ett tekniskt biträde i Ae 7, samtliga vid ritkontoret, utgå. För elektroavdelningen föreslår jag inrättande av nya tjänster för en byrådirektör i Ae 24, en byråingenjör i Ae 21, en ingenjör i Ae 17, två tekniker, en i Ae 10 och en i Ae 9, samt två tekniska biträden, ett i Ae 7 och ett i Ae 5. Samtidigt bör vid ritkontoret indragas tjänster för en förste byråingenjör i Ao 23, tre ingenjörer i Ae 15 och fyra ingenjörbiträden i Ae 12.

Vid besättandet av tjänsterna bör noga beaktas att syftet med utbytet — en kvalitativ förstärkning — verkligen uppfylles. Tillsättandet av nyinrättade tjänster bör därför inte forceras utan ske successivt i den takt som betingas av möjligheterna att erhålla kvalificerad personal. Därvid bör extra ordinarie tjänst, som förutsatts utgå, kunna övergångsvis bibehållas intill dess tillsättning kan ske av nyinrättad tjänst. Utgående ordinarie tjänst bör vid behov få föras på övergångsstat.

I vad avser vapenavdelningen tillstyrker jag vidare inrättande av en tjänst för byråingenjör i Ae 21 å kontrollbyrån, mättonssektionen, varvid en tjänst för kansliskrivare i Ae 10 och en för tekniker i samma lönegrad på kontrollbyrån förutsättes utgå. Likaså tillstyrker jag inrättande av en tjänst för byråingenjör i lönegrad Ae 19 för provskjutningscentralen, varvid en beställning för förste tygverkmästare i Ao 17 förutsättes utgå vid tygtekniska kåren. Till denna fråga avser jag återkomma framdeles vid anmälan av arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Vid provskjutningscentralen tillstyrker jag även inrättandet av en tjänst för ingenjör i Ae 15, varvid två tjänster för tekniker i Ae 10 bör indragas.

Beträffande fordonsavdelningen räknar jag, utöver förstärkningen av ritkontoret, med att tjänster för en tekniker i Ae 9 och ett tekniskt biträde i Ae 7 tillkommer å fordonsbyrån, varvid en förrådsarbetare och en chaufför, båda kollektivavtalsanställda vid Stockholms tygstation, kan utgå.

Beträffande föreslagna tjänster å fältarbetsbyrån erinrar jag om att jag föregående år (jfr 1959 års statsverksproposition, bil. 6, s. 89) förklarar, att frågan om samordning av helikopterverksamheten inom försvaret ännu ej prövats och att underlag därför saknades för prövning av armétygförvaltningens då framförda förslag att inrätta en byrådirektörstjänst för bland annat helikopterfrågor. Något förslag rörande en dylik samordning har ännu icke underställts Kungl. Maj:ts prövning. För handläggningen av med verksamheten förknippade frågor utnyttjas en förste byråingenjör i lönegrad Ae 23 å fordonsbyråns bilsektion. Jag räknar med att detta skall kunna ske även i fortsättningen. Därutöver bör — med hänsyn till vikten av att flygsäkerheten icke äventyras — med anledning av armétygförvaltningens förslag en tjänst för byråingenjör i lönegrad Ag 21 inrättas.

I överensstämmelse med armétygförvaltningens förslag bör två kontorsbiträdestjänster i Ao 5 å administrativa byråns ekonomisektion utbytas mot tjänster för kanslibiträde i Ao 7 (maskinbokföring).

Beträffande den föreslagna uppflyttningen av en tjänst för byrådirektör i Ao 24, chef för normaliebyråns materiallaboratorium, får jag anmäla min avsikt att låta undersöka förutsättningarna för ett sammanförande av materiallaboratoriet och det s. k. drivmedelslaboratoriet med det i centrala flygverkstaden i Malmslätt ingående materiallaboratoriet. Med hänsyn till de med tjänsten nu förenade arbetsuppgifterna anser jag mig emellertid böra föreslå, att innehavaren av förenämnda byrådirektörstjänst i Ao 24 beredes vikariatslön i lönegrad A 26.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet förut denna dag föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning av en tjänst för kontorsbiträde i Ao 5 till kanslibiträde i Ao 7.

Slutligen bör i enlighet med grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal 13 tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkomma i utbyte mot tjänster i befordringsgången.

Jag räknar med en ökning av 2 000 kronor för avlöningar till tillfälligt anställd personal.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag beaktar jag — förutom tidigare nämnda personalförändringar m. m. — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 24 000 000 kronor enligt följande.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag om personalförändringar syfta till åstadkommandet av en kvalitativ förstärkning av den tekniska personalen. Detta gäller i huvudsak ritkontoren å vapen-, fordons- och elektroavdelningarna. Utskottet anser, att förslagen i denna del böra godtagas och har icke heller något att erinra mot i övrigt förordade personaländringar.

Under punkten 2 i det föregående har utskottet avstyrkt det motionsvis gjorda yrkandet.

Åberopande det anförda och under erinran om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för armétygförvaltningen, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960;

b) fastställa följande avlöningsstat för armétygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 832 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	220 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 800
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	100 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	13 870 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 580 200
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	393 000
	Summa kronor 24 000 000

c) till *Armétygförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kronor.

18:o) **Armétygförvaltningen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 17, s. 136 och 137) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 125 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 095 000 kronor. Armétygförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 140 000 kronor.

Enligt statsverkspropositionen 1959 (bil. 6, s. 92) har för innevarande budgetår ett belopp av 40 000 kronor, avsett för anskaffning av hålkorts-

maskiner för omläggning av biluttagningsrutinerna, beräknats under reservationsanslaget Rationaliseringsförsök. För nästa budgetår anses enligt armétygförvaltningen medel böra anvisas under förevarande anslag.

I anslutning till armétygförvaltningens förslag anser departementschefen sig böra beräkna ett belopp av 70 000 kronor för förhyrning av hålkortsmaskiner. För att Kungl. Maj:t skall erhålla möjlighet till en samlad prövning av ifrågakarande behov bör emellertid beloppet upptagas under reservationsanslaget Rationaliseringsförsök.

För övriga av armétygförvaltningen anmälda medelsbehov beräknar departementschefen i enlighet med ämbetsverkets förslag en ökning av 30 000 kronor under förevarande anslag.

Utskottet anser sig böra tillstyrka, att ett belopp av 70 000 kronor anvisas för förhyrning av hålkortsmaskiner av här avsett slag. Medel härför torde emellertid, såsom departementschefen förutsatt, böra anvisas under anslaget till rationaliseringsförsök, vilket anslag upptages till behandling i det följande. Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armétygförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 125 000 kronor.

19:o) **Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 137), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armétygförvaltningen: Årskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

20:o) **Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 138), innebärande en anslagshöjning av 250 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armétygförvaltningen: Engångskostnader för industriell krigsberedskap* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 4 350 000 kronor.

21:o) **Armétygförvaltningen: Armétygförvaltningens anstalter: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20, s. 139 och 140) att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för armétygförvaltningens anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till *Armétygförvaltningen: Armétygförvaltningens*

anstalter: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 7 200 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 700 000 kronor.

Departementschefen förutsätter, att tjänster för tre biträden för skriv- och kontorsgöromål skall utgå.

Från förevarande anslag avlönas för närvarande tjänstemannaanställd personal vid armétygförvaltningens centralförråd. För att erhålla en fullständig överblick över avlöningskostnaderna för berörda anstalter bör emellertid även kostnaderna för den kollektivavtalsanställda förrådspersonalen redovisas under anslaget. Denna personal utgör 370 helårsarbetare med en sammanlagd lönekostnad av 2 990 000 kronor. I likhet med vad nu sker bör man härutöver räkna med en viss reserv för extra behov. Denna bör beräknas till 425 arbetsmånader. Kostnaderna för detta antal arbetsmånader kan uppskattas till 300 000 kronor. Lönekostnaderna för den kollektivavtalsanställda personalen bör bestridas från en särskild post under förevarande anslag, Avlöningar till viss arbetarpersonal. Posten bör upptagas till ett belopp av förslagsvis 3 300 000 kronor, med vilket belopp anslaget Armén: Underhåll av tygmateriel m. m. minskas. Vid ett genomförande av vad sålunda föreslagits kommer alla avlöningskostnader för armétygförvaltningens centralförråd att redovisas över avlöningsanslag. Skulle tillfälligt erfordras personalförstärkning i förråden utöver vad som förutsatts vid anslagsberäkningarna, bör det ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom.

Vid beräkningen av medelsbehovet har beaktats — förutom tidigare nämnda personalförändring — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m.

Utskottet anser skäl tala för att avlöningskostnaderna för den kollektivavtalsanställda personalen vid armétygförvaltningens centralförråd redovisas under förevarande anslag och där upptagas under en särskild post, varför utskottet tillstyrker förslaget härutinnan.

Mot kostnadsberäkningarna i övrigt har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för armétygförvaltningens anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	90 000
2. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i>	3 300 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	3 165 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	582 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	63 000
	Summa kronor 7 200 000

b) till *Armétygförvaltningen: Armétygförvaltningens anstalter: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 200 000 kronor.

ARMÉINTENDENTURFÖRVALTNINGEN

22:o) *Arméintendenturförvaltningen: Avlöningar.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 21, s. 141—143) att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för arméintendenturförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till *Arméintendenturförvaltningen: Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 105 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 950 000 kronor.

Departementschefen räknar med att en befattning för pensionerad underofficer i A:16 utgår. Vid medelsberäkningen beaktas vidare, att en tjänst för kanslibitråde i lönegrad Ag 7 såsom anförts till statsverkspropositionen A 1958 (bil. 6, s. 44 och 49) skall utgå den 1 juli 1960. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor har dessutom medel beräknats för uppflyttning av tjänster för en biträdande ingenjör i Ae 13 till ingenjör i Ae 15 och en kontorist i Ae 9 till förman i Ae 10.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget har beaktats — förutom tidigare nämnda personalförändringar — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för arméintendenturförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	760 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbe- fattningar, <i>förslagsvis</i>	190 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	960
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 640 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	466 040
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	48 000
	Summa kronor 3 105 000

b) till *Arméintendenturförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 105 000 kronor.

23:o) *Arméintendenturförvaltningen*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 22, s. 143 och 144) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 266 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 246 000 kronor.

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 30 000 kronor.

Departementschefen har icke något att erinra mot föreslagen höjning med 8 000 kronor av anslagsposten till vaktjänst samt räknar med anledning av *arméintendenturförvaltningens* förslag i övrigt med en anslagshöjning av 12 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Arméintendenturförvaltningen*: *Om-
kostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 266 000 kronor.

24:o) *Arméintendenturförvaltningen*: *Arméintendenturförvaltningens anstalter*: *Avlöningar*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23, s. 144—147) att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för *arméintendenturförvaltningens* anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till *Arméintendenturförvaltningen*: *Arméintendenturförvaltningens anstalter*: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 370 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 955 000 kronor.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»I enlighet med arméintendenturförvaltningens förslag räknar jag med att en tjänst såsom förman i Ae 9 utgår.

De föreslagna löneuppflyttningarna av tre förrådsförvaltare är jag icke beredd tillstyrka.

I skrivelse den 30 november 1959 har marinförvaltningen gjort framställning angående bland annat placering av två förmän. Med anledning av framställningen förutsätter jag att en tjänst för förman i Ae 10, vilken nu är inrättad vid marinförvaltningen, skall överföras till arméintendenturförvaltningens anstalter och avlönas från förevarande anslag, varvid densamma vid nuvarande innehavares avgång skall utbytas mot tjänst för förman i Ae 9. Jag räknar vidare med att en tjänst för förman i sistnämnda lönegrad överflyttas från förevarande anslag till marinförvaltningens avlöningsanslag.

Vid anmälan av förevarande anslag i 1959 års statsverksproposition (bil. 6, s. 100) anförde jag bland annat att till anslaget borde i första hand överföras samtliga då på sakanslag inrättade tjänster för förråds-, vakt- och kontorspersonal vid arméns centrala intendenturanstalter med undantag dock tills vidare för centralförråden för drivmedel. Överförandet av avlöningskostnaderna från sakanslag till avlöningsanslag bör nu fortsätta genom att även personalen vid nämnda centralförråd överföres till förevarande anslag. I vad avser tjänstemannapersonalen utgöres den av 4 förrådsförvaltare i Ae 17, 7 förrådsförvaltare i Ae 15, 3 förrådsförvaltare i Ae 13 och 14 förrådsmästare i Ae 12. Avlöningskostnaderna för denna personal kan beräknas till i runt tal 520 000 kronor, med vilket belopp således anslaget Armén: Drivmedelsförråd m. m. skall minskas. I beloppet ingår även arvoden till bevakningspersonal.

I likhet med vad jag föreslagit beträffande armétygförvaltningens anstalter bör under förevarande anslag upptagas även kostnaderna för den kollektivavtalsanställda personalen vid arméintendenturförvaltningens centralförråd. Vid arméns drivmedelsförråd utgöres denna personal för närvarande av 53 helårsarbetare och vid övriga centrala förråd och magasin av 99 sådana arbetare. Härutöver bör beräknas 205 arbetsmånader (varav 155 avser arméns drivmedelsförråd och 50 övriga centrala förråd och magasin). Den sammanlagda kostnaden för den kollektivavtalsanställda personalen utgör i runt tal 1 800 000 kronor, varav cirka 730 000 kronor belöper sig på anslaget Armén: Drivmedelsförråd m. m., 400 000 kronor på anslaget Armén: Mathållning och 700 000 kronor på anslaget Armén: Beklädnad m. m. Minskningen på anslaget till drivmedelsförråd m. m. blir således tillhoppa ($520\ 000 + 730\ 000 =$) 1 250 000 kronor. Beträffande tillgodoseendet av behov av tillfällig personalförstärkning torde få tillämpas en ordning motsvarande vad som förutsatts beträffande armétygförvaltningens anstalter.

Kostnaderna för den kollektivavtalsanställda personalen bör bestridas från en ny, förslagsvis betecknad anslagspost, Avlöningar till viss arbetarpersonal, medan arvoden till bevakningspersonal bör beräknas under en förslagsvis upptagen anslagspost, Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Sistnämnda kostnader uppgår för närvarande till cirka 53 000 kronor.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag beaktar jag — förutom tidigare nämnda personalförändringar m. m. — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 3 370 000 kronor enligt följande.»

Utskottet. I likhet med vad som föreslagits med avseende å armétygförvaltningens anstalter tillstyrker utskottet, att under förevarande anslag upptagas såsom en särskild anslagspost kostnaderna för den kollektivavtalsanställda personalen vid arméintendenturförvaltningens centralförråd.

Mot den i övrigt verkställda beräkningen av medelsbehovet under nu ifrågavarande punkt har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för arméintendenturförvaltningens anstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> ...	10 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	18 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	53 000
4. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i>	1 800 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 246 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	219 000
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	24 000
	Summa kronor 3 370 000

b) till *Arméintendenturförvaltningen*: *Arméintendenturförvaltningens anstalter*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 370 000 kronor.

MARINFÖRVALTNINGEN

25:o) **Marinförvaltningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24, s. 147—153) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för marinförvaltningen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för marinförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Marinförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 12 150 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 10 150 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 11 500 000 kronor.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Marinförvaltningen har i sina anslagsäskanden erinrat om sin avsikt att granska och ompröva ämbetsverkets arbetsuppgifter, organisation och personalbehov i syfte att anpassa ämbetsverket till de av 1958 års B-riksdag beslutade riktlinjerna för försvarets utveckling. I skrivelse den 26 november 1959 har marinförvaltningen återkommit härtill. I skrivelsen har hemställts att ifrågavarande översyn skall utföras genom försorg av 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga. Det är min avsikt att inom kort giva de sakkunniga uppdrag av ifrågavarande innebörd. I avvaktan på att klarhet vinnes beträffande marinförvaltningens anpassning till marinens framtida utformning bör stor återhållsamhet iakttagas med ändringar i marinförvaltningens personalorganisation. Av ämbetsverkets förslag kan jag sålunda endast tillstyrka inrättandet av en byråingenjörstjänst i Ae 19 å vardera torpedbyrån och minbyrån samt att en beställning för förvaltare i Ao 15 och två beställningar för flaggunderofficer i Ao 13 upptages på ämbetsverkets personalförteckning, varvid motsvarande beställningar kan utgå vid flottan. Till sistnämnda fråga avser jag återkomma framdeles vid anmälan av marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl.

I enlighet med vad jag anfört under avlöningsanslaget för arméintendenturförvaltningens anstalter räknar jag i anledning av marinförvaltningens skrivelse den 30 november 1959 med utbyte av en tjänst för förman i Ae 10 mot en tjänst för förman i Ae 9.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttningar av en ingenjör i Ao 15 till Ao 17 och en byrådirektör i Ae 24 till marindirektör av 1. graden eller byrådirektör i Ao 26.

Jag förutsätter, att av marinförvaltningen angivna tjänster för en ingenjör i Ae 17, en ingenjör i Ae 15, en biträdande ingenjör i Ae 13, en tekniker i Ae 10, en tekniker i Ae 9, ett tekniskt biträde i Ae 7 och en förrådsman i Ae 7 utgår.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag beaktar jag — förutom tidigare nämnda personalförändringar m. m. — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 12 150 000 kronor enligt följande.»

Utskottet finner sig böra tillstyrka av departementschefen föreslagna personalförändringar och har icke något att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt motionerna I: 156 och II: 222.

Aberopande det anförda och under erinran om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för marinförvaltningen, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960;

b) fastställa följande avlöningsstat för marinförvaltningen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 252 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	145 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 920
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	65 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	6 677 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 811 080
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	198 000
	<hr/>
	Summa kronor 12 150 000

c) till *Marinförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 12 150 000 kronor.

26:o) **Marinförvaltningen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25, s. 153—155) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 998 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 940 000 kronor. Marinförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 110 000 kronor. Departementschefen föreslår, att anslaget uppföres med ett belopp av 998 000 kronor, innebärande en ökning med 58 000 kronor.

Utskottet anser sig böra godtaga departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinförvaltningen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 998 000 kronor.

FLYGFÖRVALTNINGEN

27:o) **Flygförvaltningen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26, s. 155—172) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för flygförvaltningen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Flygförvaltningen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 25 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 20 000 000 kronor,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Söderberg* och *Thun* (I: 238) och den andra inom andra kammaren av herr *Karlsson* i *Olofström m. fl.* (II: 299), i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 24 000 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 221 och I: 238.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 23 300 000 kronor.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Vid min bedömning av flygförvaltningens personalbehov för innevarande budgetår fäste jag särskilt avseende vid behovet av personalförstärk-

ning för robotbyrån, elektroavdelningen och flygplanavdelningens försökscentral. Jag har ansett det nödvändigt att föreslå en fortsatt främst kvalitativ förstärkning av elektroavdelningen och försökscentralen på grund av den tekniska utvecklingen. För robotbyråns försöksplats i Norrland är också en förstärkning nödvändig med hänsyn till verksamhetens intensifiering. Behovet av sistnämnda förstärkning är i huvudsak oberoende av ställningstagandet till väckt fråga om försöksplatsens utvidgning. Därutöver har jag ansett mig böra föreslå någon förstärkning av flygförvaltningens funktionella organ; jämväl i dessa fall inverkar nämligen materielens stigande omfattning och komplicitet på behovet av arbetsinsatser i den centrala förvaltningen.

I enlighet med flygförvaltningens förslag räknar jag med överförande från reservationsanslaget Vissa signalförbindelser m. m. av avlöningskostnaderna för i det föregående angiven personal till förevarande anslag men utgår därvid från att vederbörande tills vidare skall bibehålla extra anställning. Flygförvaltningens avlöningsanslag bör således ökas med kostnaderna för två byråingenjörer i Ag 19, en ingenjör i Ag 17, fyra ingenjörer i Ag 15, fem biträdande ingenjörer i Ag 13, två ingenjörbiträden i Ag 12, en tekniker i Ag 10 och en tekniker i Ag 9.

Till frågan om bestridande av avlöningskostnaderna för personalen vid underhållsavdelningens förrådsbyrå är jag med hänsyn till 1957 års saksakslagsutrednings pågående arbete icke beredd att nu taga ställning.

Vad angår de av flygförvaltningen för flygplanavdelningen föreslagna nya tjänsterna tillstyrker jag inrättande av en tjänst för ingenjör i Ae 17 för flygplanbyråns ritkontor och en tjänst för byråingenjör i Ag 21 som kontrollingenjör vid motorbyrån. Jag förutsätter därvid, att en tjänst för ingenjörbiträde i Ae 12 utgår. Beträffande flygplanavdelningens försökscentral föreslår jag inrättande av tjänster för en byråingenjör i Ae 19 på vapensektionen och en biträdande ingenjör i Ae 13 på flygplansektionen samt en förste byråingenjör i Ae 23, en byråingenjör i Ae 19, en ingenjör i Ae 17 och en ingenjör i Ae 15 på motorsektionen. I samband med de sistnämnda tjänsternas tillkomst kan tjänster för två biträdande ingenjörer i Ae 13, ett ingenjörbiträde i Ae 12 och en tekniker i Ae 10 utgå. Det av flygförvaltningen anmälda behovet av personalförstärkning vid försökscentralens robotsektion bör enligt min mening få tillgodoses inom ramen för det belopp av 500 000 kronor som jag förutsätter skall stå till förfogande för anställande av tillfällig personal vid robotbyrån (jfr prop. 1959: 1, bil. 6, s. 140).

I vad avser elektroavdelningen föreslår jag en förstärkning genom inrättande av tjänster för en byrådirektör i Ae 26, två byrådirektörer i Ae 24, tre förste byråingenjörer i Ae 23 samt två byråingenjörer i Ae 21. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den närmare fördelningen på befattningar under beaktande av 1956 års försvarsförvalt-

ningssakkunnigas och flygförvaltningens förslag i ämnet. I anslutning till flygförvaltningens förslag förutsätter jag, att följande tjänster vid avdelningen indrages, nämligen en byråingenjör i Ae 19, en biträdande ingenjör i Ae 13, ett ingenjörbiträde i Ae 12, en tekniker i Ae 9 och två tekniska biträden i Ae 5 samt två biträdande ingenjörer i Ag 13 (sakanslag).

För underhållsavdelningen föreslår jag förstärkning med en förste byråingenjör i Ae 23, en byråingenjör i Ae 21 och en ingenjör i Ae 15 på driftbyrån jämte en yrkeslärare i Ae 15/16 för den under driftbyrån lydande verkstadsskolan. Vidare föreslår jag inrättande av tjänster för en byråingenjör i Ae 19 och två ingenjörer, varav en i Ae 17 och en i Ae 15, alla på förrådsbyrån, samt för en operatör i Ae 7 å avdelningens centralsektion.

Beträffande inköpsavdelningen tillstyrker jag inrättande av två tjänster för byråintendent i Ae 21.

För robotbyrån föreslår jag inrättandet av tjänster för en byråingenjör i Ae 21, en byråassistent i Ae 19, två ingenjörer i Ae 17, en ingenjör i Ae 15, en tekniker i Ae 10, en kontorist i Ae 9, en brandförman i Ae 12 samt ett biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång, samtliga avsedda för byråns försöksplats i Norrland.

Under hänvisning till vad jag anfört tidigare vid behandlingen av frågan om flygvapnets markärenden räknar jag med att en nu vakanthållen tjänst för förste byråsekreterare i lönegrad Ae 23 på administrativa byrån skall få tillsättas från och med den 1 juli 1960 och utnyttjas tills vidare, längst intill den 1 juli 1963.

Jag tillstyrker vidare inrättande av en tjänst för en förste byråingenjör i Ae 23 på systemplaneringen.

I enlighet med vad jag anfört vid anmälan av punkten Vissa frågor beträffande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet räknar jag med att dels följande tjänster tillkommer, nämligen fem flygdirektörer av 1. graden eller byrådirektörer i Ao 26, 16 flygdirektörer av 2. graden eller byrådirektörer i Ao 24, tre armé-, marin- eller flygdirektörer av 2. graden eller byrådirektörer i Ao 24, 13 flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ao 23, tre armé-, marin- eller flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ao 23, 16 flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ae 23, 15 flygingenjörer eller byråingenjörer i Ae 21 samt en ingenjör i Ao 17 och en i Ao 15, dels följande tjänster utgår, nämligen en byrådirektör i Ao 26 och en i Ae 26, tio byrådirektörer i Ao 24 och tre i Ae 24, 12 förste byråingenjörer i Ao 23 och 12 i Ae 23, tio byråingenjörer i Ao 21 och en amanuens i reglerad befordringsgång.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttningar av tjänster för en byrådirektör i Ae 24 till Ae 26, en förste byråingenjör i Ao 23 till byrådirektör i Ao 24, en byråingenjör i

Ae 21 till förste byråingenjör i Ae 23, en assistent i Ao 17 till byråassistent i Ao 19, två ingenjörbiträden i Ae 12 till biträdande ingenjörer i Ae 13 och en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 10, varjämte förutsättes, att en tjänst för kansliskrivare i Ae 10 (med avlöning från förrådstitel) uppflyttas till förste kansliskrivare i Ae 12.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag beaktar jag — förutom tidigare nämnda personalförändringar m. m. — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 25 000 000 kronor enligt följande.»

Utskottet har vid sin granskning av flygförvaltningens personalbehov för nästa budgetår funnit sig på av departementschefen anförda skäl böra tillstyrka, att en fortsatt förstärkning sker av vissa funktioner inom ämbetsverket, och har icke något att invända mot vad departementschefen härutinnan föreslagit. Utskottet får härvid även erinra om vad utskottet i det föregående anfört under punkten 7 rörande vissa frågor beträffande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet. Departementschefens förslag och beräkningar i övrigt torde böra godtagas.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt de föreliggande motionerna.

Aberopande det anförda och under erinran om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 156 och II: 222 samt I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för flygförvaltningen, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960;

b) fastställa följande avlöningsstat för flygförvaltningen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 510 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	118 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 880
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal	748 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	15 580 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 626 120

7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	410 000
<hr/> Summa kronor 25 000 000	

c) till *Flygförvaltningen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 000 kronor.

28:o) **Flygförvaltningen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 172—174), innebärande en anslagshöjning av 55 000 kronor, av vilket belopp 17 000 kronor avse höjda löner — häri inräknade 6 000 kronor för vakttjänst — 10 000 kronor utökning av telefonväxel, 20 000 kronor andra expenser och 8 000 kronor sjukvårdsposten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygförvaltningen*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

FÖRSVARETS FÖRVALTNINGSDIREKTION

29:o) **Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 174 och 175), innebärande en av automatiska kostnadsförändringar föranledd anslagshöjning av 11 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets förvaltningsdirektion, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> ...	35 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	10 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	136 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	28 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 500
<hr/> Summa kronor 214 000	

b) till *Försvarets förvaltningsdirektion*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 214 000 kronor.

30:o) **Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 175), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 kronor.

Försvarskrafterna

FÖRSVARSSTABEN

31:o) **Försvarsstaben: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 30, s. 176—187) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för försvarsstaben, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarsstaben, med undantag av försvarsväsendets radioanstalt m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Försvarsstaben: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 17 040 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 14 040 000 kronor,

dels ock förberörda båda likalydande motioner I: 238 av herrar *Söderberg* och *Thun* samt II: 299 av herr *Karlsson* i *Olofström m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 16 540 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 16 140 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker inrättande av en arvodesbefattning för pensionerad officer i A: 24, avsedd för adjutanturavdelningen.

Vid flyg- och luftförsvarsavdelningen bör tillkomma en tjänst för tekniskt biträde i Ae 7. Därvid kan de medel, 45 000 kronor, som anvisats för tillfälligt anställande av kontorspersonal m. m. vid försvarsstaben, minskas med 8 000 kronor.

För utrikesavdelningen bör inrättas en ny beställning för kapten i Ar 21.

Vid försvarsstaben bör inrättas en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål (telefonist). Vidare bör — utan ökning av sammanlagda antalet innehavare av biträdestjänster — fem nya tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 inrättas vid försvarsstaben.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för uppflyttningar av tjänster för en kontorist i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 10 samt ett kontorsbiträde i Ao 5 till kanslibiträde i Ao 7.

Förslag om att överflytta en befattning för biträdande försvarsattaché från London till Bonn kan departementschefen — i avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande försvarsattachéorganisationen — icke tillstyrka. Befattningen i fråga bör tills vidare vakanthållas. — Från förevarande anslag bestrides för närvarande kostnaderna för vissa särskilda löneförmåner åt biträdande armé- och marinattachéerna i Washington, medan huvudparten av avlöningskostnaderna för befattningshavarna bestrides från sakanslag. Departementschefen räknar med att samtliga ifrågavarande kostnader i fortsättningen bestrides från sakanslag. — Med beaktande av det nu anförda beräknar departementschefen medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag för särskilda löneförmåner åt försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer till 955 000 kronor. — Den i staten för försvarsstabens avlöningsanslag uppförda posten Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer är för närvarande uppdelad på följande delposter, nämligen a) Ortstillägg (obetecknad post) samt de förslagsvis betecknade posterna b) Barnbidrag, c) Utomeuropeiskt tillägg, d) Bidrag till automobilresor, e) Förflyttningsbidrag och f) Prisutjämningsstillägg. Generaldirektören Gösta Renlund, som enligt uppdrag verkställt utredning rörande försvarets titelredovisningssystem, har i sin den 10 november 1956 överlämnade promemoria i ämnet föreslagit, att ifrågavarande anslagspost uppdelas i följande delposter, nämligen a) Ortstillägg (obetecknad post), b) Prisutjämningsstillägg, förslagsvis, samt c) Särskilda förmåner i övrigt, förslagsvis. Departementschefen biträder Renlunds förslag och föreslår, att ändringen av statuppställningen genomföres från och med nästa budgetår.

Försvarsstabschefens förslag om att få disponera för arvoden till konsulter för operationsanalys anvisade medel jämväl för resor, speciallitteratur m. m. kan departementschefen icke tillstyrka. Ifrågavarande kostnader är av natur att böra bestridas från försvarsstabens omkostnadsanslag. För tillgodoseende av medelsbehovet i denna del under sistnämnda anslag bör de för nämnda arvoden under försvarsstabens avlöningsanslag anvisade medlen, 50 000 kronor, minskas med 10 000 kronor, vilket därvid bör anvisas under omkostnadsanslaget.

Chefen för försvarsstaben föreslår, att under ett särskilt reservationsanslag, benämnt Kostnader för vissa utredningar m. m., anvisas 50 000 kronor för budgetåret 1960/61. Från anslaget avses bestridas kostnader, såsom arvoden och expenser m. m., för utredningar, som av Kungl. Maj:t åläggas överbefälhavaren eller som överbefälhavaren i enlighet med sin instruktion finner nödvändiga. Överbefälhavaren saknar för närvarande medel för dylika utgifter.

Departementschefen föreslår, att för ifrågavarande ändamål anvisas 50 000 kronor under förevarande anslag och att medlen uppföres under en särskild, obetecknad anslagspost, benämnd Ersättningar till särskilt tillkallade sakkunniga. Departementschefen förutsätter att posten icke får tagas i anspråk utan Kungl. Maj:ts medgivande för varje särskilt fall. Kostnaderna för de sakkunnigas resor och expenser bör bestridas från försvarsstabens omkostnadsanslag.

I propositionen 1959:110 (s. 24 f.) anmäldes en av överbefälhavaren i samråd med försvarsgrenscheferna verkställd översyn av den militära presstjänstens organisation m. m. I anslutning därtill förklarade departementschefen, att frågorna rörande omfattningen av och innehållet i krigsmaktens publikationer syntes vara av natur att årligen böra prövas i budgetsammanhang. Vid de överväganden, som i dessa avseenden ägt rum inom departementet, har det befunnits lämpligt att från och med nästa budgetår begränsa antalet publikationer. Departementschefen anser att detta bör ske genom att tidskriften »Kontakt med krigsmakten» nedlägges. I samband därmed bör en tjänst för stabsredaktör i Ae 19 vid försvarsstaben indragas vid utgången av september månad 1960.

Kostnaderna för försvarsstabens avlöningar beräknas, med beaktande av vad departementschefen nu anfört, anslagsbelastningen, 1959 års lönehöjning, höjda folkpensionsavgifter m. m. till 5 579 500 kronor. För försvarsstabens avlöningar föreslås alltså en ökning i förhållande till vad som anvisats för innevarande budgetår, 5 232 000 kronor, med 347 500 kronor.

Kostnaderna för försvarsväsendets radioanstalt och medel för viss ytterligare verksamhet vid försvarsstaben har för budgetåret 1959/60 beräknats till 10 908 000 kronor, såvitt avser under förevarande anslag redovisade kostnader. Departementschefen beräknar motsvarande kostnader för budgetåret 1960/61 till 11 460 500 kronor, vilket innebär en ökning med 552 500 kronor.

Förevarande anslag bör alltså uppföras med $(5\,579\,500 + 11\,460\,500 =) 17\,040\,000$ kronor.

Utskottet tillstyrker, att under förevarande anslag upptages en särskild anslagspost å 50 000 kronor för bestridande av vissa kostnader för utredningar, som av Kungl. Maj:t ålägges överbefälhavaren eller som denne i enlighet med sin instruktion finner nödvändiga.

Till frågan om indragning av tidskriften »Kontakt med krigsmakten» återkommer utskottet i det följande under anslaget Försvarsupplysning.

Utskottet tillstyrker, att kostnader för resor, speciallitteratur m. m. till konsulter för operationsanalys bestridas av försvarsstabens omkostnadsanslag.

Mot de verkställda beräkningarna av försvarsstabens avlöningsanslag i övrigt samt av avlöningskostnaderna för försvarsväsendets radioanstalt har utskottet icke något att erinra.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt de föreliggande motionerna.

Aberopande det anförda och under erinran om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 156 och II: 222 samt I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarsstaben som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarsstaben, med undantag av försvarsväsendets radioanstalt m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 330 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	325 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	102 000
4. Ersättningar till särskilt tillkallade sakkunniga	50 000
5. Särskilda löneförmåner för försvarsattachéer och biträdande försvarsattachéer	
a) Ortstillägg	277 000
b) Prisutjämningsstillägg, <i>förslagsvis</i> ...	515 000
c) Särskilda förmåner i övrigt, <i>förslagsvis</i>	163 000
	<u>955 000</u>
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 080 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	667 500
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	70 000
	<u>Summa kronor 5 579 500</u>

c) till *Försvarsstaben*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 17 040 000 kronor.

32:o) **Försvarsstaben: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31, s. 187—189) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 380 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 325 000 kronor.

Chefen för försvarsstaben hemställer att anslaget, såvitt avser försvarsstaben, i den del varom här är fråga, minskas med 24 500 kronor.

Departementschefen beräknar medelsbehovet under ifrågavarande del av anslaget för nästa budgetår till 790 000 kronor eller 5 000 kronor lägre än motsvarande medelsanvisning för innevarande budgetår. Departementschefen räknar därvid med att renhållningskostnaderna vid vissa bergutrymmen även i fortsättningen bestrides från förevarande anslag men godtar i övrigt av försvarsstaben föreslagna förändringar av medelsbehovet. Därjämte beaktar departementschefen vad som under försvarsstabens avlöningsanslag anförts rörande bestridandet av vissa rese- och expenskostnader.

Kostnaderna för försvarsväsendet radioanstalt och medel för viss ytterligare verksamhet vid försvarsstaben har för budgetåret 1959/60 beräknats till 2 530 000 kronor, såvitt avser under förevarande anslag redovisade kostnader. Departementschefen beräknar motsvarande kostnader för budgetåret 1960/61 till 2 590 000 kronor, innebärande en ökning med 60 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknas således till 3 380 000 kronor, vilket innebär en höjning med 55 000 kronor.

Utskottet har under närmast föregående punkt yttrat sig rörande bestridande av rese- och expenskostnader för konsulter för operationsanalys.

Departementschefens förslag i övrigt under förevarande punkt har ej heller givit utskottet anledning till erinran. Förslaget innebär, bland annat, att kostnader för reseersättningar i samband med utbildning av viss personal i järnvägstjänst m. m. samt omkostnader för försvarets personalvård förutsätts skola från och med nästa budgetår bestridas från anslaget Försvarsstaben: Övningar respektive anslaget Försvarets personalvård: Omkostnader. Dessa båda anslag behandlas av utskottet i det följande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 380 000 kronor.

33:o **Försvarsstaben: Övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32, s. 189 och 190) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 77 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 77 000 kronor.

Medelsanvisningen för försvarsstabens verksamhet under förevarande anslag uppgår för innevarande budgetår till 42 000 kronor. Försvarsstabschefen hemställer, att anslaget för budgetåret 1960/61 uppföres med oförändrat belopp. Därvid räknar chefen för försvarsstaben med att kostna-

derna under anslaget för traktamentshöjningen samt de kostnader som enligt förslag i det föregående (se anslaget Försvarsstaben: Omkostnader) avses bli överförda till förevarande anslag från omkostnadsanslaget skall kunna täckas inom ramen för det äskade anslaget. Departementschefen tillstyrker förslaget och beräknar således medelsanvisningen för försvarsstabens verksamhet till 42 000 kronor. Departementschefen föreslår, att oförändrat 35 000 kronor anvisas för radioanstaltens övningsverksamhet. Den sammanlagda medelsanvisningen uppgår således till oförändrat 77 000 kronor.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet anfört i ämnet under närmast föregående punkt tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, som innebär oförändrad medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Övningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 77 000 kronor.

34:o) **Försvarsstaben: Anskaffning av krigskartor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 190), innebärande en anslagshöjning av 50 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Anskaffning av krigskartor* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

35:o) **Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 34, s. 190 och 191) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 961 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 486 000 kronor.

Av anslaget för innevarande budgetår avses 86 000 kronor för försvarsstaben. Chefen för försvarsstaben hemställer, att anslaget för nästa budgetår minskas med 19 000 kronor. Å ena sidan räknar försvarsstabschefen med en ökning av 5 900 kronor, motsvarande vissa renhållningskostnader för fotoavdelningen vilka nu bestrides från försvarsstabens omkostnadsanslag (jfr vad som anförts i det föregående om sistnämnda anslag). Å andra sidan räknar chefen för försvarsstaben med en minskning av 24 900 kronor med hänsyn till att vissa kostnader, avseende revidering av flygplanigenkänningsbok m. m., beräknas kunna täckas genom reservationsmedelsförbrukning.

Såsom framgår av vad departementschefen anfört under försvarsstabens omkostnadsanslag anser departementschefen sig icke kunna tillstyrka för-

slaget om överföring av nämnda renhållningskostnader till förevarande anslag. På grund härav samt med godtagande i huvudsak av försvarsstabschefens beräkning i övrigt av medelsbehovet under anslaget, föreslår departementschefen att detta, såvitt avser försvarsstaben, uppföres med 61 000 kronor, innebärande en minskning med 25 000 kronor.

Departementschefen föreslår att för radioanstaltens verksamhet under förevarande anslag anvisas ett belopp av 1 900 000 kronor (nu 1 400 000 kronor).

Anslaget bör således upptagas med 1 961 000 kronor.

Utskottet anser sig böra godtaga departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Försvarsstaben: Anskaffning och underhåll av materiel* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 961 000 kronor.

ARMÉN

AVLÖNINGAR M. M. TILL FAST ANSTÄLLD PERSONAL

36:o) **Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37, s. 193 och 194), innebärande en av anslagsbelastningen och 1959 års lönehöjning m. m. föranledd anslagshöjning av 550 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 200 000 kronor.

37:o) **Armén: Rekryteringskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38, s. 194), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 55 000 kronor.

38:o) **Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 39, s. 194 och 195) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 13 125 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 12 500 000 kronor.

För skötsel och vård av ammunition får med ianspråktagande av förevarande anslag under budgetåret 1959/60 finnas anställda förrådsarbetare

till antal motsvarande 100 arbetsmånader. Chefen för armén räknar med en minskning av arbetskraftsbehovet för ifrågavarande ändamål med 25 arbetsmånader.

Behovet av förrådsarbetare vid förbanden m. m. under nästa budgetår beräknar departementschefen till 1 175 man. Departementschefen har icke heller något att erinra mot arméchefens beräkning av arbetskraftsbehovet för skötsel och vård av ammunition.

På grund av det anförda samt med beaktande av anslagsbelastningen, 1959 års lönehöjning samt den överföring av vissa sjukvårdskostnader till annat anslag som föranledes av ett genomförande av ett under anslaget Armén: Sjukvård redovisat förslag rörande ändrad ordning för sådana kostnaders bestridande m. m. beräknar departementschefen medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår till 13 125 000 kronor.

Utskottet, som vid behandlingen i det följande av anslaget Armén: Sjukvård yttrar sig rörande bestridande av kostnader för sjukvård och begravningshjälp i fråga om kollektivavtalsanställd personal m. m., tillstyrker, att medel anvisas under förevarande punkt i enlighet med departementschefens förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 13 125 000 kronor.

AVLÖNINGAR M.M. TILL VÄRNPLIKTIGA

39:o) *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, s. 195 och 196), innebärande en anslagsminskning av 300 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 52 500 000 kronor.

SJUKVÅRD

40:o) *Armén: Sjukvård*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 41, s. 196 och 197) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 900 000 kronor.

Departementschefen biträder förslag av civilförvaltningen beträffande redovisning av vissa sjukvårdskostnader m. m., innebärande att kostnader-

na för sjukvård och begravningshjälp i fråga om personal med avlöning från sakanslag samt kollektivavtalsanställd personal skall bestridas från försvarsgrenarnas anslag till sjukvård m. m. Ett genomförande av förslaget innebär att — med vissa angivna undantag — ifrågavarande omkostnader för all personal vid försvaret kommer att belasta dessa anslag. Det må i samband härmed erinras om att riksdagens revisorer i sin berättelse för år 1958 § 28 påtalat den betydande omgång som nuvarande ordning för ifrågavarande omkostnaders bestridande medför. Med beaktande av det anförda samt med hänsyn till belastningen på anslaget under sistförflutet budgetår beräknar departementschefen medelsbehovet under arméns sjukvårdsanslag för nästa budgetår till 3 200 000 kronor.

Utskottet biträder departementschefens förslag om ändrad redovisning av vissa sjukvårdskostnader m. m. Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag har ej heller givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Sjukvård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

RESEERSÄTTNINGAR M. M.

41:o) **Armén: Reseersättningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 42, s. 198 och 199) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 17 350 000 kronor.

Jämlikt beslut av Kungl. Maj:t kommer den s. k. militärtaxan för järnvägstransporter att upphävas med juni månads utgång 1960. I anslutning till nämnda beslut har Kungl. Maj:t uppdragit åt civilförvaltningen att i samråd med överbefälhavaren och statens sakrevision samt efter hörande av berörda förvaltningsmyndigheter upptaga överläggningar med järnvägsstyrelsen om avgifter från och med den 1 juli 1960 för befordran av resande och gods avseende försvaret. Resultatet av överläggningarna skall redovisas till Kungl. Maj:t före den 1 mars 1960.

Med hänsyn till pågående överläggningar i fråga om avgifter för befordran av resande och gods avseende försvaret anser departementschefen det icke möjligt att nu bedöma konsekvenserna i kostnadshänseende av upphävandet av militärtaxan. Skulle merkostnader uppkomma bör dessa framdeles kunna regleras inom ramen för det belopp som i enlighet med principerna i propositionen 1959:119 angående anslag till reglering av prisstegringar på försvarshuvudtiteln m. m. får utnyttjas för täckande av

prisstegringar. Beräkningen av utgifterna för resekostnader under nästa budgetår bör således nu ske utan hänsynstagande till de kostnadsförändringar, som kan bli en följd av upphävandet av militärtaxan.

Förevarande anslag för nästa budgetår beräknar departementschefen — med beaktande av traktamentshöjningen, anslagsbelastningen m. m. — till 17 000 000 kronor, innebärande en minskning med 350 000 kronor. Departementschefen förutsätter därvid, att arméns kostnader för resor och traktamenten för arvodesanställd personalvårdspersonal samt elever i personalvårdskurser (dock ej värnpliktiga) överföres från förevarande anslag till anslaget Försvarets personalvård: Omkostnader. Vidare räknar departementschefen med vissa traktamentskostnader för brigadkvartermästarutbildning vid underhållsskolan.

Utskottet. Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag har hänsyn icke tagits till de kostnadsförändringar, som kunna bli en följd av upphävandet av militärtaxan. Skulle merkostnader uppkomma genom taxans upphävande torde dessa kostnader framdeles få regleras, på sätt departementschefen förutsatt.

Utskottet har icke något att erinra mot att arméns kostnader för resor och traktamenten för arvodesanställd personalvårdspersonal samt elever i personalvårdskurser (dock ej värnpliktiga) överföras till anslaget Försvarets personalvård: Omkostnader. Detta anslag behandlas av utskottet i det följande.

Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag ha icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 000 kronor.

EXPENSER M. M.

42:o) **Armén: Bränsle m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 200 och 201), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Bränsle m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 000 kronor.

43:o) **Armén: Telefon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, s. 201 och 202), innebärande en anslagshöjning av 90 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Telefon m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor.

44:o) **Armén: Övriga expenser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, s. 203), innebärande en anslagshöjning av 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 090 000 kronor.

MATHÅLLNING M. M.

45:o) **Armén: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 46, s. 203—205) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 44 600 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 42 700 000 kronor.

Med hänsyn till prissförändringar, ändrat antal tjänstgöringsdagar samt anslagsbelastningen under sistförflutet budgetår erfordras en betydande uppräknig av förevarande anslag. Arméintendenturförvaltningen har föreslagit en höjning med 2 800 000 kronor. Departementschefen anser sig emellertid kunna räkna med att en anslagshöjning av 1 900 000 kronor skall vara till fyllest. Därvid förutsätter departementschefen emellertid, såsom departementschefen uttalat vid anmälan av anslaget Arméintendenturförvaltningen: Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar, att avlöningskostnader till ett belopp av 400 000 kronor överföres till nyssnämnda anslag.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt, att avlöningskostnaderna för den kollektivavtalsanställda personalen vid arméintendenturförvaltningens centralförråd överföras till anslaget Arméintendenturförvaltningen: Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar. Härigenom minskas medelsbehovet under förevarande anslag med 400 000 kronor.

Departementschefens förslag till medelsanvisning under förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Mathållning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 44 600 000 kronor.

46:o) **Armén: Furagering.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 47, s. 205 och 206) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 500 000 kronor.

I likhet med arméintendenturförvaltningen föreslår departementschefen, att anslaget uppföres med oförändrat 1 500 000 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag, som innebär oförändrad medelsanvisning.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt det motionsvis gjorda yrkandet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Armén: Furagering* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

INTENDENTURMATERIEL M. M.

47:o) *Armén: Beklädnad m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48, s. 206—209) att dels till *Armén: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 51 300 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å beklädnadsmateriel må utläggas inom en kostnadsram av 14 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 52 000 000 kronor.

År 1958 har antagits riktlinjer för täckande av brister i samt komplettering av krigsutrustningen av beklädnadsmateriel m. m. under budgetåren 1958/66. Enligt dessa riktlinjer skall under angivna tid verkställas anskaffningar till ett värde av 129 miljoner kronor (prop. 1958: 110, s. 345). Av de för budgetåren 1958/60 anvisade anslagen har sammanlagt 22,3 miljoner kronor beräknats för bristtäckning m. m. enligt riktlinjerna. Riksdagen har därjämte bemyndigat Kungl. Maj:t att under budgetåren 1958/59 och 1959/60 medgiva utläggandet av beställningar av beklädnadsmateriel för bristtäckning inom en sammanlagd kostnadsram av 45 miljoner kronor. Betalningsutfallet på dessa beställningar har förutsatts skola fördelas jämnt på budgetåren 1959/62.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

»Genom beslut den 6 februari 1959 medgav Kungl. Maj:t, att beställningar fick utläggas hos textilindustrien å filter för arméns behov samt tyger för permissionsuniform till ett sammanlagt belopp av högst 20 miljoner kronor. Därvid föreskrevs, att kostnaderna skulle bestridas till ett belopp av 3,5 miljoner kronor från det för budgetåret 1958/59 anvisade anslaget *Armén: Beklädnad m. m.* samt i övrigt förskottsvis från anslaget *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* och slutligt å de anslag

som under budgetåren 1959/63 anvisades för Armén: Beklädnad m. m., Armén: Inventarier m. m. och Marinen: Beklädnad m. m. Enligt vad jag under hand inhämtat har med stöd av nämnda beslut beställningar för arméns behov utlagts till ett sammanlagt belopp av 18 565 000 kronor. Av nämnda belopp avser 770 000 kronor beställningar av filter (jfr i det följande under anslaget till inventarier m. m.). Några beställningar av tyger för marinen har icke kommit till stånd. Kostnaderna för utlagda beställningar av tyger för permissionsuniform för armén, vilka således uppgår till sammanlagt (18 565 000 — 770 000 =) i runt tal 17,8 miljoner kronor, skall slutligt bestridas från förevarande anslag. Under varterdera av budgetåren 1958/60 har under arméns anslag till beklädnad m. m. ett belopp av 3,5 miljoner kronor avsetts för ifrågavarande ändamål. Medelsbehovet under budgetåren 1960/63 för likvidering av förenämnda beställningar utgör således (17,8 — 3,5 — 3,5 =) 10,8 miljoner kronor. Vid jämn fördelning mellan budgetåren erfordras alltså årligen ett belopp av 3,6 miljoner kronor.

Med hänsyn till den kostnadsram som jag för nästa budgetår räknar med för armén kan förevarande anslag uppföras med 51 300 000 kronor, vilket innebär en minskning med 700 000 kronor. Härvid har jag beaktat den överföring av avlöningskostnader om 700 000 kronor som förutsatts vid anmälan av arméintendenturförvaltningens anstalters avlöningsanslag. Av anslaget för nästa budgetår bör 16 500 000 kronor avses för bristtäckning i enlighet med föreliggande riktlinjer. Av sistnämnda belopp åtgår 15 000 000 kronor för betalningsutfall å tidigare lämnade beställningsbemyndiganden.

Arméintendenturförvaltningen har hemställt om ytterligare beställningsbemyndigande om 15 miljoner kronor utöver anslaget för utläggande av beställningar å materiel som avses skola anskaffas enligt förut nämnda riktlinjer. Betalningsutfallet förutsattes för hela beloppet under budgetåret 1962/63. För egen del anser jag mig böra förorda ett dylikt bemyndigande om 14 miljoner kronor.»

Utskottet har i det föregående tillstyrkt, att avlöningskostnaderna för den kollektivavtalsanställda personalen vid arméintendenturförvaltningens centralförråd överförs till anslaget Arméintendenturförvaltningen: Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar. Härigenom minskas medelsbehovet under förevarande anslag med 700 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 51 300 000 kronor och att därav 16 500 000 kronor må avses för bristtäckning i enlighet med föreliggande riktlinjer. Vidare tillstyrker utskottet, att Kungl. Maj:t bemyndigas att utöver anslaget inom en kostnadsram av 14 000 000 kronor utlagga beställningar å beklädnadsmateriel i enlighet med departementschefens förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till *Armén: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 51 300 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar å beklädnadsmateriel må utläggas inom en kostnadsram av 14 000 000 kronor.

48:o) *Armén: Inventarier m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49, s. 209—211) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 900 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 5 500 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 5 900 000 kronor. Inom den föreslagna anslagsramen bör i runt tal 2,25 miljoner kronor kunna avses för engångsanskaffning av inventarier m. m. och krigsförplägnadsmateriel. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma vilka ändamål som härvid i första hand bör tillgodoses.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Armén: Inventarier m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 900 000 kronor.

49:o) *Armén: Tvätt.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, s. 211 och 212), innebärande en anslagsminskning av 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Tvätt* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 900 000 kronor.

ÖVNINGAR M. M.

50:o) *Armén: Övningar m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51, s. 212—214) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 36 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 30 500 000 kronor,

dels ock förberörda båda likalydande motioner I: 238 av herrar *Söderberg* och *Thun* samt II: 299 av herr *Karlsson* i Olofström *m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 34 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 34 500 000 kronor. Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget höjes med 2 750 000 kronor.

Med hänsyn till den kostnadsram som departementschefen för nästa budgetår räknar med för armén och under hänvisning till vad departementschefen under anslaget till reseersättningar anfört rörande konsekvenserna av militärtaxans upphävande anser departementschefen sig böra föreslå, att anslaget uppföres med 36 500 000 kronor.

Utskottet finner sig böra godtaga den verkställda anslagsberäkningen och tillstyrker alltså Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 156 och II: 222 samt I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Armén: Övningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 36 500 000 kronor.

51:o) *Armén: Ökning av drivmedelslagringen.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, s. 214 och 215), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Ökning av drivmedelslagringen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

52:o) *Armén: Drivmedelsförråd m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 53, s. 215 och 216) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 700 000 kronor.

Kostnaderna för frakter och transporter har stigit till följd av ökad omsättning och längre transportvägar. På grund härav bör anslaget uppräknas med i runt tal 350 000 kronor. Vid anmälan av anslaget Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar har departementschefen förutsett, att avlöningskostnaderna för samtlig personal vid arméns drivmedelsförråd skall överföras till nämnda anslag. Härigenom kan förevarande anslag minskas med 1 250 000 kronor. Departementschefen föreslår såle-

des, att anslaget uppföres med (2 700 000 + 350 000 — 1 250 000 =) 1 800 000 kronor.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt, att avlöningskostnaderna för samtlig personal vid arméns drivmedelsförråd skola överföras till anslaget Arméintendenturförvaltningen: Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar, varigenom förevarande anslag minskas med 1 250 000 kronor.

Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag ha icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

53:o) **Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54, s. 216 och 217), innebärande en anslagsminskning av 250 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

ANSKAFFNING OCH VÅRD AV HÄSTAR M. M.

54:o) **Armén: Remontering. Armén: Uttagning av hästar. Armén: Veterinärvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 55—57, s. 217—220), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Armén: Remontering* ett reservationsanslag av 100 kronor;

b) till *Armén: Uttagning av hästar* ett förslagsanslag av 75 000 kronor;

c) till *Armén: Veterinärvård* ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

55:o) **Armén: Hundväsendet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 220), innebärande en anslagshöjning av 11 000 kronor, föranledd av ny expressgodstaxa, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hundväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 71 000 kronor.

TYGMATERIEL M. M.

56:o) **Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59, s. 221—223) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å tygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 445 000 000 kronor, dels ock till Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 351 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 250 000 000 kronor, dels ock förberörda båda likalydande motioner I: 238 av herrar *Söderberg* och *Thun* samt II: 299 av herr *Karlsson* i *Olofström m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 1 bilaga 6 IV huvudtiteln måtte besluta att bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å tygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 400 000 000 kronor.

Armétygförvaltningen (arméförvaltningen) har för budgetåren 1947/59 bemyndigats att beställa tygmateriel m. m. för 2 763,950 miljoner kronor, häri icke inräknade medel, som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln för budgetåren 1954/58. För att bestrida kostnaderna för ifrågavarande beställningar har anvisats tillhoppa 2 311,690 miljoner kronor. I sistnämnda belopp har inräknats ett belopp av 2,940 miljoner kronor, som ställts till förfogande enligt beslut av Kungl. Maj:t den 16 maj 1957. Den 30 juni 1959 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av (2 763,950 — 2 311,690 =) 452,260 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndiganden lämnats till ett belopp av 550 miljoner kronor, medan 355 miljoner kronor anvisats i betalningsmedel. Den 30 juni 1960 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden till ett värde av (452,260 + 550,0 — 355,0 =) 647,260 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 oktober 1959 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 520 miljoner kronor icke utnyttjade.

Den av riksdagen godkända kostnadsramen för anskaffning av tygmateriel m. m. för armén under budgetåren 1959/66 utgör 2 610 miljoner kronor.

Departementschefen föreslår, att förevarande anslag för nästa budgetår upptages med ett belopp av 351 miljoner kronor, innebärande en minskning med 4 miljoner kronor. Kostnadsramen för budgetåren 1960/67 bör fastställas till 2 647,5 miljoner kronor i enlighet med följande sammanställning.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i miljoner kronor)								Summa
		1959/60	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	
1959 års kostnadsram (budgetåren 1959/66)										
Årskvoter enligt 1959 års statsverksprop.	—	355	360	365	370	380	385	395	—	2 610
Reducering till prisläge maj 1959	—	—	— 1,5	— 1,5	— 1,5	— 1,5	— 1,5	— 1,5	— 1,5	— 10,5
Anpassning till kostnadsram ¹	—	—	— 7,5	— 3,5	— 2,5	— 2,5	— 2,5	— 2,5	— 2,5	— 23,5
Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	—	— 355	—	—	—	—	—	—	405	+ 50
Outnyttjat belopp för budgetåret 1958/59 ²	21,5	—	—	—	—	—	—	—	—	+ 21,5
1960 års kostnadsram (budgetåren 1960/67) i prisläge maj 1959	21,5	—	351	360	366	376	381	391	401	2 647,5

¹ Avser arméns totala kostnadsram.
² Årskvoten 1958/59 350 miljoner kronor. Nettoutgiften för 1958/59 328,5 miljoner kronor.

Beställningsbemyndigandet för budgetåret 1960/61 bör upptagas till 445 miljoner kronor.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1961 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (647,260 + 445 — 351 =) 741,260 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Utskottet har vid sin granskning av beräkningsgrunderna för det äskade anslaget under förevarande punkt icke funnit något vara att erinra. Kostnadsramen för budgetåren 1960/67 bör alltså fastställas till 2 647,5 miljoner kronor och anslaget för nästa budgetår till 351 miljoner kronor. Det begärda beställningsbemyndigandet å 445 miljoner kronor synes likaledes böra godtagas.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må,

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å tygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 445 000 000 kronor;

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 351 000 000 kronor.

57:o) **Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 60, s. 223 och 224) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 66 590 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 60 590 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 71 000 000 kronor.

Vid anslagsberäkningen bör hänsyn tagas till den överföring av avlöningskostnader från förevarande anslag till avlöningsanslaget för armétygförvaltningens anstalter som departementschefen föreslagit för nästa budgetår. Med hänsyn härtill och den för armén beräknade kostnadsramen bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 66 590 000 kronor.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt överföring av avlöningskostnader från förevarande anslag till avlöningsanslaget för armétygförvaltningens anstalter. Medelsbehovet under förevarande anslag minskas härigenom med 3 300 000 kronor.

Utskottet har icke något att erinra mot att förevarande anslag uppföres med 66 590 000 kronor, vilket innebär en minskning med 4 410 000 kronor.

Under punkten 2 har *utskottet* avstyrkt de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Armén: Underhåll av tygmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 66 590 000 kronor.

58:o) **Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 61, s. 224) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 4 500 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 3 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 4 250 000 kronor.

En viss höjning av anslaget bör komma till stånd. Departementschefen kan emellertid icke tillstyrka, att anslaget upptages till högre belopp än 4 500 000 kronor.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, får under erinran om att utskottet under punkten 2 avstyrkt de föreliggande motionerna hemställa, att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Armén: Förhyrning av motorfordon m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 4 500 000 kronor.

59:o) *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap.* I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, s. 224), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Uttagning av motorfordon och motorredskap* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 160 000 kronor.

FASTIGHETER

60:o) *Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 63, s. 225) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 47 980 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 39 980 000 kronor.

Utskottet tillstyrker i särskilt utlåtande denna dag Kungl. Maj:ts förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1960/61. Under erinran tillika att utskottet under punkten 2 avstyrkt de föreliggande motionerna hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Armén: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Arméns delfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 47 980 000 kronor.

HEMVARNET

61:o) *Armén: Hemvärnets avlöningar.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 64, s. 225—227), att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för hemvärnets, att tillämpas tills vidare från och

med budgetåret 1960/61, dels ock till Armén: Hemvärnets avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 740 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 655 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att vissa hemvärnschefer erhåller arvoden enligt högre arvodesklass. Sålunda bör arvodet till hemvärnschef i hemvärnsområde med 51—100 hemvärnsmän utgöra 360 kronor i stället för 240 kronor och till hemvärnschef i hemvärnsområde med 151—300 hemvärnsmän 480 kronor i stället för 360 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med cirka 50 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderlig ändring i hemvärnshöjningen.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget har beaktats — förutom tidigare nämnd arvodesförändring — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot att angivna hemvärnschefer erhålla arvoden enligt högre arvodesklass, tillstyrker den gjorda anslagsberäkningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för hemvärdet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	106 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	71 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	495 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	28 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	37 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 000
	<hr/>
	Summa kronor 740 000

b) till Armén: Hemvärnets avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 740 000 kronor.

62:o) Armén: Hemvärnets omkostnader. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 65, s. 228) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 683 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 630 000 kronor.

Från anslaget bestrides endast vissa omkostnader för hemvärnsstaben och hemvärnets stridsskola under det att andra omkostnader belastar arméns vederbörliga anslag. I likhet med utredningen rörande försvarets titelredovisningssystem anser departementschefen, att enhetliga principer bör tillämpas för redovisningen av hemvärnets kostnader. Departementschefen anser sig därför böra föreslå, att erfoderliga medel för bestridande av kostnader avseende sjukvård, bränsle, elenergi, belysningsmateriel och renhållning för hemvärnsstaben och hemvärnets stridsskola från och med nästa budgetår beräknas under förevarande anslag. Anslaget bör på grund härav uppräknas med 45 000 kronor.

Med hänsyn till ökade traktamentskostnader bör anslaget vidare höjas med i runt tal 8 000 kronor.

Utskottet tillstyrker, att hemvärnets omkostnader redovisas i enlighet med departementschefens förslag. Anslagsberäkningen har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Hemvärnets omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 683 000 kronor.

63:o) **Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, s. 228 och 229), innebärande en anslagshöjning av 50 000 kronor, avsedd för vissa förbättringar å materiel för den löpande verksamheten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hemvärnets intendenturmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 525 000 kronor.

64:o) **Armén: Hemvärnets övningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 67, s. 230—232) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 050 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 900 000 kronor.

Med hänsyn till höjda traktamenten och ökade förplägnadskostnader bör anslaget uppräknas med sammanlagt 50 000 kronor.

Enligt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 24 maj 1957 angående viss frivillig tjänstgöring och utbildning vid försvaret erhåller frivilligt tjänstgörande personal, som på anmodan av militär myndighet tages i anspråk för viss tjänstgöring, arvode med tio kronor för dygn, varunder för tjänstgöring tagits i anspråk mer än sex timmar, och i annat fall med fem kronor för dygn. För annan än i det föregående avsedd utbildning utgår

till nämnda personal arvode med högst åtta kronor för dygn. Då hemvärns-
männens tjänstgöring är jämförbar med sådan i det föregående angiven
frivillig tjänstgöring som fullgöres på anmodan av militär myndighet,
anses skäligt att daglönen för hemvärnsmän höjes från åtta till tio kronor
(för personal under 20 år från fyra till fem kronor). Denna höjning av
daglönen beräknas medföra en kostnadsökning av 30 000 kronor. Det för-
utsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga ändringar i
hemvärnskungörelsen.

I övrigt föreslår departementschefen en höjning av anslaget med 70 000
kronor. En anslagsuppräknig med detta belopp bör möjliggöra — för-
utom att täcka de ökade kostnaderna för ungdomsutbildningen — att be-
driva krigsspelsövningar i ökad omfattning.

Utskottet anser i likhet med departementschefen skäligt, att hemvärns-
männen tillerkännes samma daglön, som utgår till annan frivillig personal,
vilken tages i anspråk för tjänstgöring på anmodan av militär myndighet.
Härav påkallade ändringar i hemvärnskungörelsen torde få vidtagas av
Kungl. Maj:t.

Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under anslaget ha
icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Armén: Hemvärnets övningar* för bud-
getåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 050 000
kronor.

65:o) *Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.* I enlighet med Kungl.
Maj:ts förslag (punkt 68, s. 232), innebärande oförändrad medelsanvisning,
hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Armén: Hemvärnets tygmateriel m. m.*
för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av
4 400 000 kronor.

MARINEN

AVLÖNINGAR M. M. TILL FAST ANSTÄLLD PERSONAL

66:o) *Marinen: Avlöningar till personal å reservstat.* I enlighet med
Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70, s. 233), innebärande en anslagsminskning
av 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar till personal å
reservstat* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av
132 000 kronor.

67:o) **Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 71, s. 233 och 234) att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 150 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 1 650 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 950 000 kronor.

Försvarets civilförvaltning, som vid anslagsberäkningen utgår från belastningen under senast förflutna budgetår, hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kronor. För egen del anser departementschefen den föreslagna uppräknigen otillräcklig och föreslår, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag. De föreliggande motionerna ha avstyrkts under punkten 2.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Marinen: Avlöningar till personal i marinens reserver* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 150 000 kronor.

68:o) **Marinen: Rekryteringskostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 72, s. 234) att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 70 000 kronor.

Departementschefen föreslår i vad gäller kostnader för underbefälsrekryteringen, att anslaget höjes med 15 000 kronor. Höjningen motsvarar de uppskattade rese- och traktamentskostnaderna för dem som beräknas inställa sig till lämplighetsprövning för vinnande av anställning som officersaspirant (reservofficersaspirant). Ifrågasvarande kostnader har tidigare bestritts från reseanslag men bör i överensstämmelse med vad som gäller för rekrytering av underbefäl på aktiv stat i fortsättningen bestridas från rekryteringsanslag. Samma ordning bör tillämpas även vid flygvapnet, under det att enligt uppgift från arméstaben dylika kostnader icke förekommer vid armén.

Utskottet tillstyrker, att rese- och traktamentskostnader för dem, som inställa sig till lämplighetsprövning för att vinna anställning som officers- eller reservofficersaspirant, i fortsättningen bestridas från rekryteringsanslag. Beräkningen av merkostnaderna i anledning härav under förevarande anslag, 15 000 kronor, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 85 000 kronor.

69:o) *Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 73, s. 234 och 235) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 435 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 500 000 kronor.

Marinförvaltningen har i sina äskanden för nästa budgetår uttalat, att en allmän överföring av avlöningskostnader från sakanslag till avlöningsanslag borde ske. En i anledning härav inom försvarsdepartementet företagen undersökning har bland annat visat, att avlöningskostnaderna för 94 förrådsarbetare samt en förste kansliskrivare i Ae 12, tre förrådsmästare i Ae 12, en verkstadsförmän i Ae 12, en förman i Ae 10, en kansliskrivare i Ae 10, åtta förrådsförmän i Ae 9, fyra kontorister i Ae 9, fyra kanslibiträden i Ae 7 samt sex biträden för skriv- och kontorsgöromål bör överföras till avlöningsanslag från marinens anslag till mathållning, beklädnad m. m., inventarier m. m., tvätt, drivmedelsförråd m. m. samt materialförråd m. m. Under förevarande anslag bör medel beräknas för tidigare nämnda förrådsarbetare. Medel för tjänstemannapersonalen förutsättes skola beräknas under anslaget till avlöningar till aktiv personal m. fl.

Med hänsyn härtill beräknar departementschefen behovet av förrådsarbetare m. fl. med avlöning från förevarande anslag till 299 man.

Vid beräkning av anslaget har vidare beaktats 1959 års lönehöjning m. m.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot att avlöningskostnaderna för 94 förrådsarbetare i enlighet med departementschefens förslag i fortsättningen bestridas från förevarande anslag, tillstyrker den gjorda anslagsberäkningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 435 000 kronor.

AVLÖNINGAR M.M. TILL VÄRNPLIKTIGA

70:o) **Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 74, s. 236) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 10 000 000 kronor.

Chefen för marinen beräknar antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid marinen under nästa budgetår till cirka 2 396 500, varav 1 358 000 dagar vid flottan och cirka 1 038 500 vid kustartilleriet. Det sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar fördelar sig med cirka 2 164 000 dagar på första tjänstgöring (motsvarande) och cirka 232 500 dagar på repetitionsövningar. Antalet tjänstgöringsdagar understiger med cirka 16 400 dagar det antal, som ligger till grund för medelsanvisningen för innevarande budgetår.

Med utgångspunkt i nämnda antal tjänstgöringsdagar för värnpliktiga beräknar civilförvaltningen medelsbehovet för penningbidrag och sjöstilllägg under nästa budgetår till cirka 9 800 000 kronor. På grundval av uppgifter från chefen för marinen angående antalet till premier berättigade värnpliktiga beräknar civilförvaltningen medelsbehovet för premier till i runt tal 1 360 000 kronor. För inkvarteringsersättningar räknar ämbetsverket med 30 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslag beräknas således till $(9\,800\,000 + 1\,360\,000 + 30\,000 =)$ avrundat 11 200 000 kronor.

Departementschefen anser, att ett anslag av 11 000 000 kronor bör vara till fyllest.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Marinen: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 000 kronor.

SJUKVÅRD

71:o) **Marinen: Sjukvård.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 75, s. 236 och 237) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 960 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 825 000 kronor.

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1958/59 samt med beaktande av merkostnaderna under anslaget vid bifall

till i det föregående (se arméns motsvarande anslag) redovisat förslag om överförande av vissa sjukvårdskostnader m. m. till förevarande anslag från andra anslag föreslår departementschefen, att anslaget höjes med 135 000 kronor.

Utskottet. Under erinran om vad som i det föregående vid behandlingen av arméns motsvarande anslag anförts i ämnet tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Marinen: Sjukvård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 960 000 kronor.

RESEERSÄTTNINGAR M. M.

72:o) **Marinen: Reseersättningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 76, s. 237) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 900 000 kronor.

Såsom anförts i det föregående räknar departementschefen icke nu med de kostnadsförändringar som kan bli en följd av upphävandet av militär-taxan. Anslaget för nästa budgetår beräknar departementschefen — med beaktande av traktmentshöjningen och anslagsbelastningen m. m. — till 4 300 000 kronor, innebärande en höjning med 400 000 kronor. Departementschefen utgår därvid från att marinens kostnader för resor och traktamenten för arvodesanställd personalvårdspersonal samt elever i personalvårdskurser överföres från förevarande anslag till anslaget Försvarets personalvård: Omkostnader samt att motsvarande kostnader för lämplighetsprövande officersaspiranter (reservofficersaspiranter) överföres till anslaget Marinen: Rekryteringskostnader.

Utskottet. Under erinran om vad som i det föregående vid behandlingen av arméns motsvarande anslag och marinens anslag till rekryteringskostnader anförts i ämnet tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Marinen: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor.

EXPENSER M. M.

73:o) **Marinen: Bränsle m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77, s. 238), innebärande en av anslagsbelastningen föranledd an-

slagshöjning av 500 000 kronor, varvid förutsatts, att avlöningskostnaderna för löneplansanställd förrådspersonal, cirka 15 000 kronor, överförs från förevarande anslag till marinens allmänna avlöningsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Bränsle m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 600 000 kronor.

74:o) **Marinen: Telefon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, s. 238), innebärande en anslagshöjning av 50 000 kronor, varav 15 000 kronor till nyteckning av fjärrskriftsabonnemang, 28 000 kronor till åtgärder i samband med omorganisationen av stabs- och förvaltnings-tjänsten vid Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden jämte Göteborgs kustartilleriförsvar samt 7 000 kronor till nyteckning av beredskapsabonnemang m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Telefon m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

75:o) **Marinen: Övriga expenser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, s. 238 och 239), innebärande en anslagsminskning av 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 360 000 kronor.

MATHÅLLNING

76:o) **Marinen: Mathållning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 80, s. 239—241) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 14 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 12 300 000 kronor. Marinförvaltningen föreslår en höjning av anslaget med 700 000 kronor. Med hänsyn till medelsförbrukningen under budgetåret 1958/59 bedömer departementschefen den föreslagna höjningen som otillräcklig. Departementschefen föreslår för egen del, att anslaget uppföres med 14 500 000 kronor, innebärande en höjning med 2 200 000 kronor. Därvid utgår departementschefen från att de avlöningskostnader, som belastar anslaget, överföres till marinens allmänna avlöningsanslag, såvitt avser löneplans-placerad personal, samt till marinens anslag till avlöningar till viss arbetar-personal, såvitt avser förrådsarbetare (jfr sistnämnda anslag). I fortsättningen bör förevarande anslag icke få anlitas för anställande av personal.

Utskottet, som i likhet med departementschefen förutsätter att förevarande anslag i fortsättningen icke anlitas för anställande av personal, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Marinen: Mathållning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 14 500 000 kronor.

INTENDENTURMATERIEL M. M.

77:o) **Marinen: Beklädnad m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 81, s. 241 och 242) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/1961 anvisa ett reservationsanslag av 6 900 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 8 200 000 kronor.

Antalet tjänstgöringsdagar beräknas för nästa budgetår minska i förhållande till innevarande budgetår. Då dagskostnadsbeloppen upptagits oförändrade, kan anslaget härigenom sänkas med i runt tal 450 000 kronor. Vid anmälan av anslaget till avlöningar till viss arbetarpersonal har departementschefen förutsatt, att vissa avlöningskostnader skall överföras från förevarande anslag till avlöningsanslag. Åsyftade avlöningskostnader kan beräknas till i runt tal 860 000 kronor. Med dessa utgångspunkter anser departementschefen sig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 6 900 000 kronor.

Utskottet. Under erinran om vad som i det föregående vid behandlingen av marinens avlöningsanslag till viss arbetarpersonal anförts i ämnet tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Marinen: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 6 900 000 kronor.

78:o) **Marinen: Inventarier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 243—245), innebärande en anslagsminskning av 120 000 kronor motsvarande de avlöningskostnader som vid behandlingen av marinens anslag till avlöningar till viss arbetarpersonal förutsatts skola överföras från förevarande anslag till avlöningsanslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Inventarier m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 380 000 kronor.

79:o) **Marinen: Tvätt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83, s. 245), innebärande en anslagshöjning av 275 000 kronor, varvid hänsyn tagits till belastningen under föregående budgetår, överföring av vissa

avlöningskostnader om i runt tal 25 000 kronor till andra anslag samt beräknad minskning av antalet tjänstgöringsdagar, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Marinen: Tvätt* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 175 000 kronor.

ÖVNINGAR M. M.

80:o) **Marinen: Övningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 84, s. 245—247) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställt, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 20 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 23 000 000 kronor.

Inom den ram som kan avses för marinen synes någon höjning av förevarande anslag icke möjlig. Departementschefen föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 23 000 000 kronor. Inom ramen för ett anslag å detta belopp bör en viss utökning av robotutbildningen kunna ske.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, som innebär oförändrad medelsanvisning. Utskottet, som under punkten 2 avstyrkt de föreliggande motionerna, hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Marinen: Övningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 000 kronor.

81:o) **Marinen: Drivmedelsförråd m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 248), innebärande en anslagsminskning av 50 000 kronor, varvid förutsatts att avlöningskostnaderna för viss förrådspersonal vid Hemsö och Gotlands kustartilleriförsvar framdeles skola bestridas från avlöningsanslag samt att därvid avlöningskostnader av i runt tal 50 000 kronor överföras från anslaget Drivmedelsförråd m. m. till andra anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 420 000 kronor.

82:o) **Marinen: Anskaffning av drivmedelsutrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 248), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

83:o) **Marinen: Materialförråd m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 87, s. 249), innebärande en anslagsminskning av 50 000 kronor, varvid dels förutsatts att viss förrådspersonal vid Hemsö och Gotlands kustartilleriförsvaret framdeles skola avlönas från avlöningsanslag och att i anslutning därtill vissa avlöningskostnader skola överföras från anslaget Materialförråd m. m. till andra anslag, dels ock hänsyn tagits till belastningen under sistförflutet budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Materialförråd m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 555 000 kronor.

84:o) **Marinen: Hundbevakningstjänsten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88, s. 249), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

FLYTANDE MATERIEL, VAPENMATERIEL M. M.

85:o) **Marinen: Fartygsbyggnader m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 89, s. 250—253) att dels godkänna vad departementschefen föreslagit beträffande kostnadsram för fartygsbyggnader m. m. vid marinen, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om ändrat ianspråktagande av tidigare lämnade beställningsbemyndiganden samt att i övrigt fastställa anskaffningsplan för fartygsbyggnader m. m., allt i enlighet med vad av departementschefen angivits, dels ock till *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 88 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 73 000 000 kronor,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gunnar Berg m. fl.* (I: 88) och den andra inom andra kammaren av herr *Nyberg m. fl.* (II: 109), i vilka hemställts, att marinplan 60 såväl kvalitativt som kvantitativt lägges till grund för riksdagens beslut i fråga om marinens omfattning och utformning under den närmaste framtiden samt att i konsekvens härmed kostnadsramarna för perioden 1960—1967 i vad avser fartygsbyggnader och vapenmateriel upptagas till belopp som svarar mot de i marinplanen angivna,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gunnar Berg m. fl.* (I: 89) och den andra inom andra kammaren av herr *Nyberg m. fl.* (II: 110), i vilka hemställts, att riksdagen enligt överbefälhavarens förslag beslutar att de 22 miljoner kronor, som torde kvarstå odisponerade under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1958/59, anvisas till marinförvaltningen såsom kompensation för avbeställningskostnader.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 221, I: 88 och I: 89.

Verksamheten under förevarande anslag har intill innevarande budgetår reglerats med stöd av *dels* planer omfattande nybyggnader och moderniseringar som beslutats för budgetåren 1947/52 (äldre nybyggnadsplan, äldre moderniseringsplan), *dels* en plan för budgetåren 1952/59 innefattande a) det på grundval av propositionen 1952: 18 fastställda programmet för flottans fartygsbyggnader samt b) för ifrågavarande sju budgetår beräknade moderniseringar för flottan jämte nybyggnader m. m. för kustartilleriet och för marinen gemensamma ändamål (1952 års sjuårsplan för fartygsbyggnader m. m.), *dels* vissa under senare år beslutade fartygsbyggnader m. m. för flottan och för marinen gemensamma ändamål (1956—1959 års fartygsbyggnader m. m.). Medel för försök rörande fartygsmateriel redovisas vid sidan av nämnda planer.

Vid utgången av budgetåret 1958/59 hade marinförvaltningen erhållit beställningsbemyndiganden om sammanlagt 1 306,516 miljoner kronor, häri icke inräknade medel som under budgetåren 1954/58 överförts från anslag under tolfte huvudtiteln. I betalningsmedel hade 958,255 miljoner kronor anvisats. Härvid har inräknats *dels* ett belopp av 15,8 miljoner kronor, som genom beslut den 5 juni 1959 överförts från reservationsanslaget Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m., *dels* belopp av 0,9 miljon kronor och 2,3 miljoner kronor som genom beslut den 18 juni 1958 och den 5 juni 1959 överförts från anslagsposten 2 till anslagsposten 1 under staten för ifrågavarande anslag. Den 30 juni 1959 var således beställningsbemyndiganden till ett belopp av (1 306,516 — 958,255 =) 348,261 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har 94 miljoner kronor anvisats i betalnings-

medel medan ytterligare bemyndiganden icke medgivits. Den 30 juni 1960 kommer således enligt hittills meddelade beslut beställningsbemyndiganden till ett belopp av (348,261 — 94,0 =) 254,261 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 oktober 1959 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 163 miljoner kronor icke utnyttjade.

Marinförvaltningen hemställer, att i marinplan 1960 föreslagen anskaffning av fartyg m. m. samt i planen angiven kostnadsram för budgetåren 1960/67, 791 miljoner kronor, måtte fastställas. Ämbetsverket föreslår vidare, att för budgetåret 1960/61 beställningsbemyndigandena upptages till 107 miljoner kronor samt att ett belopp av 104 miljoner kronor anvisas i betalningsmedel. Av betalningsmedlen anges 90 miljoner kronor erforderliga för att täcka betalningsutfallet på tidigare lämnade beställningsbemyndiganden.

Marinförvaltningen förklarar, att marinplan 1960 förutsätter att nu gällande planer genomföres och att sålunda bemyndiganden till ett belopp av 21,775 miljoner kronor, som står till Kungl. Maj:ts disposition, får utnyttjas. (Intill den 1 januari 1960 har ett belopp av 5,510 miljoner kronor fått tagas i anspråk enligt Kungl. Maj:ts beslut den 23 oktober 1959.)

Departementschefen har för egen del anfört följande.

»I enlighet med vad som inledningsvis anförts bör förevarande anslag för nästa budgetår upptagas med 88,5 miljoner kronor, innebärande en minskning med 5,5 miljoner kronor.

Inledningsvis har jag även erinrat om att för marinens del — liksom i fråga om armén och flygvapnet — bör angivas sjuåriga kostnadsramar för materielanskaffningen. Utgångspunkten bör härvid vara en utveckling på längre sikt av försvarskostnaderna i enlighet med vad som angivits i samband med 1958 års försvarsbeslut. Den kostnadsram, som med dessa förutsättningar bör fastställas för budgetåren 1960/67, framgår av följande sammanställning (i miljoner kronor).

Budgetår	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	Summa
1960 års kostnadsram (budgetåren 1960/67)	88,5	80	73	77	80	86	90	574,5
Prisläge maj 1959								

Vid jämförelse mellan den av mig sålunda föreslagna kostnadsramen och den marinchefen uppdragit vid av överbefälhavaren angiven kostnadsram bör följande beaktas. Vid marinchefens beräkningar har någon anpassning till kostnadsläget i maj 1959 icke skett. Enligt min mening bör

vid en sådan en viss nedjustering av de av marinchefen upptagna beloppen äga rum. Härtill kommer att jag med hänsyn till belastningen m. m. å olika förslagsanslag nödgats räkna upp dessa anslag utöver de äskade beloppen. Inom en given kostnadsram måste detta medföra beskrningar på andra anslag. Vid uppgörandet av mitt förslag till kostnadsram har jag emellertid ansett mig kunna förutsätta att det genom ytterligare rationaliseringar inom marinens organisation skall bli möjligt att åstadkomma förskjutningar, som framdeles ökar utrymmet för materielanskaffningar.

Som jag inledningsvis anfört bör en anskaffningsplan fastställas för verksamheten under nu ifrågavarande anslag. Vad chefen för marinen i marinplan 60 föreslagit angående inriktningen av marinens fartygsbyggnader m. m. bör utgöra grund för en dylik plan. I första hand bör planerade ombyggnader och moderniseringar av en del av det nuvarande fartygsbeståndet genomföras. Av nya objekt bör i marinplanen upptagna sex jaktubåtar upptagas i ett tidigt skede av anskaffningsplanen. Jämväl i övrigt bör denna ansluta sig till de av chefen för marinen angivna principiella riktlinjerna för marinens fartygsbyggnader. För mera avlägsen tid bör anskaffningsplanen vara rörligare utformad och närmast ange riktpunkter. Jag föreslår, att det skall få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av chefen för marinen fastställa nu ifrågavarande anskaffningsplan.

Som överbefälhavaren anfört i sitt inledningsvis refererade yttrande över marinplan 60, kommer marinen under perioden 1960—63 att tillföras ett 20-tal fartyg genom nybyggnader, som redan är beslutade. Inom den av mig föreslagna kostnadsramen kan sammanlagt cirka 40 miljoner kronor från förevarande anslag avses för nya objekt under samma period. Nybyggnads- och beställningsverksamheten kan alltså fortgå. För den närmast aktuella beställningsverksamheten skulle erfordras nya beställningsbemyndiganden till ett belopp av cirka 60 miljoner kronor. Enligt vad jag inhämtat kommer en stor del av äldre beställningsbemyndiganden att icke tagas i anspråk för objekt som anges i fastställda planer. Med hänsyn härtill har jag ansett mig icke böra räkna med ytterligare beställningsbemyndiganden för budgetåret 1960/61. För att underlätta en principiell utveckling beträffande sammansättningen av marinens fartygsbestånd i enlighet med vad jag förut anfört förutsätter jag emellertid fortsatt medgivande nästa budgetår att, inom ramen för av riksdagen tidigare medgivna beställningsbemyndiganden, besluta om ändrat utnyttjande av dessa (jfr 1959 års statsverksproposition, bil. 6, s. 215).

I marinplan 60 har förutsatts, att medel för skeppsteknisk materiel, som för närvarande beräknats under anslaget till anskaffning av vapenmateriel m. m., i fortsättningen skall anvisas under förevarande anslag. Jag har intet att erinra häremot.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1961 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (254,261 — 88,5 =) 165,761 miljoner kronor att sakna läckning av betalningsmedel.»

Utskottet. Enligt 1958 års försvarsbeslut bestämdes marinens kostnadsram till 420 miljoner kronor för budgetåret 1958/59. Med hänsyn till att chefen för marinen hade för avsikt att under år 1959 framlägga ny plan för den framtida inriktningen av marinens materielanslag uttalade utskottet, att marinens kostnadsram för budgetåret 1960/61 borde bestämmas, sedan nämnda plan framlagts. Utskottet underströk vidare angelägenheten av att de medel, som komme att avses för marinen, innan den nya materielplanen prövades av riksdagen, beräknades till sådant belopp, att icke svårigheter uppstode för en anpassning till en ny marinorganisation. Härigenom skulle bättre möjligheter skapas för att ernå den av försvarsberedningen förutsatta något högre effekten vid marinen. Vid förra årets riksdag framhöll utskottet, att, då riksdagen givetvis borde ha möjligheter till fri prövning av nämnda plan och därmed sammanhängande anslagsfrågor, det vore av vikt, att marinens anslagsram icke då låstes fast. Utskottet har ansett sig böra erinra om vad som sålunda förekommit.

Ifrågavarande materielplan — den s. k. marinplan 60 — föreligger nu. Departementschefen har i likhet med överbefälhavaren ansett, att möjligheter icke äro för handen att inom försvarets totala kostnadsram med bibehållen handlingsfrihet bereda utrymme för marinen i den omfattning, som marinplanen förutsätter, utan ytterligare minskningar på andra försvarsgrenar.

Såsom under punkten 3 framgår har utskottet föreslagit, att ny utredning verkställes om försvarets fortsatta utformning. Frågan om avvägningen mellan de olika försvarsgrenarna torde därvid komma under omprövning ävensom dessa försvarsgrenars andelar av den försvarets totala kostnadsram, som kan bli bestämd. I avvaktan på resultatet av denna utredning, som, enligt vad utskottet framhållit, bör verkställas utan alltför stor tidsutdräkt, anser utskottet icke lämpligt, att riksdagen nu tager ställning till marinplan 60 i hela den omfattning, som i motionerna I: 88 och II: 109 yrkats. Dessa motioner avstyrkas alltså.

Såsom av det föregående framgår har slutlig ställning icke tagits till marinens kostnadsram för tid efter utgången av innevarande budgetår. Departementschefen har ansett, att utgångspunkten vid fastställandet av kostnadsram för marinens materielanskaffningar bör vara en utveckling på längre sikt av försvarskostnaderna i enlighet med vad som angivits i samband med 1958 års försvarsbeslut och att kostnadsramarna bör avse en sjuårsperiod. Kostnaderna för fartygsbyggnader för budgetåren 1960/67 ha upptagits till sammanlagt 574 500 000 kronor. I avvaktan på resultatet av den förenämnda utredningens arbete anser utskottet sig böra godtaga vad sålunda föreslagits och finner sig även böra tillstyrka, att vad chefen för marinen i marinplan 60 förordat angående inriktningen av marinens fartygsbyggnader m. m. bör utgöra grund för materielanskaffningen. Av det anförda följer, att utskottet tillstyrker, att anslaget för nästa budgetår

upptages med 88 500 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att enligt angivna riktlinjer fastställa anskaffningsplan för verksamheten under anslaget.

Utskottet får erinra om att utskottet under punkten 2 avstyrkt motionerna I: 156 och II: 222.

Enligt 1958 års försvarsbeslut reserverades till Kungl. Maj:ts förfogande ett belopp å 68 miljoner kronor, som ingick som del i det inom flygvapnets kostnadsram anvisade anslaget till flygmaterielanskaffning. Detta belopp var avsett att utnyttjas endast om och i den mån inträffade pris- och lönehöjningar kunde befaras föranleda försening av planlagda flygmaterielanskaffningar ävensom för att möta vissa eventuellt uppkommande ökade lönekostnader.

Avvägningen mellan de olika försvarsfunktionerna innebar, såsom även departementschefen framhöll i den proposition, som låg till grund för försvarsbeslutet, att marinen hårdast drabbades av de gjorda beskärningarna, varigenom antalet fartygsenheter avsevärt minskades. Därtill kom, att marinens anslag belastades med kostnaderna för avbeställning av redan igångsatta fartygsbygganden med 49,3 miljoner kronor. Till dessa kostnader, vilka till ett sammanlagt belopp av 33,5 miljoner kronor bestritts av marinens egna medel, tog 1955 års försvarsberedning icke ställning. Med hänsyn härtill och för att tillgodose 1955 års försvarsberednings önskemål att åstadkomma en i förhållande till alternativet Adam något högre effekt vid marinen beslöt 1958 års riksdag, att därest ifrågavarande anvisning å 68 miljoner kronor icke till fullo toges i anspråk för angivna ändamål, återstående belopp finge användas för bestridande av ifrågavarande avbeställningskostnader. Skulle den del av dessa kostnader, som fölle på budgetåret 1958/59, icke kunna täckas på sätt riksdagen angivit, skulle frågan om dessamma bestridande ånyo underställas riksdagens prövning. Riksdagen förutsatte, att avbeställningskostnaderna skulle rymmas inom den beslutade totala kostnadsramen.

Av förenämnda belopp å 68 miljoner kronor ha till marinförvaltningen för bestridande av avbeställningskostnaderna utbetalats 15,8 miljoner kronor. Prisstegringarna under mars 1957 ha beräknats medföra en ökning av årskvoten 1959/60 under flygmaterielanslaget med 31 miljoner kronor. Av detta belopp ha till flygförvaltningen i februari 1959 utbetalats 25 miljoner kronor. Återstående belopp (31 — 25 =) 6 miljoner kronor står alltså till Kungl. Maj:ts disposition. Å beloppet 68 miljoner kronor ha 5,25 miljoner kronor överförts till statens budgetutjämningsfond som kompensation för vissa ökade lönekostnader i enlighet med 1958 års försvarsbeslut.

I yttrande över myndigheternas anslagsäskanden för nästa budgetår har överbefälhavaren för att möjliggöra bland annat en ökning av marinens beställningsverksamhet föreslagit, att av förenämnda 68 miljoner kronor ett belopp av cirka 22 miljoner kronor, som ännu icke disponerats, finge

utnyttjas för att bereda kompensation för marinens avbeställningskostnader. Departementschefen har i anledning härav framhållit, att han icke kunnat biträda överbefälhavarens förslag att överföra dessa medel till fartygsbyggnadsanslaget.

De budgetära problem, som, på sätt av det föregående framgår, uppstått i samband med flottans organisatoriska omstrukturering och med beslutade avbeställningsåtgärder, ha uppmärksammats av såväl 1958 som 1959 års riksdagar.

Utskottet, som konstaterat, att anslaget till fartygsbyggnader i propositionen är så beräknat, att dess alldeles väsentliga del under närmast framförliggande budgetår åtgår för att likvidera tidigare utlagda beställningar, har till överläggning haft uppe det i anslutning till motionerna I: 89 och II: 110 framförda förslaget, att marinens möjligheter att tidigarelägga beställningar inom den av departementschefen föreslagna kostnadsramen skulle vidgas därigenom, att Kungl. Maj:t skulle bemyndigas att ur beloppet för prisstegringar under flygmaterielanslaget, flygmateriel i 1958/59 års riksstat, anvisa medel till marinen för fullföljande av fartygsbyggnader. Av ifrågavarande belopp torde en ej bunden reservation på omkring 16 miljoner kronor föreligga. Denna bör enligt utskottets mening kvarstå till Kungl. Maj:ts disposition som reservation inom huvudtiteln.

Utskottet, som anser sig kunna utgå från, att frågan om avstämning mellan anslag och kostnadsram för marinens fartygsbyggnader, särskilt de hinder för beställningsramens utnyttjande, vilka skapas av likviditets-svårigheter, kommer att upptagas till bedömning under den parlamentariska utredning och de överläggningar om försvarets kostnadsramar, som förutskickas, vill för sin del i denna fråga ej göra annat uttalande än att en såvitt möjligt jämn anpassning av marinens materiel till försvarsgrenens uppgifter bör eftersträvas. Motionerna I: 89 och II: 110 avstyrkas alltså.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 88 och II: 109 samt I: 156 och II: 222, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

a) godkänna vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960 föreslagits beträffande kostnadsram för fartygsbyggnader m. m. vid marinen;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om ändrat ianspråktagande av tidigare lämnade beställningsbemyndiganden samt att i övrigt fastställa anskaffningsplan för fartygsbyggnader m. m., allt i enlighet med vad i förberörda statsrådsprotokoll angivits;

c) till *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 88 500 000 kronor.

II. att motionerna I: 89 och II: 110 icke må av riksdagen bifallas.

86:o) *Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.* Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 90, s. 254—256) att dels godkänna vad departementschefen föreslagit beträffande kostnadsram för marinens anskaffning av vapenmateriel m. m., dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa anskaffningsplan för marinens anskaffning av vapenmateriel m. m., dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å vapenmateriel m. m. inom en kostnadsram av 67 500 000 kronor, dels ock till *Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 67 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels förberörda båda likalydande motioner I: 88 av herr *Gunnar Berg m. fl.* och II: 109 av herr *Nyberg m. fl.*, i vilka hemställts, att marinplan 60 såväl kvalitativt som kvantitativt lägges till grund för riksdagens beslut i fråga om marinens omfattning och utformning under den närmaste framtiden samt att i konsekvens härmed kostnadsramarna för perioden 1960—1967 i vad avser fartygsbyggnader och vapenmateriel upptagas till belopp som svara mot de i marinplanen angivna,

dels ock förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å vapenmateriel m. m. inom en kostnadsram av 56 500 000 kronor ävensom att förevarande anslag måtte uppföras med 56 500 000 kronor.

Anskaffningen av vapenmateriel m. m. har från och med budgetåret 1953/54 reglerats enligt en plan, som godkänts av riksdagen. Efter vissa sedermera vidtagna justeringar uppgår kostnadsramen till 647,5 miljoner kronor, medel som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln oräknade. För anskaffningar som upptagits i planen har för budgetåren 1953/60 lämnats bemyndiganden om sammanlagt 567,5 miljoner kronor. Av planens totalbelopp återstår alltså (647,5 — 567,5 =) 80,0 miljoner kronor. Enligt beslut vid 1958 års B-riksdag (jfr prop. 1958: 110, p. 41) har verksamheten under budgetåren 1958/60 provisoriskt reglerats enligt förenämnda plan med viss begränsning.

Marinförvaltningen har för budgetåren 1947/59 erhållit bemyndiganden att utlagga beställningar till ett belopp av 796,486 miljoner kronor, varvid

fråndragits bemyndiganden som indragits enligt beslut av Kungl. Maj:t den 28 februari 1958. I betalningsmedel har 678,829 miljoner kronor anvisats. Vid utgången av budgetåret 1958/59 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av (796,486 — 678,829 =) 117,657 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har anvisats ett beställningsbemyndigande om 40 miljoner kronor. I betalningsmedel har anvisats 77 miljoner kronor. Vid utgången av innevarande budgetår kommer således beställningsbemyndiganden till ett belopp av (117,657 + 40,0 — 77,0 =) 80,657 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 oktober 1959 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 55 miljoner kronor icke utnyttjade.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

»I enlighet med vad jag inledningsvis anfört bör förevarande anslag för nästa budgetår upptagas med 67,5 miljoner kronor, innebärande en minskning med 9,5 miljoner kronor. I likhet med vad jag föreslagit beträffande föregående anslag bör även för nu ifrågavarande fastställas en sjuårig kostnadsram för materielanskaffningen med utgångspunkt i 1958 års försvarsbeslut. Ramen för budgetåret 1960/67 bör därvid fastställas på sätt framgår av följande sammanställning (i miljoner kronor).

Budgetår	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	Summa
1960 års kostnadsram (budgetåren 1960/67)	67,5	62,5	56	60	64	67	70	447
Prisläge maj 1959								

Vid prövningen av inriktningen av kostnadsramen för förevarande anslag har i huvudsak samma synpunkter gjort sig gällande som i fråga om närmast föregående anslag.

Beträffande anskaffningsplan för verksamheten under nu förevarande anslag torde få gälla detsamma som förutsatts under föregående anslag. Det bör således ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av chefen för marinen fastställa en dylik plan. Till grund för bestämmandet av innehållet i anskaffningsplanen bör ligga innehållet i marinplan 60.

Som jag anfört under föregående anslag, har jag intet att erinra mot överförande av medel för skeppsteknisk materiel från nu ifrågavarande anslag.

Beställningsbemyndigandet för budgetåret 1960/61 bör bestämmas till 67,5 miljoner kronor.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1961 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(80,657 + 67,5 - 67,5 =)$ 80,657 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.»

Utskottet har under föregående punkt avstyrkt motionerna I: 88 och II: 109.

I likhet med vad som under nämnda punkt föreslagits bör jämväl för marinens vapenmaterielanslag fastställas en sjuårig kostnadsram. För bestämmandet av det materiella innehållet i densamma bör, såsom då det gäller fartygsbyggnadsanslaget, marinplan 60 utgöra en grund. Den av departementschefen med utgångspunkt häri föreslagna kostnadsramen tillstyrkes. I enlighet härmed bör anslaget för nästa budgetår bestämmas till 67 500 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa anskaffningsplan för verksamheten under detta anslag. Det äskade beställningsbemyndigandet, som föreslagits till samma belopp som anslaget, torde böra godtagas.

Åberopande det anförda och under erinran om att utskottet under punkten 2 avstyrkt motionerna I: 156 och II: 222 hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 88 och II: 109 samt I: 156 och II: 222, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

a) godkänna vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960 föreslagits beträffande kostnadsram för marinens anskaffning av vapenmateriel m. m.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa anskaffningsplan för marinens anskaffning av vapenmateriel m. m.;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å vapenmateriel m. m. inom en kostnadsram av 67 500 000 kronor;

d) till *Marinen: Anskaffning av vapenmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 67 500 000 kronor.

87:o **Marinen: Underhåll av fartyg m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 91, s. 256—259) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gunnar Berg* (I: 90) och den andra inom andra kammaren av herr *Nyberg m. fl.* (II: 111), hemställts, att Kungl. Maj:t bemyndigas att vid haverier på fartygsmateriel varom det här är fråga,

sedan lönsamheten prövats, besluta om omedelbara åtgärder för haveriets avhjälpande, varvid utgifterna, intill det att frågan om dessas slutgiltiga bestridande prövats av riksdagen, bestrides ur till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel för oförutsedda utgifter.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 111.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 45 500 000 kronor. Departementschefen har för egen del anfört följande.

»I likhet med riksräkenskapsverket anser jag, att haverikostnaderna avseende marinens helikoptrar bör bestridas från förevarande anslag. Beträffande motsvarande kostnader för marinens fartyg vill jag erinra om att dessa är av synnerligen varierande storlek. Innevarande budgetår har sålunda hittills anvisats i runt tal 1,2 miljon kronor, medan budgetåret 1958/59 inga medel varit erforderliga för ändamålet. För ett vart av budgetåren 1953/54 och 1954/55 har anvisats 1,5 miljon kronor medan beloppen andra budgetår varierat från 0,260 miljon kronor till 0,822 miljon kronor. Det synes emellertid riktigt att låta även kostnaderna för fartygs-haverier belasta förevarande anslag och jag har vid min beräkning av det samma tagit hänsyn därtill. Från och med budgetåret 1960/61 räknar jag sålunda med att de särskilda föreskrifterna angående bestridande av vissa haverikostnader å marinens fartyg skall upphöra att gälla.

Såsom närmare framgår av propositionen 1958: B 2 (s. 4) har vissa åtgärder våren 1958 ansetts erforderliga för att förhindra eljest nödvändiga permitteringar av arbetskraft vid Karlskrona örlogsvarv. Genom beslut den 28 mars 1958 har Kungl. Maj:t bemyndigat bland annat marinförvaltningen att i den takt och omfattning, som arbetsmarknadsstyrelsen fann erforderlig ur sysselsättningssynpunkt, hos örlogsvarvet utlägga beställningar avseende bland annat vissa marinens fartyg. Marinförvaltningen har i anledning av bemyndigandet beställt översyn av vissa fartyg till ett sammanlagt belopp av 3 000 000 kronor. Enligt vad som anfördes till nämnda proposition skulle beloppet avräknas på de marinens anslag till underhåll av fartyg för budgetåret 1960/61, som föll inom ramen för 1958 års försvarsuppgörelse. Vid beräkningen av förevarande anslag har jag tagit hänsyn till att ifrågavarande belopp har avräknats.

Under tionde huvudtiteln finnes i riksstaten för innevarande budgetår upptaget ett särskilt anslag, Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer, till ett belopp av 222 300 kronor. Medlen avses för att hålla stationerna, belägna i Stockholm, Göteborg och Karlshamn, i materielberedskap. För verksamheten användes därutöver ett belopp av i runt tal 125 000 kronor från förevarande anslag samt anslagen till fartygsbyggnader och anskaffning av vapenmateriel. Enligt vad jag inhämtat av chefen för handelsdepartementet avses från och med budgetåret 1960/61 icke

några medel för nu ifrågavarande ändamål skola anvisas under tionde huvudtiteln. Verksamheten vid mät- och avmagnetiseringsstationerna bör härvid inskränkas till vad som vid en sträng prioritering är oundgängligen erforderligt för krigsmaktens behov. Detta kan aktualisera vissa personalindragningar.

Med beaktande av vad sålunda anförts har jag beräknat förevarande anslag till 46 miljoner kronor, innebärande en anslagshöjning med 0,5 miljon kronor.»

Utskottet. Enligt gällande föreskrifter skola kostnaderna för varje fartygshaveri intill ett belopp av 5 000 kronor bestridas av förevarande anslag, från vilket även gäldas kostnaderna för sådana haveriskador, som föranledas av normalt slitage, oavsett kostnadernas storlek. För haverikostnader, som icke täckas genom dessa föreskrifter, har Kungl. Maj:ts årligen anvisat medel från anslaget till oförutsedda utgifter.

Genom att helikoptrar numera tillförts marinen har frågan om sättet för haverikostnadernas bestridande aktualiserats. Utskottet vill erinra om att vid uppkommande flygplanshaverier inom flygvapnet gäller, att reparationskostnaderna normalt bestridas av anslaget till drift och underhåll av flygmateriel m. m. Utskottet anser därför, att kostnader i samband med helikopterhaverier inom marinen på liknande sätt böra bestridas av anslaget till underhåll av fartyg m. m. och tillstyrker alltså departementschefens förslag i denna del.

Beträffande haveriskadade fartyg kan utskottet icke finna tillräckliga skäl föreligga att låta kostnaderna härför bestridas av medel utanför marinens kostnadsram. I överensstämmelse med vad som gäller vid flygvapnet anser utskottet i likhet med departementschefen, att även dessa kostnader böra bestridas av fartygsunderhållsanslaget. Utskottet kan alltså icke biträda det motionsvis gjorda yrkandet, som avser täckande av kostnader för fartygshaverier av s. k. katastrofkaraktär. Det synes utskottet rimligen icke kunna ifrågakomma, att kostnader av den storlek, varom i dylika fall kan bli fråga, förskotteras av anslaget till oförutsedda utgifter.

Mot den verkställda beräkningen i övrigt av förevarande anslag har utskottet icke något att erinra.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må till *Marinen: Underhåll av fartyg m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 46 000 000 kronor;

b) att motionerna I: 90 och II: 111 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

88:o **Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 92, s. 259), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Anskaffning av vissa maskiner m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

FASTIGHETER

89:o) **Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 93, s. 260) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 14 770 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 10 770 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 13 476 000 kronor.

Utskottet tillstyrker i särskilt utlåtande denna dag Kungl. Maj:ts förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1960/61. Under erinran om att utskottet under punkten 2 avstyrkt de föreliggande motionerna hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Marinen: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Marinens delfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 14 770 000 kronor.

BIDRAG OCH UNDERSTÖD

90:o) **Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 94, s. 260), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 330 000 kronor.

FLYGVAPNET

AVLÖNINGAR M. M. TILL FAST ANSTÄLLD PERSONAL

91:o) **Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96, s. 261), innebärande en anslagsminskning av 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

92:o) **Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 97, s. 261 och 262), innebärande en anslagshöjning av 30 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar till personal i flygvapnets reserv* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 930 000 kronor.

93:o) **Flygvapnet: Rekryteringskostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 98, s. 262) att till ifrågakvarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 160 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att rese- och traktamentskostnader i samband med lämplighetsprövning av officersaspiranter och reservofficersaspiranter inom flygvapnet i fortsättningen bestrides från förevarande anslag. För ytterligare intensifiering av rekryteringsverksamheten i vad avser flygföraraspiranter beräknar departementschefen därutöver ett belopp av 25 000 kronor. På grund härav samt med beaktande av dels anslagsbelastningen under sistförflutet budgetår, dels ock den av flygvapenchefen beräknade ökningen av antalet anställningsprövande underbefäl föreslår departementschefen, att anslaget höjes med 110 000 kronor.

Utskottet. Under erinran om vad som i det föregående vid behandlingen av marinens motsvarande anslag anförts i ämnet tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Rekryteringskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 270 000 kronor.

94:o) **Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, s. 263), innebärande en anslagshöjning av 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar till viss arbetarpersonal* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kronor.

AVLÖNINGAR M. M. TILL VÄRNPLIKTIGA

95:o) **Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 100, s. 263 och 264), innebärande en av anslagsbelastningen föranledd anslagsminskning av 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Avlöningar m. m. till värnpliktiga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 000 kronor.

SJUKVÅRD

96:o) **Flygvapnet: Sjukvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, s. 264), innebärande oförändrad medelsanvisning, får utskottet, under erinran om vad som vid behandlingen i det föregående av arméns motsvarande anslag anförts i fråga om överföring till sjukvårdsanslag av vissa kostnader för sjukvård m. m. från andra anslag, hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Sjukvård* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kronor.

RESEERSÄTTNINGAR M. M.

97:o) **Flygvapnet: Reseersättningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, s. 264 och 265), innebärande oförändrad medelsanvisning, varvid förutsatts, att flygvapnets kostnader för resor och traktamenten för arvodesanställd personalvårdspersonal samt elever i personalvårdskurser överförs från förevarande anslag till anslaget Försvarets personalvård: Omkostnader samt att motsvarande kostnader för lämplighetsprövande officersaspiranter (reservofficersaspiranter) överförs till anslaget Flygvapnet: Rekryteringskostnader, får utskottet, under erinran tillika om vad som anförts i ämnet vid behandlingen i det föregående av arméns motsvarande anslag, hemställa,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Reseersättningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 5 200 000 kronor.

EXPENSER M. M.

98:o) **Flygvapnet: Bränsle m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 103, s. 265), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Bränsle m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 7 500 000 kronor.

99:o) **Flygvapnet: Telefon m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 104, s. 266), innebärande en anslagshöjning av 400 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Telefon m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor.

100:o) **Flygvapnet: Övriga expenser m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 105, s. 266), innebärande en anslagshöjning av 10 000 kronor för effektivisering av övningsverksamheten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Övriga expenser m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

MATHÅLLNING

101:o) **Flygvapnet: Mathållning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 106, s. 266—268), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Mathållning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 200 000 kronor.

INTENDENTURMATERIEL M. M.

102:o) **Flygvapnet: Beklädnad m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 107, s. 268—270) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 8 050 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 7 600 000 kronor.

Genom beslut den 13 februari 1959 medgav Kungl. Maj:t, att beställningar av vissa yllevaror för flygvapnets behov fick utläggas inom en kostnadsram av 2 miljoner kronor. Därvid föreskrevs, att kostnaderna, i den mån tillgängliga medel under flygvapnets anslag till beklädnad m. m. icke kunde avses härför, skulle bestridas förskottsvis från anslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande och slutligt, enligt vad Kungl. Maj:t framdeles ville besluta, från förevarande anslag. I beslutet förutsattes, att ifrågavarande beställningar skulle likvideras under budgetåren 1959/62. Enligt vad jag under hand inhämtat har med stöd av nämnda beslut beställningar av yllevaror numera utlagts till ett sammanlagt belopp av 1,928 miljon kronor.

Såsom framgår av vad som anförts vid anmälan av arméns och marinens beklädnadsanslag räknar arméintendentur- och marinförvaltningarna för nästa budgetår med oförändrade dagskostnadsbelopp. Flygförvaltningen däremot räknar med vissa kostnadsökningar. Då departementschefen icke finner några skäl tala för att kostnaderna för normalbeklädnad och skydds-beklädnad vid flygvapnet skulle utvecklas annorlunda än för motsvarande materiel vid armén och marinen, anser departementschefen sig icke kunna tillstyrka föreslagen höjning av dagskostnadsbeloppen.

Under anslaget bör ett belopp av 251 700 kronor beräknas för ersättande av intendenturmateriel, som förstörts vid brand den 1 april 1959 i en flygvapnets depå i Åkarp.

Med beaktande av det anförda föreslår departementschefen, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 8 050 000 kronor, varav 750 000 kronor bör avses för bristtäckning m. m. Vid anslagsberäkningen har även beaktats medelsbehovet för likvidering av förenämnda beställningar av yllevaror.

Utskottet har icke något att erinra mot den verkställda anslagsberäkningen och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Beklädnad m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 8 050 000 kronor.

103:o) **Flygvapnet: Inventarier m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 108, s. 270—272) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 475 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 175 000 kronor.

Antalet tjänstgöringsdagar i fråga om inventarier och förplägnadsmateriel beräknas öka med 2 000 respektive 27 000. Då dagskostnaden upptages till oförändrat 9 öre för inventarier och 10 öre för förplägnadsmateriel, uppkommer härvid en kostnadsökning av 2 880 kronor.

För engångsanskaffningar begär flygförvaltningen sammanlagt (380 000 + 661 000 =) 1 041 000 kronor. Departementschefen anser sig kunna tillstyrka, att 575 000 kronor beräknas för ifrågavarande anskaffningar. Härvid har departementschefen räknat med 190 000 kronor för nyanskaffningar av inventarier och förplägnadsmateriel i samband med förberedande fältflygarskolans förflyttning och 105 000 kronor för inventarieanskaffning för viss uppehållsplats. För musikmateriel räknar departementschefen med oförändrad medelstildelning. Med dessa utgångspunkter anser departementschefen sig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 1 475 000 kronor.

Utskottet anser sig böra biträda departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Inventarier m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 475 000 kronor.

104:o) **Flygvapnet: Tvätt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 109, s. 272), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Tvätt* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kronor.

ÖVNINGAR M. M.

105:o) **Flygvapnet: Övningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 110, s. 272 och 273) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 4 000 000 kronor,

dels ock förberörda båda likalydande motioner I: 238 av herrar *Söderberg* och *Thun* samt II: 299 av herr *Karlsson* i *Olofström m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 5 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 5 500 000 kronor.

Enligt departementschefens beräkningar bör det vara tillfyllest att uppräkna anslaget med 250 000 kronor på grund av höjda traktamenten. För att även en viss utökning av utbildnings- och övningsverksamheten skall möjliggöras anser departementschefen sig böra förorda, att anslaget höjes med ytterligare 250 000 kronor.

Utskottet finner sig böra godtaga den verkställda anslagsberäkningen och biträder alltså Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 156 och II: 222 samt I: 238 och

II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Flygvapnet: Övningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kronor.

106:o) **Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 111, s. 273), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Hundbevakningstjänsten* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 22 000 kronor.

FLYGMATERIEL M. M.

107:o) **Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 112, s. 273—277) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 720 000 000 kronor, dels ock till Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 733 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehäft

dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 500 000 000 kronor,

dels ock förberörda båda likalydande motioner I: 238 av herrar *Söderberg* och *Thun* samt II: 299 av herr *Karlsson* i *Olofström m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 1 bilaga 6 IV huvudtiteln måtte besluta att bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 670 000 000 kronor.

För budgetåren 1947/59 har riksdagen medgivit utläggande av beställningar inom en kostnadsram av 5 131,425 miljoner kronor, häri icke inräknade medel som överförts från anslag under tolfte huvudtiteln. Såsom betalningsmedel har under samma tid anvisats 4 172,325 miljoner kronor. I angivna belopp har icke inräknats vad som genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1959 tillförts anslaget *Marinen: Fartygsbyggnader m. m.* och statens budgetutjämningsfond, (15,8 + 5,25 =) 21,05 miljoner kronor. Den 30 juni 1959 var alltså enligt då meddelade beslut beställningsbemyndiganden till ett belopp av 959,1 miljoner kronor icke täckta av betalningsmedel. Av de för budgetåret 1958/59 lämnade beställningsbemyndigandena

och betalningsmedlen står 56,95 respektive 21,95 miljoner kronor alltså till Kungl. Maj:ts disposition.

För innevarande budgetår har riksdagen medgivit, att beställningar må utläggas inom en kostnadsram av 730 miljoner kronor samt anvisat samma belopp i betalningsmedel. Enligt hittills meddelade beslut kommer alltså den 30 juni 1960 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(959,1 + 730 - 730 =)$ 959,1 miljoner kronor att icke vara täckta av betalningsmedel.

Den 1 september 1959 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 890 miljoner kronor, häri inräknade bemyndiganden som stod till Kungl. Maj:ts disposition, icke utnyttjade.

Den av riksdagen godkända kostnadsramen för budgetåren 1959/66 uppgår till 5 645 miljoner kronor.

Flygförvaltningen hemställer, att kostnadsramen för budgetåren 1960/67 upptages till 5 825 miljoner kronor räknat i prisläget maj 1959. Bifall till ämbetsverkets förslag skulle således innebära en ökning med $(5\ 825 - 5\ 645 =)$ 180 miljoner kronor. Härjämte hemställer ämbetsverket för budgetåret 1960/61, att beställningsbemyndiganden lämnas till ett belopp av 750 miljoner kronor och att anslaget uppföres med 760 miljoner kronor.

Flygförvaltningen tar vidare upp vissa frågor rörande de ekonomiska förutsättningarna för anskaffningsverksamheten. Ämbetsverket påpekar, att vid utgången av budgetåret 1958/59 redovisades en behållning av cirka 56 miljoner kronor, vilken stod till flygförvaltningens förfogande. Beloppet motsvarade cirka 7 % av det kända värdet av uteliggande, ej betalda beställningar. Förhållandet måste enligt flygförvaltningen ses mot bakgrunden av de nya ekonomiska regler för anslagens förvaltning, som fastställts av riksdagen och Kungl. Maj:t i samband med 1958 års försvarsbeslut. Dessa regler innebär, att anskaffningsverksamheten skall så bedrivas, att de för varje budgetår aktuella utbetalningarna rymmes inom de i den ekonomiska ramen angivna årskvoterna. Anskaffningen av flygmateriel omfattar emellertid oftast en tidrymd av flera år, varunder sker projektering, konstruktion och tillverkning av tekniskt komplicerad materiel, om vars tillverkning saknas erfarenhet. Härtill kommer att under detta förlopp successiva krav uppstår på förbättringar och kompletteringar av den projekterade materielen. Mot bakgrunden av denna osäkerhet om det slutliga ekonomiska utfallet står kravet att anskaffningsverksamheten icke får överskrida en för flera år framåt såsom riktvärde angiven ekonomisk kostnadsram. Flygförvaltningen har därför ansett att anskaffningsverksamheten måste inriktas så, att en betalningsreserv av tillräcklig storlek ständigt står till förfogande för att inom den givna ekonomiska ramen kunna möta icke förutsebara fördyringar av olika slag. Flygförvaltningen bedömer i avvaktan på närmare erfarenheter att en dylik betalningsreserv bör uppgå till 10 % av uteliggande beställningsvolym, i dagens läge motsvarande cirka

80 miljoner kronor. Den redovisade behållningen av cirka 56 miljoner kronor bör ses mot bakgrunden av vad sålunda anförts och får icke betraktas som ett tecken på bristande möjligheter att förverkliga uppgjorda planer.

Flygförvaltningens synpunkter beträffande behovet av betalningsreserv för icke förutsebara fördyringar av olika slag anser departementschefen vara värda att beakta. Departementschefen delar ämbetsverkets uppfattning att försiktighet måste iakttagas vid planeringen av anskaffningsverksamheten.

För verksamheten under förevarande anslag beräknar departementschefen för budgetåret 1960/61 ett belopp av 733 miljoner kronor. Med beaktande härav föreslår departementschefen, att kostnadsramen för budgetåren 1960/67 bestämmes till 5 810 miljoner kronor på sätt framgår av följande sammanställning.

	Outnyttjat belopp under tidigare budgetår	Budgetår (belopp i miljoner kronor)							Summa	
		1959/60	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66		1966/67
<i>1959 års kostnadsram (budgetåren 1959/66)</i>										
Årskvoter enligt 1959 års statsverksproposition	—	730	756	782	808	834	860	875	—	5 645
Anpassning till kostnadsram samt omfördelning ¹	—	—	—24	—27	—17	—9	—3	+16	+24	—40
Reducering till prisläge maj 1959	—	—	—3	—3	—3	—3	—3	—3	—	—18
Viss anskaffning	—	—	+4	—	—	—	—	—	—	+4
Outnyttjat belopp för budgetåret 1958/59 ²	53	—	—	—	—	—	—	—	—	+53
Förskjutning av kostnadsramen ett budgetår	—	—730	—	—	—	—	—	—	+896	+166
<i>1960 års kostnadsram (budgetåren 1960/67) i prisläge maj 1959 . . . . .</i>	53	—	733	752	788	822	854	888	920	5 810

¹ Avser flygvapnets totala kostnadsram.
² Årskvoten för budgetåret 1958/59 705 miljoner kronor. Nettoutgiften för budgetåret 1958/59 652 miljoner kronor.

Beställningsbemyndigandet för budgetåret 1960/61 bör upptagas till 720 miljoner kronor.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits kommer den 30 juni 1961 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (959,1 + 720 — 733 =) 946,1 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Utskottet har vid sin granskning av beräkningarna under förevarande punkt funnit desamma böra godtagas. Utskottet tillstyrker alltså, att för verksamheten under anslaget för nästa budgetår anvisas 733 miljoner kronor samt att kostnadsramen för budgetåren 1960/67 bestämmes till 5 810 miljoner kronor. Det begärda beställningsbemyndigandet å 720 miljoner kronor tillstyrkes även.

Mot vad departementschefen anfört i samband med anslagsberäkningarna har utskottet icke något att invända.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 720 000 000 kronor;

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 733 000 000 kronor.

108:o) **Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 114, s. 277—280) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 157 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 100 000 000 kronor,

dels ock förberörda båda likalydande motioner I: 238 av herrar *Söderberg* och *Thun* samt II: 299 av herr *Karlsson* i *Olofström m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 147 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 139 800 000 kronor.

I sina medelsberäkningar har flygförvaltningen tagit hänsyn till en beräknad sänkning av priset för flygdrivmedel. En eventuell sänkning bör emellertid beaktas i den ordning, som angivits i propositionen 1959:119, varför departementschefen vid anslagsberäkningen utgår från oförändrade drivmedelspriser.

Inom fastställd kostnadsram bör förevarande anslag för nästa budgetår

uppföras med 157 000 000 kronor, varjämte ett belopp av 3 000 000 kronor av medel, som står till Kungl. Maj:ts förfogande, bör kunna utnyttjas för att tillgodose föreliggande medelsbehov.

Departementschefen räknar vidare med att anslaget skall tillgodoföras ett belopp av 15 000 000 kronor för reservdelar. Av anslaget bör 5 000 000 kronor i likhet med vad som gäller för innevarande budgetår utnyttjas för omställning av verkstadsdriften.

Flygförvaltningen har beräknat en kostnadsökning under anslaget med 2 500 000 kronor för personal för drift och underhåll av fasta anläggningar inom stridslednings- och luftbevakningsorganisationen. Departementschefen förutsätter, att inrättande av tjänster för ifrågavarande personal, vilken avses vara civil, sker med återhållsamhet. Departementschefen erinrar om att han vid behandlingen av frågor rörande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet förutsatt att det framtida behovet av civilmilitär teknikerpersonal skall närmare utredas.

Den flygtid, som beräknats kunna tagas ut innevarande budgetår, är cirka 162 000 timmar. I och för sig är en utökning av flygtiden motiverad. Under angivna förutsättningar bedömer departementschefen emellertid endast en obetydlig ökning av flygtiden vara möjlig nästa budgetår. Med hänsyn till de avsevärda kostnaderna per flygtimme bör ytterligare övervägas möjligheterna att nedbringa desamma eller genom särskilda anordningar ersätta flygtid med annan form av utbildning.

Utskottet har icke något att erinra mot de verkställda beräkningsgrunderna eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört.

Såsom framgår av punkten 113 i det följande har utskottet föreslagit, att anslaget till understöd åt privatflyget ökas med 186 000 kronor i förhållande till den av Kungl. Maj:t äskade medelsanvisningen och att nu ifrågavarande anslag minskas med motsvarande belopp. Sistnämnda anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med (157 000 000 — 186 000 =) 156 814 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 156 och II: 222 samt I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 156 814 000 kronor.

109:o) **Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, s. 281), innebärande en av högre transportkostnader och ökad transportmängd föranledd anslagshöjning av 450 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Drivmedelsförråd m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 200 000 kronor.

110:o) **Flygvapnet: Anskaffning av drivmedelsutrustning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, s. 282 och 283), innebärande en anslagsminskning av 200 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Anskaffning av drivmedelsutrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 300 000 kronor.

111:o) **Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 117, s. 283 och 284) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

För budgetåren 1955/58 har i riksstaten under flygvapnet funnits uppfört ett reservationsanslag till ökning av drivmedelslagringen. Om vissa medel som under budgetåret 1954/55 ställts till förfogande för ändamålet medräknas, uppgår medelsanvisningen för ökning av drivmedelslagringen för flygvapnet till sammanlagt 20 miljoner kronor. För budgetåren 1958/60 har medel ej anvisats för ändamålet.

Flygförvaltningen föreslår, under åberopande av en inom ämbetsverket uppgjord plan för ökning av drivmedelslagringen under budgetåren 1960/67, att för nästa budgetår 1 300 000 kronor anvisas under ett särskilt reservationsanslag, *Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen*.

Departementschefen biträder flygförvaltningens förslag att öka lagerhållningen av drivmedel men finner det nödvändigt, att anskaffningen bedrivs i något långsammare takt än ämbetsverket föreslagit. Departementschefen föreslår, att under nästa budgetår drivmedel anskaffas till ett belopp av 1 000 000 kronor för ifrågavarande lagerökning. Medlen bör, såsom flygförvaltningen föreslagit, anvisas under ett särskilt reservationsanslag, benämnt *Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen*.

Utskottet tillstyrker, att för ökning av lagerhållningen av drivmedel anvisas ett särskilt reservationsanslag å 1 000 000 kronor. Mot anslagets benämning har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Flygvapnet: Ökning av drivmedelslagringen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

FASTIGHETER

112:o) **Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 118, s. 284) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 30 758 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 25 758 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 27 565 000 kronor.

Utskottet tillstyrker i särskilt utlåtande denna dag Kungl. Maj:ts förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1960/61. Under erinran om att utskottet under punkten 2 avstyrkt de föreliggande motionerna hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Flygvapnet: Ersättning till försvarets fastighetsfond: Flygvapnets delfond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 30 758 000 kronor.

BIDRAG OCH UNDERSTÖD

113:o) **Flygvapnet: Understöd åt privatflyget.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 119, s. 284—286) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sigfrid Larsson m. fl.* (I: 91) och den andra inom andra kammaren av herr *Boija m. fl.* (II: 112), i vilka hemställts, att riksdagen måtte till Flygvapnet: Understöd åt privatflyget för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 366 000 kronor, varvid förutsatts, att ökningen skall kunna tillgodoses inom den i statsverkspropositionen för flygvapnet föreslagna kostnadsramen,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Östersund väckt motion (II: 340), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att avslå departementschefens hemställan under förevarande punkt.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 112 och II: 340.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 366 000 kronor.

Departementschefen är tveksam om statsbidrag i fortsättningen bör utgå till den med ifrågavarande anslag avsedda verksamheten. Emellertid pågår inom statens sakrevision undersökningar rörande den med statsbidrag bedrivna verksamheten inom svenska aeroklubben. I avbidan på resultatet av dessa undersökningar bör ett visst reducerat bidrag få utgå. För nästa budgetår bör bidrag utgå till främst utgifter för löner och arvoden för instruktörer för den inom svenska aeroklubben bedrivna segelflygverksamheten. Medelsbehovet beräknar departementschefen med angivna utgångspunkter till 180 000 kronor.

Utskottet. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall förevarande anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 366 000 kronor, för nästa budgetår begränsas till 180 000 kronor. Sistnämnda belopp avses för bidrag till främst utgifter för löner och arvoden för instruktörer för den inom svenska aeroklubben bedrivna segelflygverksamheten.

Enligt vad chefen för flygvapnet uttalat, äger här ifrågavarande verksamhet ett direkt flygutbildningsvärde och medför även icke obetydliga besparingar för flygvapnet särskilt genom den förgallring bland ynglingar med intresse för anställning i flygtjänst vid flygvapnet, som segelflygutbildningen ger möjligheter till. Med hänsyn vidare till att inom statens sakrevision pågå vissa undersökningar rörande den med statsbidrag bedrivna verksamheten inom svenska aeroklubben finner utskottet, att åtminstone i avvaktan på resultatet av dessa undersökningar, någon begränsning av anslaget icke nu bör företagas. Utskottet föreslår därför i enlighet med yrkandet i motionerna I: 91 och II: 112, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 366 000 kronor. Av det anförda följer, att motionen II: 340 avstyrkes.

Den föreslagna ökningen av förevarande anslag bör enligt utskottets mening tillgodoses inom den i statsverkspropositionen för flygvapnet angivna kostnadsramen. I enlighet härmed har, såsom framgår av punkten 108 i det föregående, utskottet föreslagit en minskning av anslaget Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m. med 186 000 kronor.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, med bifall till motionerna I: 91 och II: 112 samt med avslag å motionen II: 340, till *Flygvapnet: Understöd åt privatflyget* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 366 000 kronor.

Vissa för försvaret gemensamma ändamål

KRIGSARKIVET

114:o) **Krigsarkivet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120, s. 287 och 288), innebärande en av automatiska kostnadsförändringar föranledd anslagshöjning av 11 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för krigsarkivet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	105 700
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	7 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	233 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	62 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	6 800
	Summa kronor 416 000

b) till *Krigsarkivet: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 416 000 kronor.

115:o) **Krigsarkivet: Omkostnader. Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 121 och 122, s. 288 och 289), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Krigsarkivet: Omkostnader* ett förslagsanslag av 33 000 kronor;

b) till *Krigsarkivet: Samlingars konservering m. m.* ett reservationsanslag av 2 000 kronor.

116:o) **Krigsarkivet: Inredning av vissa arkivaliemagasin.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 123, s. 289) får utskottet, under erinran om att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor, innebärande en anslagsminskning av 48 900 kronor, hemställa,

att riksdagen må till *Krigsarkivet: Inredning av vissa arkivaliemagasin* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

ARMÉMUSEUM

117:o) **Armémuseum: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 124, s. 289—291) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordad ändring i personalförteckningen för armémuseum, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för armémuseum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Armémuseum: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 245 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 200 000 kronor.

Jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 7 maj 1937 utövas överinseendet över statens trofésamling av en för ändamålet tillsatt nämnd. Kostnaderna för nämndens verksamhet bestrides från fjärde och åttonde huvudtitlarnas anslag till extra utgifter. Sedan flera år finnes för ordnandet m. m. av samlingen en arvodesanställd amanuens. Frågorna om det fortsatta handhavandet av trofésamlingen har varit föremål för överväganden inom berörda departement. Det har därvid befunnits lämpligt, att vården och skötseln m. m. av trofésamlingen anförtros åt armémuseum. Så bör ske från och med nästa budgetår. I anslutning härtill bör nämnden för statens trofésamling avvecklas. Arbetsuppgifterna med registrering m. m. av samlingen bör liksom för närvarande handhas av en amanuens. Vid armémuseum bör därför nästa budgetår tillkomma en tjänst för amanuens i reglerad befordringsgång.

Jämlikt för innevarande budgetår meddelade dispositionsföreskrifter för detta anslag får en vid armémuseum inrättad tjänst för preparator i Ao 9 icke utnyttjas under tid då en tjänst vid armémuseum för konserveringsassistent i Ae 11 är tillsatt. Båda tjänsterna innehaves av en och samma befattningshavare. Departementschefen föreslår, att nämnda preparatorstjänst överföres till övergångsstat.

Vid anslagsberäkningen har i övrigt beaktats 1959 års lönehöjning, höjda folkpensionsavgifter, belastningen under sistförflutet budgetår m. m.

Utskottet finner i likhet med departementschefen lämpligt, att vården och skötseln m. m. av statens trofésamling anförtros åt armémuseum. Härigenom bör nämnden för statens trofésamling, som hittills haft överinseendet över denna samling och vars kostnader bestritts av fjärde och åttonde huvudtitlarnas anslag till extra utgifter, avvecklas.

Mot departementschefens förslag i övrigt under nu ifrågavarande punkt har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

- a) till övergångsstat överföra en på personalförteckningen för armémuseum uppförd tjänst för preparator i Ao 9;
- b) fastställa följande avlöningsstat för armémuseum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	128 100
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	19 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	60 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	33 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 400
Summa kronor	245 000

- c) till *Armémuseum*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 245 000 kronor.

118:o) **Armémuseum: Omkostnader. Armémuseum: Samlingars konservering m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 125 och 126, s. 291), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

- a) till *Armémuseum*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 60 000 kronor;
- b) till *Armémuseum*: *Samlingars konservering m. m.* ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

FÖRSVARETS FORSKNINGSANSTALT

119:o) **Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 127, s. 292—297) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Försvarets forskningsanstalt: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 8 659 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 7 950 000 kronor.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Såsom forskningsanstalten framhållit bör anstalten — mot bakgrunden av den snabba tekniska utvecklingen — ges ökade resurser för forskning inom skilda områden. Inledningsvis har jag sålunda uttalat, att medel bör anvisas för en fortsatt skyddsforskning inom atomområdet. Atomvapenfrågorna får emellertid — såsom forskningsanstalten också framhållit — inte bortskymma betydelsen av att utvecklingen i fråga om andra stridsmedel m. m. noggrant följes. Jag anser det sålunda angeläget, att den sedan flera år pågående utbyggnaden av forskningsanstaltens organisation fortsättes.

Försvarets forskningsanstalt har under förevarande anslag föreslagit inrättande av sammanlagt 31 nya tjänster. För egen del finner jag det emellertid icke möjligt att tillgodose ett personalbehov av denna omfattning. Jag anser mig sålunda för nästa budgetår med anledning av anstaltens förslag endast kunna tillstyrka, att tio nya tjänster tillkommer vid anstalten, nämligen tjänster för fyra avdelningsdirektörer i Br 1 samt sex laboratoriechefer eller laboratorer i högst Ae 26. Jag kan däremot ej biträda förslaget om inrättande av vissa extra ordinarie tjänster under förevarande anslag i utbyte mot motsvarande extra tjänster med avlöning från anslaget till viss forskningsverksamhet.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag beaktar jag — förutom tidigare nämnda personalförändringar — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 8 659 000 kronor enligt följande.»

Utskottet vill erinra om att studiet av atomvapen, deras verkan och skyddet mot desamma tillmättes stor betydelse vid 1958 års försvarsbeslut. Det är därför av vikt, att forskningsanstalten genom ökad medelsanvisning kan fullfölja och intensifiera forskningen på detta område. Såsom emellertid anstalten framhållit och av riksdagen tidigare understrukits få atomvapenfrågorna icke bortskymma betydelsen av att utvecklingen i fråga om andra stridsmedel samt skydds- och motåtgärder mot desamma noggrant följes. Även här krävas ökade insatser. Det är därför angeläget, att utbyggnaden av forskningsanstalten fortsättes. Mot departementschefens i anledning härav framlagda förslag till personalförstärkning har utskottet icke funnit något vara att erinra. Även anslagsberäkningen synes böra godtagas.

Enligt anvisningar av överbefälhavaren har forskningsanstalten äskat medel för forskning med ändamål att framtaga underlag för konstruktion av atomladdningar m. m. Denna fråga, till vilken motioner knutits, behandlar utskottet i det följande under anslaget Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försvarets forskningsanstalt, som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets forskningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 789 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	16 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	5 415 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 294 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	144 300
Summa kronor 8 659 000	

c) till *Försvarets forskningsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 8 659 000 kronor.

120:o) **Försvarets forskningsanstalt: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 128, s. 298), innebärande en anslagshöjning av 85 000 kronor med hänsyn till höjning av traktamentena och den ökade verksamheten vid forskningsanstalten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets forskningsanstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

121:o) **Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 129, s. 298—300) att dels till Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 34 665 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 2 500 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lage Svedberg m. fl.* (I:12) och den andra inom andra kammaren av herr *Spångberg m. fl.* (II: 19), i vilka hemställts, att förevarande anslag måtte uppföras med 23 600 000 kronor,

dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 20 000 000 kronor,

dels förberörda båda likalydande motioner I: 238 av herrar *Söderberg* och *Thun* samt II: 299 av herr *Karlsson* i *Olofström m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 23 600 000 kronor,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ewerlöf m. fl.* (I: 338) och den andra inom andra kammaren av herr *Hjalmarson m. fl.* (II: 481), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att den av forskningsanstalten gjorda framställningen om påbörjande av forskning i syfte att framtaga tekniskt och ekonomiskt underlag för ett framtida ställningstagande till frågan om konstruktion av atomvapen bifalles, samt att i statsverkspropositionen föreslagna medel för forskning på atomvapenområdet får användas även för detta forskningsområde.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 19, II: 221, I: 238 och II: 481.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 23 600 000 kronor. Departementschefen har anfört följande.

»Inledningsvis har jag uttalat, att atomvapenforskningen endast skall avse fortsatt skyddsforskning och att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att ge närmare direktiv i detta avseende. Såsom framgår av det föregående under anslaget Försvarets forskningsanstalt: Avlöningar kan jag icke tillstyrka, att vissa tjänster överföres från förevarande anslag till avlöningsanslaget. Jag beräknar därför alltjämt medel för avlöningskostnaderna för ifrågakvarande tjänster under förevarande anslag. På grund av det nu anförda och under hänvisning till vad jag inledningsvis anfört om anstaltens forskning rörande atomvapnens verkan och skydd samt med beaktande av övriga kostnadsökningar under anslaget föreslår jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 34 665 000 kronor, innebärande en höjning med 11 065 000 kronor. Jag utgår därvid från att anstalten alltjämt skall erhålla bidrag för sin verksamhet från försvarsgrensförvaltningarna (jfr senast prop. 1959: 1, bil. 6, s. 263). Liksom för innevarande budgetår bör medgivande inhämtas till att materielbeställningar utläggas intill ett belopp av 2 500 000 kronor utöver anvisade medel.»

Utskottet. Departementschefen har inledningsvis i statsverkspropositionen med avseende å forskningen rörande atomvapnens verkan och skydd fäst uppmärksamheten vid att forskningsanstalten genom en snäv tolkning av 1958 års beslut ansett sig förhindrad att utföra en fullständig skyddsforskning. Departementschefen har därför för avsikt att framdeles föreslå

Kungl. Maj:t att utfärda närmare direktiv för forskningsanstaltens arbete i detta hänseende.

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t hemställt, att förevarande anslag höjes med 11 065 000 kronor till 34 665 000 kronor. Utskottet finner sig böra biträda detta förslag och tillstyrker jämväl att liksom för innevarande budgetår materielbeställningar må därutöver utläggas intill ett belopp av 2 500 000 kronor. Härav följer, att utskottet avstyrker motionerna I: 12 och II: 19 liksom, på sätt framgår under punkten 2, motionerna I: 156 och II: 222 samt I: 238 och II: 299.

Beträffande det i motionerna I: 338 och II: 481 gjorda yrkandet vill utskottet framhålla, att, enligt vad utskottet inhämtat, med ställningstagande till frågan om konstruktion av atomvapen kan, med hänsyn till att erforderliga förarbeten på forskningsområdet och därmed sammanhängande områden först måste slutföras, anstå ytterligare några år utan att därför tidpunkten för eventuell framställning av ett svenskt atomvapen torde påverkas. Motionerna avstyrkas alltså.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 12 och II: 19, I: 156 och II: 222 samt I: 238 och II: 299, sistnämnda fyra motioner såvitt nu är i fråga, till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 34 665 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställningar av materiel för försvarets forskningsanstalts verksamhet må utläggas inom en kostnadsram av 2 500 000 kronor;

c) avslå motionerna I: 338 och II: 481.

122:o) **Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 130, s. 300—302) att dels till Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 800 000 kronor, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställning avsende en matematikmaskin må utläggas inom en kostnadsram av 4 500 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 1 075 000 kronor. Departementschefen har anfört följande.

»I enlighet med forskningsanstaltens förslag bör medel beräknas under förevarande anslag för anskaffning av en matematikmaskin, typ IBM 7090. Jag förutsätter emellertid att — därest en gemensam databehandlingscen-

tral för statsförvaltningen i framtiden inrättas — det prövas huruvida ifrågavarande matematikmaskin bör ingå i denna central. Jag räknar dock med att maskinen tills vidare skall vara uppställd vid forskningsanstalten. Jag utgår likaså ifrån att — såsom anstalten förutsatt — frågan om utnyttjandet av maskinens överskotts kapacitet skall bestämmas i samråd med kommittén för maskinell databehandling. Jag räknar för dellikvid avseende databehandlingsmaskinen med äskade 2 000 000 kronor för nästa budgetår. Därjämte bör riksdagens medgivande inhämtas till att beställning utöver anslaget utlägges intill ett belopp av 4 500 000 kronor avseende för budgetåren 1961/64 erforderliga betalningar för nämnda maskin. För övriga ändamål under anslaget räknar jag för nästa budgetår med 800 000 kronor. Jag föreslår således, att anslaget uppföres med 2 800 000 kronor, innebärande en höjning med 1 725 000 kronor.»

Utskottet tillstyrker, att för dellikvid för ifrågavarande databehandlingsmaskin beräknas för nästa budgetår 2 000 000 kronor ävensom att beställning utöver anslaget må utläggas intill ett belopp av 4 500 000 kronor, avseende för budgetåren 1961/64 erforderliga betalningar för nämnda maskin. Den äskade medelsanvisningen i övrigt tillstyrkes jämväl.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till *Försvarets forskningsanstalt: Engångsanskaffning av viss utrustning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 800 000 kronor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva att därutöver beställning avseende en matematikmaskin må utläggas inom en kostnadsram av 4 500 000 kronor.

FÖRSVARETS SOCIALBYRÅ

123:o) **Försvarets socialbyrå: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 131, s. 302—307) att dels godkänna vad av departementschefen föreslagits angående avveckling av försvarets socialbyrå, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för försvarets socialbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Försvarets socialbyrå: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 333 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Georg Pettersson* och *Eskilsson* (I: 237) och den andra inom andra kammaren av herr *Staxäng* (II: 298), hemställts, att riksdagen i samband med behandlingen av anslagen till försvarets socialbyrå för

budgetåret 1960/61 måtte besluta avslå det nu framlagda förslaget om försvarets socialbyrås upphörande och hemställa om närmare utredning av frågan om byråns nuvarande uppgifter lämpligen kan överföras till andra myndigheter.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 298.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 326 000 kronor.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Försvarets socialbyrå har enligt sin instruktion till uppgift att främja manskapsrekryteringen till försvaret, att verka för beredande av civilianställning åt avgången militärmanskap, att vara tillsynsmyndighet enligt gällande familjebidragsförordning samt att vara länemyndighet som avses i gällande bestämmelser angående lån från värnpliktslånefonden. För egen del har jag kommit till den uppfattningen att försvarets socialbyrås arbetsuppgifter numera varken är av den art eller den omfattning, att en fristående myndighet erfordras för uppgifternas handhavande. Av försvarets civilförvaltnings och 1956 års försvarsförvaltningssakkunnigas yttranden framgår att icke obetydliga personalminskningar kan uppnås genom ett överförande av uppgifterna till andra myndigheter, främst försvarets civilförvaltning. Härigenom kan kostnadsbesparingar på drygt 100 000 kronor erhållas. Jag räknar därför med att socialbyrån avvecklas samt att huvuddelen av byråns uppgifter överföres till försvarets civilförvaltning för att där handläggas på en särskild socialsektion inom kanslibyrån. Uppgifterna att främja underbefälsrekryteringen till försvaret samt att bereda civilianställning åt avgången militärmanskap, vilken senare uppgift numera i huvudsak är begränsad till anordnande av civilianställningsutbildning för fältflygare och flygnavigatörer, bör kunna ombesörjas av vederbörande försvarsgrensstaber. Civilförvaltningen bör dock åläggas att tillse att enhetlighet och konsekvens iakttages beträffande åtgärder för att främja underbefälsrekryteringen. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare avgöra hur socialbyråns nuvarande arbetsuppgifter lämpligen bör fördelas mellan civilförvaltningen och andra myndigheter.

Tidpunkten för en avveckling av försvarets socialbyrå är i viss mån beroende på möjligheterna att bereda lokaler i anslutning till försvarets civilförvaltnings kanslibyrå åt den personal som erfordras för uppgifternas handhavande. Vissa ytterligare undersökningar synes erforderliga härvidlag. Jag räknar dock med att avvecklingen skall kunna påbörjas den 1 januari 1961 och att den skall vara helt genomförd med utgången av juni 1961. Det torde i första hand få ankomma på civilförvaltningen att närmare undersöka de med lokalfrågan sammanhängande problemen.

Jag biträder civilförvaltningens och försvarsförvaltningssakkunnigas beräkningar av personalbehovet för uppgifternas handhavande inom civil-

förvaltningen. Den nya personalen förutsätter jag i princip skall erhållas genom överföring från socialbyrån. Civilförvaltningen bör i samband med medelsäskandena för budgetåret 1961/62 framlägga slutligt förslag angående de nya tjänster, som erfordras för ifrågavarande arbetsuppgifter.

Ledningen av familjebidrags- och värnpliktslåneverksamheten inom försvarets socialbyrå utövas av värnplikts hjälpsdelegationen. Enligt min mening bör denna eller annan liknande delegation även finnas inom civilförvaltningen vid handläggningen av ärenden av denna karaktär.

Jag övergår så till beräkningen av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår. Med hänsyn till ovissheten om i vilken takt avvecklingen av socialbyrån kan bedrivas anser jag försiktigheten bjuda att medel för avlöningar till socialbyråns nuvarande personal beräknas under förevarande anslag för hela budgetåret 1960/61.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget beaktar jag merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 333 000 kronor enligt följande.»

Utskottet. Enligt vad som i ärendet upplysts torde vissa av socialbyråns arbetsuppgifter vara till sin omfattning i avtagande. Beträffande byråns uppgifter att vara tillsynsmyndighet i fråga om familjebidragsförfattningarnas tillämpning och lånemyndighet enligt värnpliktslåneförfattningarna har erinrats om att värnpliktsavlöningsutredningen har i uppdrag att undersöka möjligheterna att modifiera eller upphäva vissa bestämmelser, som avse att underlätta underbefäls och manskaps övergång till civil verksamhet efter avgång ur tjänst. Dessa bestämmelser ha nämligen utformats med tanke på kontraktsanställt manskap och torde därför icke vara helt förenliga med de nya anställningsformer, som förutsätta avgång först vid inträde i pensionsåldern.

Såväl försvarets civilförvaltning som 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga ha ansett, att byråns uppgifter varken äro av den art eller den omfattning, att en fristående myndighet numera erfordras för uppgifternas handhavande. Liksom departementschefen delar utskottet denna uppfattning och tillstyrker därför, att byrån avvecklas och att dess nuvarande uppgifter fördelas på andra myndigheter i enlighet med det föreliggande förslaget. Utskottet förutsätter, att genom den föreslagna åtgärden de kommunala myndigheternas arbete på ifrågavarande område icke försvåras. De i ämnet väckta motionerna avstyrkas alltså.

Med hänsyn till ovissheten, i vilken takt avvecklingen av byrån kan ske, torde medel för byråns verksamhet böra beräknas för hela nästa budgetår. Mot departementschefens beräkningar härutinnan har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 237 och II: 298 godkänna vad i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960 föreslagits angående avveckling av försvarets socialbyrå;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarets socialbyrå, att tillämpas under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	42 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	230 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	47 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 700
	Summa kronor 333 000

c) till *Försvarets socialbyrå*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 333 000 kronor.

124:o) **Försvarets socialbyrå: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 132, s. 307 och 308), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets socialbyrå: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

125:o) **Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 133, s. 308 och 309), innebärande en anslagsminskning av 40 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets socialbyrå: Vissa civilanställningsåtgärder* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 960 000 kronor.

FÖRSVARSHÖGSKOLAN

126:o) **Försvvarshögskolan: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 134, s. 309—311), innebärande en av automatiska kostnadsförändringar föranledd anslagshöjning av 7 000 kronor ävensom inrättande av en tjänst för kontorsbiträde i Ao 5 i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringgång, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försvarshögskolan som föranledes av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960;

b) fastställa följande avlöningsstat för försvarshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	139 600
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	16 400
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	66 700
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	28 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 000
	Summa kronor 255 000

c) till *Försvarshögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 255 000 kronor.

127:o) **Försvarshögskolan: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135, s. 311 och 312), innebärande en av höjda traktamenten m. m. föranledd anslagshöjning av 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarshögskolan*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 57 000 kronor.

FÖRSVARETS LÄROVERK

128:o) **Försvarets läroverk: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136, s. 312—315), innebärande en anslagshöjning av 200 000 kronor, varvid räknats med ianspråktagande av tre vakanthållna adjunktstjänster i Ao 23 samt i övrigt med ökat medelsbehov för timpläroverksarvoden och kostnader av automatisk natur, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets läroverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	775 000
---	---------

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	4 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	270 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	153 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	16 900
	<hr/>
	Summa kronor 1 220 000

b) till *Försvarets läroverk: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 220 000 kronor.

129:o) **Försvarets läroverk: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 137, s. 316), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 79 000 kronor.

FÖRSVARETS BREVSKOLA

130:o) **Försvarets brevskola: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 138, s. 316 och 317), innebärande en av automatiska kostnadsförändringar föranledd anslagshöjning av 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets brevskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	60 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	100
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	1 920
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	88 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	26 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 980
	<hr/>
	Summa kronor 179 000

b) till *Försvarets brevskola: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 179 000 kronor.

131:o) **Försvarets brevskola: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 139, s. 318), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets brevskola: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kronor.

FÖRSVARETS SJUKVÅRDSFÖRRÅD

132:o) **Försvarets sjukvårdsförråd: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 140, s. 318 och 319), innebärande en anslagshöjning av 39 000 kronor, varvid räknats med automatiska kostnadsökningar samt ökade inkomster under anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets sjukvårdsförråd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	45 800
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	54 600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	348 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	71 900
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 800
	<hr/>
	Summa kronor 560 300

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från Norrbottens läns landsting för lön åt apotekare och apoteksbiträde vid läkemedelscentralen i Boden	35 300
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 525 000

b) till *Försvarets sjukvårdsförråd: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 525 000 kronor.

133:o) **Försvarets sjukvårdsförråd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 141, s. 320), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets sjukvårdsförråd*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 105 000 kronor.

GARNISONSSJUKHUSEN

134:o) **Garnisonssjukhusen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 142, s. 320—324) att dels besluta att verksamheten vid garnisonssjukhuset i Karlsborg skall upphöra med utgången av december 1960, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för garnisonssjukhusen och i övrigt vidtaga de åtgärder, som föranledas av att verksamheten vid nämnda sjukhus upphör, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, då så erfordras, till övergångsstat överföra för garnisonssjukhuset i Karlsborg avsedda ordinarie tjänster, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om särskild ersättning m. m. till personal som blir övertalig till följd av förevarande organisationsändring, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för garnisonssjukhusen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Garnisonssjukhusen: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 213 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 265 000 kronor.

Departementschefen har anfört i huvudsak följande.

»Då det varken ur militära eller civila synpunkter efter den 31 december 1960 föreligger behov av ett bibehållande av garnisonssjukhuset i Karlsborg biträder jag sjukvårdsstyrelsens förslag att sjukhuset nedlägges med utgången av december 1960. Frågan om utnyttjandet av sjukhuslokalerna efter denna tidpunkt anser jag böra lösas i samband med övriga organisationsändringar inom försvaret. Det torde i första hand få ankomma på chefen för armén att i samråd med fortifikationsförvaltningen taga ställning till detta spörsmål.

Av den personal som är uppförd på den av riksdagen fastställda personalförteckningen för garnisonssjukhusen avses för sjukhuset i Karlsborg en regementsläkare i Ae 23, en bataljonsläkare i Ao 19, två översköterskor i Ao 9 och ett kanslibitråde i Ao 7. Beställningen för bataljonsläkare i Ao 19, å vilken vikariatsförordnande icke får meddelas, skall indragas vid uppkommande vakans. Innehavaren av beställningen uppehåller beställningen för regementsläkare i Ae 23. En av tjänsterna för översköterska i Ao 9 är vidare vakant. Av Kungl. Maj:t fastställd förteckning över andra extra ordinarie tjänstemän samt extra tjänstemän ävensom arvodespersonal upptager 33 befattningshavare. Enligt vad sjukvårdsstyrelsen meddelat tjänstgör för närvarande sammanlagt omkring 30 befattningsha-

vare vid sjukhuset. Vid sjukhusets nedläggande uppstår vissa omplaceringsfrågor m. m. beträffande den personal som för närvarande finnes anställd vid sjukhuset. Det torde få ankomma på försvarets sjukvårdsstyrelse att i samråd med försvarets personalnämnd vidtaga åtgärder i syfte att möjliggöra omplacering m. m. av vid sjukhuset anställd personal. Riksdagens bemyndigande bör inhämtas att till övergångsstat överföra ordinarie tjänsteman, vilken icke kan överföras till annan ordinarie tjänst.

Kungl. Maj:t har tidigare erhållit riksdagens bemyndigande att meddela bestämmelser om särskild ersättning till viss övertalig personal inom försvaret (jfr prop. 1959: 110, p. 2). Med beaktande av i förevarande fall föreliggande särskilda omständigheter vill jag inte motsätta mig, att liknande bemyndigande att i förekommande fall meddela särskild ersättning utverkas beträffande personal, som kan bli övertalig genom nedläggandet av garnisonssjukhuset i Karlsborg. Härvid förutsätter jag, att den som i samband med avgången vinner anställning vid lasarettet i Skövde eller eljest i kommunal tjänst i allmänhet icke skall komma i åtnjutande av ersättning av här avsett slag. Periodiskt utgående avvecklingsersättningar torde därvid få utgå från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget till Diverse pensioner och understöd m. m.

Det torde även i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser, som kan erfordras i anledning av sjukhusets nedläggande.

Jag övergår här efter till anslagsberäkningen för nästa budgetår.

För röntgenundersökningar och statistiskt arbete utgår under innevarande budgetår arvoden om sammanlagt 19 500 kronor till viss deltidsanställd personal vid militärmedicinska undersökningscentralen, nämligen till en röntgenläkare, en röntgensköterska och en statistiker. För nästa budgetår beräknar jag ytterligare 3 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Anslaget för nästa budgetår påverkas huvudsakligen av nedläggandet av verksamheten vid garnisonssjukhuset i Karlsborg.

Enligt beslut av 1948 års riksdag skall de vårdavgifter, som inflyter såsom ersättning för vård av civila patienter vid garnisonssjukhusen, redovisas såsom inkomster under garnisonssjukhusens avlönings- och omkostnadsanslag. Dessa inkomster beräknas för nästa budgetår till 1 203 000 kronor, varav 812 000 kronor bör redovisas under avlöningsanslaget.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag beaktar jag även merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m., samt belastningen på olika anslagsposter. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till 213 000 kronor enligt följande.»

Utskottet. Under förevarande punkt har förslag framlagts om nedläggande av garnisonssjukhuset i Karlsborg. Utskottet vill erinra om att

riksdagens år 1955 församlade revisorer i sin berättelse framhållit angelägenheten av att driften av nämnda sjukhus snarast möjligt upphörde samt att utskottet i sitt av 1956 års riksdag godkända utlåtande häröver uttalat, att utskottet fann de skäl revisorerna åberopat för ett nedläggande av sjukhuset bärande. Då det, såsom departementschefen framhållit, varken ur militära eller civila synpunkter efter den 31 december 1960 föreligger behov av ett bibehållande av sjukhuset, tillstyrker utskottet, att sjukhuset nedlägges med utgången av december 1960. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att till övergångsstat överföra ordinarie tjänsteman, som icke kan överföras till annan ordinarie tjänst, samt att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för garnisonssjukhusen och i övrigt de åtgärder, som föranledas av att verksamheten vid garnisonssjukhuset i Karlsborg upphör.

Riksdagen har tidigare lämnat Kungl. Maj:t bemyndigande att meddela bestämmelser om särskild ersättning till viss övertalig personal inom försvaret. Beträffande personal, som blir övertalig genom nedläggandet av garnisonssjukhuset i Karlsborg, torde motsvarande bemyndigande böra lämnas Kungl. Maj:t.

Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under anslaget samt vad departementschefen i övrigt anfört under förevarande punkt har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) besluta att verksamheten vid garnisonssjukhuset i Karlsborg skall upphöra med utgången av december 1960;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för garnisonssjukhusen och i övrigt vidtaga de åtgärder, som föranledes av att verksamheten vid nämnda sjukhus upphör;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att, då så erfordras, till övergångsstat överföra för garnisonssjukhuset i Karlsborg avsedda ordinarie tjänster;

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om särskild ersättning m. m. till personal som blir övertalig till följd av förevarande organisationsändring;

e) fastställa följande avlöningsstat för garnisonssjukhusen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	37 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	9 000

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	95 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	720 000
5. Avlöningar till viss arbetarpersonal, <i>förslagsvis</i>	36 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	113 000
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	15 000
	<hr/>
	Summa kronor 1 025 000

Särskilda uppbördsmedel

Vårdavgifter	812 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 213 000

f) till *Garnisonssjukhusen*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett *förslagsanslag* av 213 000 kronor.

135:o) *Garnisonssjukhusen*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 143, s. 324 och 325) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett *förslagsanslag* av 60 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 90 000 kronor. Departementschefen har anfört följande.

»Som jag anfört i det föregående under anslaget Försvarets sjukvårdsstyrelse: Omkostnader bör enligt min mening de för militärmedicinska undersökningscentralen erforderliga expensmedlen — av sjukvårdsstyrelsen beräknade till 2 000 kronor — anvisas under förevarande anslag. För nästa budgetår har sjukvårdsstyrelsen vidare under reservationsanslaget till sjukvårdsmateriel äskat ett belopp av 35 000 kronor för anskaffning och underhåll av viss förbrukningsmateriel m. m. för militärmedicinska undersökningscentralen. Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 11 december 1959 medgivit, att för innevarande budgetår ett belopp av högst 25 000 kronor av anslaget till sjukvårdsmateriel må ställas till sjukvårdsstyrelsens förfogande för ifrågavarande ändamål. För egen del räknar jag med att erforderliga medel härför från och med nästa budgetår skall upptagas under förevarande anslag. Medelsbehovet beräknar jag till 25 000 kronor.

Med hänsyn till att garnisonssjukhuset i Karlsborg, vid bifall till det under anslaget *Garnisonssjukhusen*: *Avlöningar* framlagda förslaget, kommer att nedläggas med utgången av december 1960 samt till belastningen, torde anslaget kunna minskas avsevärt. Då jag i enlighet med vad jag nyss anfört räknar med vissa nya utgiftsändamål under anslaget från och med nästa budgetår, bör det emellertid uppföras med 60 000 kronor, varigenom anslagsminskningen begränsas till 30 000 kronor.»

Utskottet, som under närmast föregående punkt tillstyrkt att garnisonssjukhuset i Karlsborg nedlägges, biträder departementschefens förslag till medelsanvisning under förevarande punkt, innebärande att anslaget minskas med 30 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Garnisonssjukhusen: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

MILITÄRAPOTEKET

136:o) **Militärapoteket: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 144, s. 325—328) att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Militärapoteket: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 588 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 555 000 kronor.

Departementschefen räknar med att en tjänst för förrådsman i Ag 7 och en tjänst för ekonomibiträde i Ae 2/3 tillkommer vid militärapoteket från och med nästa budgetår.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för uppflyttning av en tjänst för kanslibiträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget har beaktats — förutom tidigare nämnda personalförändringar m. m. — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagsposter.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för militärapoteket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	68 200
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	6 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	668 000

4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	129 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	14 200
	<hr/>
	Summa kronor 886 000

Särskilda uppbördsmedel

Överskott på förrådstitel	298 000
	<hr/>
	Nettoutgift kronor 588 000

b) till *Militärapoteket: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 588 000 kronor.

137:o) **Militärapoteket: Omkostnader. Militärapoteket: Engångsanskaffning av viss utrustning m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 145 och 146, s. 328—330), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Militärapoteket: Omkostnader* ett förslagsanslag av 48 000 kronor;

b) till *Militärapoteket: Engångsanskaffning av viss utrustning m. m.* ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

FÖRSVARETS TANDVÅRD

138:o) **Försvarets tandvård: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 147, s. 330 och 331), innebärande en av automatiska kostnadsförändringar föranledd anslagshöjning av 105 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets tandvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 728 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	295 000
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	32 000
	<hr/>
	Summa kronor 2 055 000

b) till *Försvarets tandvård: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 055 000 kronor.

139:o) **Försvarets tandvård: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 148, s. 331 och 332), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarets tandvård: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

MILITÄRPSYKOLOGISKA INSTITUTET

140:o) **Militärpsykologiska institutet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 149, s. 332—334), innebärande en av automatiska kostnadsförändringar föranledd anslagshöjning av 14 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för militärpsykologiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	36 000
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	8 200
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	100 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	202 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	44 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 800
	<hr/>
	Summa kronor 395 000

b) till *Militärpsykologiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 395 000 kronor.

141:o) **Militärpsykologiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 150, s. 334), innebärande en av höjda traktamenten föranledd anslagshöjning av 3 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Militärpsykologiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kronor.

CENTRALA VÄRNPLIKTSBYRÅN

142:o) Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar. Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 151, s. 335—338) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen förordade ändringar i personalförteckningen för centrala värnpliktsbyrån, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61, dels ock till Centrala värnpliktsbyrån: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 894 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 808 000 kronor.

Departementschefen föreslår, att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 7 tillkommer för handhavande av värnpliktsbyråns mikro- och reprofotografingsanläggningar. Härvid räknar departementschefen med att en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål indrages.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknas medel för utbyte av en tjänst för kanslibitråde i Ae 7 (registerdetaljen) mot tjänst för kontorist i Ae 9 samt tjänster för ett kontorsbiträde i Ao 5 (statistikdetaljens maskingrupp) och två biträden för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringgång (expeditionen respektive registerdetaljen) mot tjänster för kanslibiträden i Ao 7 respektive Ae 7. I samband härmed bör en kontoristtjänst i Ae 9 ordinariesättas och en tjänst för kanslibitråde i Ao 7 omvandlas till extra ordinarie.

Vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget har beaktats — förutom tidigare nämnda personalförändringar — merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionavgifter, löneklassuppflyttningar m. m. samt belastningen på olika anslagposter.

Utskottet, som erinrar om att riksdagen numera bifallit Kungl. Maj:ts förslag under bilaga 2 till årets statsverksproposition, såvitt nu är i fråga, har icke något att erinra mot av Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagna personalförändringar och verkställda anslagsberäkningar.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för centrala värnpliktsbyrån som föranledas av vad departementschefen föreslagit i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960;

b) fastställa följande avlöningsstat för centrala värnpliktsbyrån, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	325 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	77 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	960
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	345 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	133 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	13 040
	Summa kronor 894 000

c) till *Centrala värnpliktsbyrån*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 894 000 kronor.

143:o) **Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152, s. 338 och 339), innebärande en anslagshöjning av 17 000 kronor, avseende 500 kronor ökade kostnader för resor och traktementen samt 16 500 kronor förstärkning av byråns maskinpark genom anskaffning av en snabbare collator i utbyte mot en av äldre typ, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Centrala värnpliktsbyrån*: *Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 367 000 kronor.

ANSKAFFNING AV VISS MATERIEL M. M.

144:o) **Sjukvårdsmateriel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 153, s. 339 och 340), innebärande en anslagsminskning av 25 000 kronor, varvid beaktats att kostnaderna för anskaffning och underhåll av materiel för militärmedicinska undersökningscentralen enligt vad som förutsatts vid behandlingen av anslaget Garnisonssjukhusen: Omkostnader skola bestridas från sistnämnda anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 775 000 kronor.

145:o) **Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 154, s. 340 och 341) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 750 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 500 000 kronor.

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget höjes med 250 000 kronor till 2 750 000 kronor. Enligt ämbetsverket erfordras för de närmaste sju åren ett årligt anslag av i runt tal 3 000 000 kronor för att täcka bristerna i materielbeståndet enligt tillämpade normer för beräkning av utrustnings- och ersättningsbehovet för nu gällande krigsorganisation. Därutöver bör enligt sjukvårdsstyrelsen för budgetåret 1960/61 beräknas cirka 250 000 kronor för anskaffning av materiel för 1 500 vårdplatser, avsedda för masskadade. Det sammanlagda medelsbehovet för nyssnämnda budgetår utgör således i runt tal 3 250 000 kronor. Med hänsyn till överbefälhavarens direktiv anser sig sjukvårdsstyrelsen likväl böra begränsa sitt yrkande för budgetåret 1960/61 till 2 750 000 kronor. De anskaffningar som i första hand bör ske för nästa budgetår omfattar enligt ämbetsverket följande materiel m. m., nämligen instrument för mätning av radioaktiv strålning, förbandsmateriel och bårar, dextran, antibiotika, kemoterapeutika samt ampiner, utrustning för marinens och brigadförbandens sjukvårdsenheter, syrgas- och narkosutrustning samt materiel för vård av masskador.

Genom beslut den 13 mars 1959 medgav Kungl. Maj:t, att beställningar av filter för försvarets behov fick utläggas inom en kostnadsram av 600 000 kronor. Därvid föreskrevs att kostnaderna, i den mån tillgängliga medel under anslaget Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m. icke kunde avses för ändamålet, skulle bestridas förskottsvis från anslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. och slutligt, enligt vad Kungl. Maj:t framdeles ville besluta, från förevarande anslag. I beslutet förutsattes, att ifrågakvarande beställningar skulle likvideras under budgetåren 1959/62. Enligt vad departementschefen under hand inhämtat har med stöd av nämnda beslut beställningar av filter utlagts till ett belopp av 600 000 kronor.

I likhet med sjukvårdsstyrelsen anser departementschefen, att förevarande anslag för nästa budgetår bör uppföras med 2 750 000 kronor. Departementschefen har därvid även beaktat medelsbehovet för likvidering av förenämnda beställningar av filter.

Utskottet anser sig böra tillstyrka, att förevarande anslag uppföres med av departementschefen föreslaget belopp, vilket innebär en anslagsökning av 250 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 750 000 kronor.

146:o) **Vissa signalförbindelser m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 155, s. 341—343) att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av signalmateriel m. m. inom en kostnadsram av 13 000 000 kronor, dels ock till Vissa signalförbindelser m. m. för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 9 750 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställt, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av signalmateriel m. m. inom en kostnadsram av 10 000 000 kronor ävensom att förevarande anslag måtte uppföras med 7 750 000 kronor.

Från och med budgetåret 1955/56 tillämpas beträffande förevarande anslag ett system med beställningsbemyndiganden av samma slag som tillämpas beträffande försvarsgrenarnas anslag till anskaffning av tygmateriel (motsvarande). De av riksdagen för budgetåren 1955/59 medgivna bemyndigandena uppgår till sammanlagt 32 175 000 kronor. Vidare har riksdagen för budgetåren 1952/55 medgivit, att utöver anvisade anslag beställningar fått utläggas till en kostnad av sammanlagt 13 000 000 kronor. För att bestrida kostnader för ifrågavarande beställningar har till och med budgetåret 1958/59 anvisats tillhopa 29 850 000 kronor. Den 30 juni 1959 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av (32 175 000 + 13 000 000 — 29 850 000 =) 15 325 000 kronor icke täckta av betalningsmedel.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndigande till ett belopp av 9 000 000 kronor lämnats, medan 8 150 000 kronor anvisats i betalningsmedel. Den 30 juni 1960 komma alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden till ett värde av (15 325 000 + 9 000 000 — 8 150 000 =) 16 175 000 kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Chefen för försvarsstaben framlägger i medelsäskandena för nästa budgetår en plan rörande medelsbehovet under anslaget för budgetåren 1960/67. Kostnaden för de i planen upptagna materielanskaffningarna m. m. uppgår till sammanlagt 65 110 000 kronor. Den framlagda planen avser bland annat utbyggnad av fasta radiolänkförbindelser, anskaffning av operativa signalförbindelser och komplettering av krigstelegrafnätet. Medel har vidare beräknats för fortsatt utbyggnad av signalanläggningar för fullträffsäkra uppehållsplatser i enlighet med generalplanen för dessa, fortsatt anskaffning av kryptomateriel, underhåll m. m.

För nästa budgetår hemställer försvarsstabschefen dels om bemyndigande att utlägga beställningar på materiel m. m. inom en kostnadsram av 13 000 000 kronor, dels om ett anslag på 9 750 000 kronor. Av sistnämnda belopp avser 6 493 000 kronor beräknat betalningsutfall på tidigare lämnade bemyndiganden.

I enlighet med försvarsstabschefens förslag bör enligt departementschefen anslaget för nästa budgetår uppföras med 9 750 000 kronor. Därvid har hänsyn tagits till den överföring av avlöningskostnader som förutsatts vid anmälan av anslaget Flygförvaltningen: Avlöningar. Kostnadsramen för beställningsbemyndigandet bör i enlighet med försvarsstabschefens förslag bestämmas till 13 000 000 kronor.

Utskottet. Under erinran om vad som i det föregående vid behandlingen av flygförvaltningens avlöningsanslag anförts i ämnet tillstyrker utskottet de gjorda beräkningarna av förevarande anslag, innebärande att anslaget höjes med 1 600 000 kronor.

Utskottet anser sig vidare böra tillstyrka, att kostnadsramen för utläggande av beställningar ökas med 750 000 kronor till 9 750 000 kronor.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av signalmateriel m. m. inom en kostnadsram av 13 000 000 kronor;

b) till *Vissa signalförbindelser m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 9 750 000 kronor.

147:o) **Anskaffning av taggtråd. Järnvägskrigsbromateriel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 156—157, s. 343 och 344), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Anskaffning av taggtråd* ett reservationsanslag av 100 000 kronor;

b) till *Järnvägskrigsbromateriel* ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

148:o) **Engångsanskaffning av musikinstrument.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 158, s. 344), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Engångsanskaffning av musikinstrument* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

PERSONALVÅRDSVERKSAMHET M. M.

149:o) **Försvarets personalvård: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 160, s. 346—348), innebärande en av automatiska kostnadsförändringar föranledd anslagshöjning av 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för försvarets personalvård, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	51 300
2. Arvode till pensionerad personal i arvodesbefattning, <i>förslagsvis</i>	9 700
3. Arvodet och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	150 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	653 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	126 800
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	14 200
	<hr/>
	Summa kronor 1 005 000

b) till *Försvarets personalvård: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 005 000 kronor.

150:o) **Försvarets personalvård: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 161, s. 348—351) att till ifrågakommande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

I proposition 1959:110 (s. 153) uttalades, att det i samband med medelsäskandena för budgetåret 1960/61 borde prövas huruvida icke vissa utgifter, som för närvarande bestrides från reservationsanslaget Personalvårdsverksamhet m. m., i stället borde anvisas under ett särskilt omkostnadsanslag för försvarets personalvårdsorganisation. I sina äskanden för nästa budgetår har chefen för försvarsstaben föreslagit, att tre nya anslag för personalvårdsorganisationen uppföres i riksstaten för budgetåret 1960/61, nämligen till omkostnader, soldathemsverksamhet samt viss personalvårdsverksamhet. Samtidigt föreslås de i innevarande budgetårs riksstat uppförda anslagen Personalvårdsverksamhet m. m. och Fritidsundervisning utgå.

Chefen för försvarsstaben hemställer att 233 500 kronor anvisas under ett förslagsanslag, Försvarets personalvård: Omkostnader.

1. Reseersättningar	
a) till elever m. fl. i samband med deltagande i personalvårds- utbildning	65 000
b) för personalvårdsbyråns personal samt för konsulenter m. fl. i den lokala personalvårdsorganisationen	30 000
2. Expenser för personalvårdsbyrån	21 500
3. Utbildning i personalvård och medborgarkunskap	75 000
4. Handböcker för social rådgivning och prenumeration på vissa tidskrifter m. m.	12 000
5. Materiel m. m. för krigsorganisationen	10 000
6. Bostadsförmedlingsverksamhet	4 000
7. Försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd	16 000
	233 500

Departementschefen har för egen del anfört följande.

»Jag biträder förslaget, att ett särskilt anslag till omkostnader för personalvårdsorganisationen, Försvarets personalvård: Omkostnader, uppföres i riksstaten från och med nästa budgetår. Då jag dessutom anser mig kunna biträda förslaget att medel till soldathemsverksamhet skall anvisas under ett särskilt anslag, kan det för innevarande budgetår uppförda anslaget Personalvårdsverksamhet m. m. utgå ur riksstaten. Vid utgången av budgetåret 1959/60 kvarstående reservation bör enligt Kungl. Maj:ts bestämmande få överföras till de nya anslagen Soldathemsverksamhet och Fritidsundervisning m. m.

Kostnaderna för försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd — omkring 16 000 kronor för år — bör enligt min mening bestridas från förslagsanslaget Vissa nämnder m. m. I övrigt har jag intet att erinra mot de föreslagna utgiftsändamålen under omkostnadsanslaget. Jag räknar sålunda även med att reseersättningar för konsulenter m. fl. i den lokala personalvårdsorganisationen skall bestridas från förevarande anslag. Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknar jag till 200 000 kronor. Jag tager icke nu ställning till hur anslaget bör fördelas på olika ändamål. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom vid fastställandet av stat för anslaget.»

Utskottet. Enligt föreliggande förslag skall ett särskilt anslag till omkostnader för personalvårdsorganisationen, benämnt Försvarets personalvård: Omkostnader, uppföras i riksstaten från och med nästa budgetår, i samband varmed anslaget Personalvårdsverksamhet m. m. förutsättes skola utgå ur riksstaten. Vissa medel i staten för sistnämnda anslag förutsättes skola upptagas under andra anslag enligt följande: bidrag till soldathemsverksamhet, bidrag till Drottning Victorias örlogshem i Stockholm och bidrag till Militärhemmet i Karlskrona upptagas under ett nytt anslag, be-

nämnt Soldathemsverksamhet; medel för försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd upptages under anslaget Vissa nämnder m. m.; kostnader för elevbibliotek vid vissa krigsmaktens skolor och till lån och bidrag till värnpliktiga i brådskande fall upptagas under anslaget Fritidsundervisning m. m.

Utskottet anser sig böra tillstyrka vad departementschefen sålunda föreslagit och har ej heller något att erinra mot departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande nya anslag. Anslagen Soldathemsverksamhet, Fritidsundervisning m. m. och Vissa nämnder m. m. upptagas till behandling av utskottet i det följande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Försvarets personalvård: Omkostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

151:o) **Soldathemsverksamhet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 162, s. 351 och 352) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

Som anförts i det föregående under försvarets personalvårds omkostnadsanslag biträder departementschefen förslaget att medel till soldathemsverksamhet skall anvisas under ett särskilt anslag, varvid anslaget Personalvårdsverksamhet m. m. utgår ur riksstaten. Under sistnämnda anslag har för innevarande budgetår sammanlagt 178 500 kronor anvisats som bidrag till soldathemsverksamhet samt till Militärhemmet i Karlskrona och Drottning Victorias örlogshem i Stockholm. Medelsbehovet under det nya anslaget till soldathemsverksamhet beräknar departementschefen för nästa budgetår till 180 000 kronor, vilket innebär en ökning med 1 500 kronor i jämförelse med för innevarande budgetår anvisade medel. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta hur anslaget närmare skall fördelas.

Utskottet, som erinrar om vad som vid behandlingen i det föregående av försvarets personalvårds omkostnadsanslag anförts i ämnet, anser sig böra godtaga departementschefens beräkningar av medelsbehovet under förevarande anslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Soldathemsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

152:o) **Fritidsundervisning m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 163, s. 352—354) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 320 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 270 000 kronor.

Departementschefen delar försvarsstabschefens uppfattning att kostnaderna för lån och bidrag till värnpliktiga i brådskande fall, för elevbibliotek vid vissa av krigsmaktens skolor samt för inredning av fritidslokaler och andra personalvårdande åtgärder från och med nästa budgetår bör bestridas från samma anslag som kostnaderna för fritidsundervisning. Anslagsbenämningen bör härvid jämkas till Fritidsundervisning m. m. Medelsbehovet beräknar departementschefen till 320 000 kronor. Departementschefen tager icke nu ställning till hur anslaget bör fördelas på de olika ändamålen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta härom.

Utskottet, som erinrar om vad som vid behandlingen i det föregående av försvarets personalvårds omkostnadsanslag anförts i ämnet, tillstyrker departementschefens förslag under förevarande punkt.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Fritidsundervisning m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 320 000 kronor.

BIDRAG OCH UNDERSTÖD

153:o) **Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 164, s. 354 och 355) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 550 000 kronor.

Vidare har i förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.* hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 1 050 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 2 525 000 kronor.

Överbefälhavaren tillstyrker en uppräknig av anslaget med 185 000 kronor, varav till frivilliga befälsutbildningsrörelsen 166 000 kronor, avseende befälsutbildning och ungdomsutbildning samt höjda traktamenten, till Sveriges kvinnliga bilkårer 14 000 kronor och till Frivilliga motorcykelkåren 5 000 kronor.

Civiltförvaltningen har intet att erinra mot de av överbefälhavaren tillstyrkta anslagshöjningarna. Därutöver bör enligt civiltförvaltningens mening bidraget till frivilliga befälsutbildningsrörelsen höjas med 7 000 kronor på grund av upphävandet av militär- och skyttetaxorna samt anslaget i övrigt höjas på grund av ökade rese- och traktamentskostnader med tillhoppa 5 000 kronor, varav 2 000 kronor till Sveriges kvinnliga bilkårer och 1 000 kronor till en var av Frivilliga automobilkåren, Svenska brukshundklubben och Frivilliga motorcykelkåren.

Departementschefen föreslår, att anslaget höjes med 25 000 kronor. Dispositionsbestämmelser för anslaget torde i vanlig ordning få utfärdas av Kungl. Maj:t.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, som innebär en anslagshöjning av 25 000 kronor.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, till *Frivilliga befälsutbildningsrörelsen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 2 550 000 kronor.

154:o) **Lottaorganisationen.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 165, s. 355 och 356) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 930 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels förberörda båda likalydande motioner I: 156 av herrar *Öhman* och *Helmer Persson* samt II: 222 av herr *Hagberg m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 730 000 kronor,

dels ock förberörda båda likalydande motioner I: 238 av herrar *Söderberg* och *Thun* samt II: 299 av herr *Karlsson* i *Olofström m. fl.*, i vilka hemställts, såvitt nu är i fråga, att förevarande anslag måtte uppföras med 750 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 750 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att det ur beredskapssynpunkt är angeläget att ha tillgång till utbildad lottapersonal för placering i befattningar i krigsorganisationen. Innevarande budgetårs anslag medger icke att personal utbildas i den omfattning som erfordras för att täcka beräknade avgångar. Av försvarsgrenschefernas underlag för medelsberäkningarna för nästa budgetår inhämtas att en anslagshöjning på cirka 180 000 kronor är nödvändig för att bristen på utbildad lottapersonal i krigsorganisationen inte skall öka. Med hänsyn härtill och till genomförda traktamentshöjningar föreslår departementschefen, att anslaget höjes med 180 000 kronor.

Utskottet finner sig på av departementschefen anförda skäl böra tillstyrka, att anslaget för nästa budgetår ökas med 180 000 kronor.

Under punkten 2 har utskottet avstyrkt de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 156 och II: 222 samt I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Lottaorganisationen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 930 000 kronor.

155:o) **Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166, s. 356 och 357), innebärande en anslagshöjning av 10 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

156:o) **Frivilliga djursjukvården i krig.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 167, s. 357 och 358), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Frivilliga djursjukvården i krig* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

157:o) **Frivilliga skytteväsendet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 168, s. 358 och 359) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 750 000 kronor.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nils Elowsson* (I: 337) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl* (II: 243), hemställts, att förevarande anslag måtte uppföras med 1 900 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 337.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget disponeras 1 705 000 kronor för den av skytteförbundens överstyrelse ledda skytterörelsen, varav 342 000 kronor för underhåll av skjutbanor. För Svenska pistolskytteförbundet och Svenska sportskytteförbundet disponeras 35 000 kronor respektive 10 000 kronor.

Överbefälhavaren tillstyrker att anslaget höjes med 144 000 kronor, varav 133 000 kronor för den av skytteförbundens överstyrelse ledda skytterörelsen, 10 000 kronor för pistolskytteförbundet och 1 000 kronor för sportskytteförbundet. Civilförvaltningen biträder överbefälhavarens förslag och föreslår, att bidragen därjämte ökas för höjda rese- och traktamentsersättningar med 4 000 kronor till skytteförbundens överstyrelse och med 1 000 kronor till vardera av pistolskytteförbundet och sportskytteförbundet.

Departementschefen anser sig icke kunna tillstyrka någon höjning av anslaget utan föreslår att det uppföres med oförändrat belopp.

Utskottet. Såväl överbefälhavaren som försvarets civilförvaltning ha tillstyrkt en höjning av förevarande anslag. Även om en sådan torde vara motiverad bland annat av de senaste årens allmänna prisstegringar, anser utskottet sig dock i rådande läge böra biträda Kungl. Maj:ts förslag om oförändrad medelstilldelning för nästa budgetår. Utskottet avstyrker därför de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 337 och II: 243, till *Frivilliga skytteväsendet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 1 750 000 kronor.

158:o) **Understöd åt vissa föreningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 169, s. 359), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 53 000 kronor.

VISSA ÖVRIGA GEMENSAMMA ÄNDAMÅL

159:o) **Inskrivningskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 170, s. 360), innebärande en anslagshöjning av 100 000 kronor, avseende kostnader för anskaffning av identitetsbrickor samt höjda trakamenten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Inskrivningskostnader* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 350 000 kronor.

160:o) **Vissa specialundersökningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 171, s. 360 och 361) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 540 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 440 000 kronor.

Försvarets sjukvårdsstyrelse hemställer, att anslaget höjes med 55 000 kronor.

Överbelastningen under budgetåret 1958/59 beror enligt sjukvårdsstyrelsen på att kostnaderna för skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. höjts och att antalet sådana undersökningar ökat. Ämbetsverket beräknar kostnaderna för skärmbildsundersökningar för budgetåret 1960/61 till 264 000 kronor, vilket innebär en ökning med 74 000 kronor i förhål-

lande till vad som för detta ändamål beräknats för innevarande budgetår. Vidare beräknas specialundersökningar av personal vid flygvapnet komma till stånd i ökad omfattning under budgetåret 1960/61. För flygtjänstgöring avsedd personal avses nämligen skola genomgå, förutom tidigare anbefallda undersökningar, jämväl cardiologundersökning. Kostnaden här för beräknas uppgå till 24 000 kronor. Å andra sidan räknar sjukvårdsstyrelsen med en minskning av kostnaderna för specialundersökningar till följd av att undersökningarna av ubåts- och dykarpersonal numera utföres vid militärmedicinska undersökningscentralen. Den på grund härav beräknade kostnadsbesparingen anges till 43 000 kronor.

Sjukvårdsstyrelsen beräknar med ledning av det anförda medelsbehovet under anslaget till (440 000 + 74 000 + 24 000 — 43 000 =) 495 000 kronor.

Departementschefen har anförut följande.

»Vid förevarande anslagsfrågas beredning inom försvarsdepartementet har under hand inhämtats ytterligare uppgifter från sjukvårdsstyrelsen om kostnaderna för skärmbildsundersökningar av värnpliktiga m. fl. Därvid har framkommit att kostnaderna för nämnda undersökningar för budgetåret 1960/61 kan beräknas uppgå till i runt tal 310 000 kronor. För innevarande budgetår har 190 000 kronor beräknats för ändamålet. Denna jämförelsevis kraftiga kostnadsökning för skärmbildsundersökningar har uppgivits bero främst på stegrade kostnader för arvoden, traktamenten, film, fordon etc. Denna kostnadsutveckling inger betänkligheter. Sjukvårdsstyrelsen bör därför närmare undersöka förutsättningarna för en ändring i kostnadsbesparande riktning av det vid skärmbildsundersökningarna tillämpade systemet. I avbidan härpå bör för budgetåret 1960/61 de för skärmbildsundersökningar avsedda medlen ökas med 120 000 kronor. Då jag i övrigt icke har något att erinra mot sjukvårdsstyrelsens beräkningar, upptager jag medelsbehovet under anslaget till 540 000 kronor, innebärande en ökning med 100 000 kronor.»

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anförut, anser sig böra tillstyrka att anslaget för nästa budgetår uppföres med det av departementschefen föreslagna beloppet, vilket innebär en anslagshöjning av 100 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa specialundersökningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 540 000 kronor.

161:o) **Försvarsupplysning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 172, s. 362) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 210 000 kronor.

Som omtalats vid anmälan av försvarsstabens avlöningsanslag har departementschefen efter överväganden i samband med budgetarbetet stannat i den uppfattningen, att tidskriften *Kontakt med krigsmakten* bör nedläggas. Det bör vidare enligt departementschefens mening undersökas, huruvida icke i kostnadsbesparande syfte upplagan på tidskriften *Vårdkasen*, som nu är cirka 25 000 exemplar, skulle kunna begränsas. Med beaktande av det anförda bör anslaget uppföras med 180 000 kronor. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta hur ifrågavarande anslag skall disponeras för olika slag av upplysningsverksamhet. Departementschefen förutsätter att angelägenheten av upplysning om för försvarsmakten gemensamma frågor härvid beaktas.

Utskottet finner i likhet med departementschefen, att antalet publikationer inom försvarsmakten bör kunna begränsas och har icke något att erinra mot att i sådant syfte tidskriften »*Kontakt med krigsmakten*» nedlägges. Med hänsyn härtill och till vad departementschefen under denna punkt anført tillstyrker utskottet, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 180 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en minskning med 30 000 kronor. Det torde, såsom departementschefen föreslagit, få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta rörande anslagets disposition. I likhet med departementschefen förutsätter utskottet, att angelägenheten av upplysning om för försvarsmakten gemensamma frågor härvid beaktas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Försvarsupplysning* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

162:o) **Försvarsfilm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 173, s. 363), innebärande en anslagshöjning av 25 000 kronor med hänsyn till ökade framställningskostnader för den militära undervisningsfilmen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsfilm* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 485 000 kronor.

163:o) **Publikations- och blanketryck.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 174, s. 364), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Publikations- och blanketryck* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 2 680 000 kronor.

Diverse

164:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningsars delfond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 175—177, s. 365 och 366) och under erinran om beträffande sistnämnda anslag, att utskottet i särskilt utlåtande denna dag tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1960/61, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 102 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 359 000 kronor;

c) till *Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningsars delfond* ett förslagsanslag av 25 687 000 kronor.

165:o) **Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 178, s. 366), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

166:o) **Ersättning för automobils katt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 179, s. 366 och 367), innebärande en anslagshöjning av 620 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning för automobils katt* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 6 700 000 kronor.

167:o) **Ersättning för rustning och rotering. Resestipendier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 180 och 181, s. 367), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

a) till *Ersättning för rustning och rotering* ett förslagsanslag av 15 000 kronor;

b) till *Resestipendier* ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

168:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 182, s. 368), innebärande en anslagshöjning av 150 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

169:o) **Vissa nämnder m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 183, s. 368 och 369) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 190 000 kronor.

Från anslaget bestrides under innevarande budgetår kostnader för in-skrivningsrådet, riksvärderingsnämnden, de lokala värderingsnämnderna, försvarets skaderegleringsnämnd, försvarets centrala arbetarskyddsnämnd, försvarets skolnämnd, sakkunniga för rådgivning i publicitetsfrågor, försvarets fastighetsnämnd och försvarets personalnämnd.

Departementschefen föreslår, att medel för försvarets centrala företagsnämnd från och med nästa budgetår beräknas under anslaget till vissa nämnder m. m. Vid anmälan av anslaget Försvarets personalvård: Omkostnader har förutsatts, att kostnaderna för försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd (för innevarande budgetår beräknade till 16 000 kronor) skall bestridas från förevarande anslag.

Med beaktande av vad sålunda föreslagits samt av att medelsbehovet för vissa av de under anslaget upptagna nämnderna torde komma att öka beräknar departementschefen anslaget för nästa budgetår till 225 000 kronor.

Utskottet, som vid behandlingen i det föregående av försvarets personalvårds omkostnadsanslag tillstyrkt att kostnaderna för försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd skola bestridas från förevarande anslag, har ej något att erinra mot att jämväl medel för försvarets centrala företagsnämnd beräknas under samma anslag. Departementschefens beräkningar av medelsbehovet under anslaget anser sig utskottet böra godtaga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

170:o) **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m. Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 184—186, s. 369 och 370), innebärande oförändrade medelsanvisningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1960/61 anvisa

- a) till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* ett reservationsanslag av 25 000 kronor;
- b) till *Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.* ett förslagsanslag av 1 450 000 kronor;
- c) till *Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom* ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

171:o) **Täckande av vissa medelsbrister.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 187, s. 371 och 372) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen vid ett flertal tillfällen medgivit, att anslaget till oförutsedda utgifter fått disponeras till täckande av vissa i försvarets civilförvaltnings räkenskaper såsom proprietalanser redovisade medelsbrister. Senast har sådant medgivande lämnats enligt riksdagens skrivelse 1959: 91 efter förslag i propositionen 1959: 46, varvid medel fick disponeras av det för budgetåret 1958/59 anvisade anslaget till oförutsedda utgifter. I andra fall har täckande av ifrågavarande medelsbrister skett genom att Kungl. Maj:t anvisat medel från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Medel för täckning av såsom proprietalanser i civilförvaltningens räkenskaper redovisade medelsbrister erfordras som regel årligen. Det synes därför lämpligt att ett särskilt förslagsanslag uppföres för ändamålet under fjärde huvudtiteln bland anslagen under avsnitt E. Diverse. Med hänsyn till erfarenheterna av medelsbehovet under budgetåren 1950/60 föreslår departementschefen, att anslaget, som torde få benämnas Täckande av vissa medelsbrister, för nästa budgetår uppföres med 10 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva vilka medelsbrister som bör täckas av medel från anslaget.

Utskottet har icke något att erinra mot att för här ifrågavarande ändamål uppföres ett särskilt förslagsanslag å 10 000 kronor med föreslagen benämning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, vilka medelsbrister som böra täckas av medel från anslaget.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Täckande av vissa medelsbrister* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

172:o) **Borttagande av pansarhinder m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 188, s. 372), innebärande en anslagshöjning av 75 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Borttagande av pansarhinder m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

173:o) **Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 189, s. 372 och 373), innebärande en anslagsminskning av 900 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.*, för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 12 400 000 kronor.

174:o) **Omskolning av i militärtjänst skadade.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 190, s. 373), innebärande oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Omskolning av i militärtjänst skadade* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

175:o) **Extra utgifter.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 191, s. 373 och 374) att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 400 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

»Under de senaste budgetåren har Kungl. Maj:t anvisat medel för bedrivande av social verksamhet vid vissa försvaret tillhörande inrättningar samt för utdelande av gratifikationer. Den verksamhet som det främst varit fråga om har utgjorts av studie- och upplysningsverksamhet samt trivselskapande åtgärder inom arbets- och lunchlokaler. Gratifikationerna har avsetts skola utdelas till personal inom försvaret för förslag till förbättrade driftmetoder m. m. För arméns del har medel anvisats för sådan verksamhet vid kasernvårdsavdelningar, arméns tygverkstäder och centralförråd, vid intendenturverkstäder, intendenturförråd och centrala intendenturanstalter. För marinens del har det varit fråga om örlogsvarven, kustartilleriförsvaren och marinkommandonas intendenturförvaltningar samt för flygvapnets del de centrala flygverkstäderna, flottiljverkstäderna, centrala flygmaterieförrådet och försökscentralen i Malmslätt. Medel om sammanlagt 103 500 kronor per budgetår har enligt Kungl. Maj:ts medgivande fått utnyttjas för ifrågavarande ändamål. Därvid anlitas till ett belopp av 51 500 kronor huvudsakligen vederbörliga sakanslag samt till 52 000 kronor respektive verkstäders och förråds driftmedel.

Försvarets civilförvaltning har föreslagit, att från och med budgetåret 1960/61 uppföres ett särskilt anslag för redovisning av utgifter för ifrågasvarande ändamål. Jag delar civilförvaltningens uppfattning att kostnader av detta slag ej bör belasta sakanslag men finner övervägande skäl tala för att kostnaderna bestrides från anslaget till extra utgifter. De kostnader som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut skall bestridas av driftmedel torde även fortsättningsvis få utgå av dessa medel. På grund av det anförda bör ett belopp av 50 000 kronor beräknas under förevarande anslag för bestridande av ifrågasvarande utgifter för social verksamhet m. m.

Kostnader för företagsnämnderna har hittills bestritts från förevarande anslag. Sedan den 18 december 1959 föreskrifter utfärdats, enligt vilka kostnaderna för nämndernas verksamhet skall bestridas i annan ordning, torde medel för deras verksamhet ej vidare behöva beräknas under förevarande anslag. På grund härav kan detta minskas med 50 000 kronor.

Medelsbehovet under anslaget beräknar jag således till oförändrat 400 000 kronor.»

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot att medel för bestridande av vissa utgifter för social verksamhet m. m. beräknas under förevarande anslag, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, som innebär oförändrad medelsanvisning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

176:o) **Rationaliseringsförsök.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 192, s. 375), innebärande en anslagshöjning av 125 000 kronor, får utskottet, under hänvisning till vad som anförts vid behandlingen av anslagen Fortifikationsförvaltningen: Omkostnader och Armétygförvaltningen: Omkostnader, hemställa,

att riksdagen må till *Rationaliseringsförsök* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 215 000 kronor.

177:o) **Prisundersökningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 193, s. 375), innebärande en anslagsminskning av 25 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Prisundersökningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

Uppskjutna frågor

178:o) Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om nedannämnda av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

- punkten 35:* Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.,
- punkten 36:* Armén: Avlöningar till personal å reservstat,
- punkten 69:* Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.,
- punkten 95:* Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.,
- punkten 113:* Flygvapnet: Luftförsvarsrobot,
- punkten 159:* Familjebidrag samt
- punkten 194:* Reglering av prisstegringar;
vilket utskottet härmed får för riksdagen
anmäla.

Stockholm den 25 mars 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Gillström, Einar Persson, Thun, Holmqvist, Pålsson, Jacobsson, Rikard Svensson, Söderberg, Bertil Petersson, Palme, Anders Johansson, Mossberger, Svärd, Sundin och Lundström; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Petterson i Degerfors, Thapper, Rubbestad, Ståhl, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, Andreasson, Nihlfors, fru Lewén-Eliasson, herrar Heckscher, Hjalmarson och Helén.

Reservationer

1) vid *punkten 2* (Motioner om begränsning av försvarskostnaderna) av herrar *Thun, Söderberg, Åkerström, Karlsson* i Olofström och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 238 och II: 299 och att därför utskottets yttrande på s. 2 bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet vill erinra om att den s.k. försvarsöverenskommelsen vid 1958 års riksdag i verkligheten icke grundade sig på någon realprövning från riksdagens sida. Kostnadsramarna hade nämligen i förväg varit fastställda. Vid sådant förhållande bör riksdagen jämväl beträffande försvarshuvudtiteln alltså ha möjlighet att inom ramen av tillgängliga resurser pröva och fördela anslagen till de olika ändamål, som ingå i statens uppgifter.

Utskottet kommer i det följande att föreslå tillsättandet av en parlamentarisk utredning rörande försvarets fortsatta kostnadsram m. m. Utskottet anser viktigt, att denna inriktas på en försvarsorganisation till lägre kostnader och utan fastlåst ram. I avvaktan på resultatet av denna utredning är det angeläget att ökning av personalkadrerna och övriga kostnadsökningar i förhållande till föregående års huvudtitel endast i undantagsfall medgivnas.

Utskottet vill erinra om att frågan om försvarets personalbehov är föremål för en särskild utredning. Det är enligt utskottets mening synnerligen angeläget, att denna utredning bedrivs på sådant sätt att resultatet föreligger i god tid innan nya försvarsöverläggningar komma till stånd. Den starka tekniska utvecklingen inom försvaret gör det inte otänkbart, att värnpliktskontingenten kan minskas, vilket borde innebära lägre utbildningskostnader.

Mot sättet för utbildningstidens utnyttjande, framför allt under repetitionsövningarna, har allvarlig kritik riktats från de inkallades sida. Under år 1960 beräknas cirka 80 000 man inkallas till sådana övningar. Utskottet anser, att innan dessa stora inkallelser ske möjligheterna att effektivt utnyttja utbildningstiden böra prövas, varvid även hänsyn bör tagas till arbetsmarknadssynpunkter. I anledning av den import av arbetskraft från andra länder, som nu sker eller överväges, vill utskottet ifrågasätta lämpligheten av att så väsentligt öka inkallelserna till repetitionsövningar, som synes komma att ske under 1960.

Vad beträffar beställningsbemyndigandena vill utskottet i anledning av departementschefens uttalande understryka angelägenheten av att dessa bemyndiganden handhas på sådant sätt, att möjligheterna till omprövning av storleken av nu utgående anslag icke göras illusoriska och att vägar sålunda stå öppna att vidtaga erforderliga besparingar.

Under hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet beträffande vissa av Kungl. Maj:t under fjärde huvudtiteln äskade anslag begränsningar i den omfattning, som föreslås i motionerna I: 238 och II: 299. Utskottet biträder alltså dessa motioner och gör hemställan härom under vederbörliga punkter i det följande. Genom utskottets förslag bli yrkandena i motionerna I: 156 och II: 222 i viss utsträckning tillgodosedda.

Motionen II: 108, såvitt nu är i fråga, avstyrkes.»

2) vid *punkten 3* (Motioner om utredning rörande försvarets framtida utformning) av herr *Akerström*, som ansett att utskottet bort tillstyrka motionen II: 3 jämväl i vad avser direktiv för den av utskottet förordade parlamentariska utredningen och att därför

dels den del av utskottets yttrande på s. 5, som börjar med »I övrigt» och slutar med »åtgärd föranleda», bort ersättas med text av följande lydelse:

»För utredningen torde böra meddelas direktiv av innebörd, bland annat, att en organisation, som fyller uppgiften att vara gränsvakt och att kunna föra uppehållande krigföring, bör eftersträvas. Vidare böra såsom riktpunkter angivas, att flygvapnet bör skäras ned att omfatta ett flyg med huvudsakligen spaningsuppgifter samt att armén bör omorganiseras till ett hemvärn med till viss del en utformning, motsvarande en partisanarmé.

Av det anförda följer att utskottet tillstyrker motionerna I: 154 och II: 223, I: 236 och II: 297 samt II: 3, i vad avser tillsättandet av en parlamentarisk utredning, samt motionen II: 3 även i vad avser direktiv för nämnda utredning. De i motionerna I: 155 och II: 221 framförda förslagen torde, om så befinnes lämpligt, bli föremål för prövning inom utredningen, varför dessa motioner icke böra till någon riksdagens utgård föranleda.»

dels ock utskottets hemställan under c) bort ha följande lydelse:

»c) att riksdagen må, i anledning av motionen II: 3, i vad den icke behandlats under a), i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.»

3) vid *punkten 27* (Flygförvaltningen: Avlöningar) av herrar *Thun*, *Söderberg*, *Akerström*, *Karlsson* i *Olofström* och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels de två första styckena i utskottets yttrande på s. 42 bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 2 torde förevarande anslag böra uppföras med ett belopp av 24 000 000 kronor, varvid det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav påkallade ändringar i personalförteckning och avlöningsstat.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 156 och II: 222 samt med bifall till motionerna I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Flygförvaltningen: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 000 kronor, varvid härav påkallade ändringar i personalförteckning och avlöningsstat torde få vidtagas av Kungl. Maj:t.»

4) vid *punkten 31* (Försvarsstaben: Avlöningar) av herrar *Thun, Söderberg, Åkerström, Karlsson* i Olofström och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels de fem första styckena i utskottets yttrande (s. 46 och 47) bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 2 torde förevarande anslag böra uppföras med ett belopp av 16 540 000 kronor, varvid det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav påkallade ändringar i personalförteckning och avlöningsstat.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 156 och II: 222 samt med bifall till motionerna I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Försvarsstaben: Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 16 540 000 kronor, varvid härav påkallade ändringar i personalförteckning och avlöningsstat torde få vidtagas av Kungl. Maj:t.»

5) vid *punkten 50* (Armén: Övningar m. m.) av herrar *Thun, Söderberg, Åkerström, Karlsson* i Olofström och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels utskottets yttrande på s. 58 bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 2 torde förevarande anslag böra uppföras med ett belopp av 34 500 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 156 och II: 222 samt med bifall till motionerna I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Armén: Övningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 34 500 000 kronor.»

6) vid *punkten 56* (Armén: Anskaffning av tygmateriel m. m.) av herrar *Thun, Söderberg, Åkerström, Karlsson* i Olofström och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels utskottets yttrande på s. 61 bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 2 torde Kungl. Maj:t bemyndigas medgiva utläggande av beställningar å tygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 400 000 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under a) bort ha följande lydelse:

»a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å tygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 400 000 000 kronor;»

7) vid *punkten 85* (Marinen: Fartygsbyggnader m. m.) av herr *Ståhl*.

8) vid *punkten 105* (Flygvapnet: Övningar m. m.) av herrar *Thun, Söderberg, Åkerström, Karlsson* i Olofström och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels utskottets yttrande på s. 91 bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 2 torde förevarande anslag böra uppföras med ett belopp av 5 500 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 156 och II: 222 samt med bifall till motionerna I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Flygvapnet: Övningar m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 5 500 000 kronor.»

9) vid *punkten 107* (Flygvapnet: Anskaffning av flygmateriel m. m.) av herrar *Thun, Söderberg, Åkerström, Karlsson* i Olofström och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels utskottets yttrande på s. 95 bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 2 torde Kungl. Maj:t bemyndigas medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 670 000 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under a) bort ha följande lydelse:

»a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar å flygmateriel m. m. inom en kostnadsram av 670 000 000 kronor;»

10) vid *punkten 108* (Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.) av herrar *Thun, Söderberg, Åkerström, Karlsson* i Olofström och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels utskottets yttrande på s. 96 bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 2 torde förevarande anslag böra uppföras med ett belopp av 147 000 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 156 och II: 222 samt med bifall till motionerna I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Flygvapnet: Drift och underhåll av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 147 000 000 kronor.»

11) vid *punkten 121* (Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet)

a) av herrar *Svärd, Skoglund* i Doverstorp, *Heckscher* och *Hjalmarson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 338 och II: 481 och att därför utskottets hemställan under c) bort ha följande lydelse:

»c) med bifall till motionerna I: 338 och II: 481 besluta, att den av forskningsanstalten gjorda framställningen om påbörjande av forskning i syfte att framtaga tekniskt och ekonomiskt underlag för ett framtida ställningstagande till frågan om konstruktion av atomvapen bifalles samt att i statsverkspropositionen föreslagna medel för forskning på atomvapenområdet få användas även för här ovan föreslaget forskningsområde.»

b) av herrar *Thun, Rikard Svensson, Söderberg, Åkerström, Karlsson* i Olofström och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 12 och II: 19 samt I: 238 och II: 299, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, och att därför

dels de två första styckena i utskottets yttrande (s. 105 och 106) bort ersättas med text av följande lydelse:

»Kungl. Maj:t har under förevarande punkt föreslagit en anslagshöjning av 11 065 000 kronor. Enligt utskottets mening bör, innan riksdagen tagit ställning till frågan om framställning av ett svenskt atomvapen, den av forskningsanstalten nu bedrivna forskningen rörande atomvapens verkan och skydd icke vidgas utöver sin nuvarande omfattning. Utskottet är därför icke berett tillstyrka någon ökad medelsanvisning under anslaget utan anser, att detsamma bör uppföras med oförändrat belopp.»

dels ock utskottets hemställan under a) bort ha följande lydelse:

»a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 156 och II: 222, såvitt nu är i fråga, samt med bifall till

motionerna I: 12 och II: 19 samt I: 238 och II: 299, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, till *Försvarets forskningsanstalt: Viss forskningsverksamhet* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 23 600 000 kronor;»

12) vid *punkten 123* (Försvarets socialbyrå: Avlöningar) av herrar *Pålsson, Sundin* och fru *Lewén-Eliasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 237 och II: 298 och att därför

dels utskottets yttrande på s. 109 bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet finner givetvis önskvärt och angeläget, att alla möjligheter till utgiftsbegränsningar tillvaratagas. Det torde emellertid böra erinras om att överbefälhavaren funnit osannolikt, att genom den föreslagna överflyttningen av socialbyråns verksamhet några besparingar kunna för närvarande göras, då antalet tjänstemän för arbetsuppgifterna knappast kan minskas. Överbefälhavaren anser därför, att frågan bör ytterligare utredas.

Även ur andra synpunkter kan förslaget lämplighet ifrågasättas. Vad då särskilt beträffar socialbyråns uppgifter såsom tillsynsmyndighet i fråga om familjebidragsförfattningarnas tillämpning och såsom länemyndighet enligt värnpliktslåneförfattningarna har utskottet icke blivit övertygat om det välbetänkta i att dessa uppgifter överflyttas till försvarets civilförvaltning. Enligt vad utskottet inhämtat har samarbetet mellan socialbyrån och familjebidragsnämnderna fungerat väl. Civilförvaltningen har hittills icke haft några förvaltningsuppgifter gemensamma med kommunerna, varför lämpligheten av en överflyttning av familjebidragsärendena till detta ämbetsverk kan starkt ifrågasättas. Utan tvivel torde genom denna åtgärd de kommunala myndigheternas arbete försvåras.

Såsom även i motionerna framhållits, har i det föreliggande förslaget helt bortsetts från de motiv, som på sin tid föranledde, att handläggningen av rekryteringsfrågorna lades på en särskild byrå, nämligen att man därigenom kunde förbilliga upplysningsverksamheten för manskapsrekryteringen. Därest varje försvarsgren skall ha att svara för sin försvarsgrens underbefälsrekrytering, torde kostnadsökningar kunna befaras uppkomma liksom ökad konkurrens försvarsgrenarna emellan vid upplysningsverksamhetens bedrivande. Utskottet vill i likhet med motionärerna vidare erinra om att socialbyrån haft befattningshavare, som specialutbildats i arbetsförmedlingens ungdomsförmedling och som förskaffat sig erfarenheter från rekryterings- och civilianställningsområden. Såväl för de anställningssökande till försvaret som för de civilianställningssökande har detta varit av värde. Dessa fördelar torde upphöra, därest det föreliggande förslaget genomföres.

Mot bakgrunden av det anförda finner utskottet sig icke kunna nu biträda departementschefens förslag. Enligt utskottets mening bör frågan

om socialbyråns upphörande bli föremål för ytterligare utredning. Härvid bör bland annat undersökas möjligheten av att säkerställa det nuvarande civila inflytandet, jämväl vid det förhållandet att socialbyråns arbetsuppgifter överflyttas till andra myndigheter. Då Kungl. Maj:t äskat medel för byråns verksamhet för hela nästa budgetår, torde ställning till denna fråga icke behöva tagas förrän vid 1961 års riksdag. En dylik utredning torde alltså icke försena frågans lösning. Det synes utskottet lämpligt, att denna utredning även får till uppgift att undersöka möjligheten att överflytta socialbyråns rekryterings- och civilanställningsuppgifter till arbetsmarknadsstyrelsen.»

dels ock utskottets hemställan under a) bort ha följande lydelse:

»a) med bifall till motionerna I: 237 och II: 298 avslå departementschefens i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 4 januari 1960 framställda förslag angående avveckling av försvarets socialbyrå samt i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan om byråns nuvarande uppgifter lämpligen kunna överflyttas till andra myndigheter;»

13) vid *punkten 154* (Lottaorganisationen) av herrar *Thun, Rikard Svensson, Söderberg, Åkerström, Karlsson* i Olofström och *Andreasson*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 238 och II: 299, såvitt nu är i fråga, och att därför

dels utskottets yttrande på s. 130 bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet anfört under punkten 2 torde förevarande anslag böra uppföras med ett belopp av 750 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 156 och II: 222 samt med bifall till motionerna I: 238 och II: 299, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Lottaorganisationen* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.»

14) vid *punkten 157* (Frivilliga skytteväsendet) av herr *Ståhl*.

15) vid *punkten 161* (Försvarsupplysning) av herrar *Jacobsson, Skoglund* i Doverstorp, *Ståhl, Nihlfors, Heckscher* och *Hjalmarson*, vilka ansett att tidskriften »Kontakt med krigsmakten» icke nu bör indragas och att därför utskottets yttrande på s. 134 bort ersättas med text av följande lydelse:

»Departementschefen har föreslagit att 'Kontakt med krigsmakten' indrages. Utskottet vill med anledning härav erinra om att denna tidskrift är det enda kontaktorganet mellan totalförsvaret och de stora kategorierna

av reservbefäl och värnpliktigt befäl. Med hänsyn till tidskriftens betydelse ur synpunkten av dess uppgift att ge en fortlöpande orientering om utvecklingen på det militära området och inom totalförsvaret synes den icke utan synnerligen övertygande skäl böra nedläggas. Departementschefens förslag i denna del har emellertid icke motiverats. Några förslag från civila eller militära myndigheter ha, såvitt utskottet har sig bekant, icke framförts i ämnet. Det kan vidare nämnas, att försvarets upplysnings- och personalvårdsnämnd, som är det parlamentariska rådgivningsorganet åt bland annat den militära upplysningstjänsten, icke beretts tillfälle att inkomma med sina synpunkter i denna fråga.

Utskottet vill erinra om att Kungl. Maj:t den 5 februari 1960 bemyndigat chefen för försvarsdepartementet att tillsätta en utredning rörande upplysningsverksamhet om och inom totalförsvaret. Utredningen bör enligt direktiven bedrivas med sikte på att resultatet av densamma bör kunna underställas riksdagens prövning under år 1961. Med hänsyn till det anförda anser utskottet, att med ställningstagande till frågan om tidskriftens indragning bör anstå i avvaktan på resultatet av denna utredning. Såsom departementschefen förutsatt, bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta, hur anslaget under förevarande punkt skall disponeras för olika slag av upplysningsverksamhet. Det synes utskottet vara möjligt att inom ramen för det äskade anslaget, mot vilket utskottet icke har något att erinra, bestrida de kostnader, som äro förenade med tidskriftens utgivande.»